

Wiadomości **Uniwersyteckie**

9 | Wydarzenia

Rozmowa z prof. dr hab. Dorotą
Kołodęńską – prorektorem
ds. studentów i jakości kształcenia

44 | Nauka i ludzie

Rozmowa z prof. dr. Jaco
Vangronsveldem

47 | Nauka i ludzie

Wydaje się, iż musimy nauczyć się
żyć w cieniu SARS-CoV-2. Rozmowa
z prof. dr hab. Agnieszką Szuster-Ciesielską

Szlachetna Paczka na UMCS

Fot. Bartosz Proll

Zima w Ogrodzie Botanicznym UMCS

Fot. Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 24** | Nasze sukcesy
- 32** | Na wydziałach

KARTKA Z KALENDARZA

- 38** | Profesor Stanisław Tabaczyński (1930–2020): archeolog, metodolog, dydaktyk, przyjaciel. Pożegnanie

NAUKA I LUDZIE

- 40** | Ewaluacja szkół doktorskich – szanse i zagrożenia
- 44** | Rozmowa z prof. dr. Jaco Vangronsveldem
- 47** | Wydaje się, iż musimy się nauczyć żyć w cieniu SARS-CoV-2. Rozmowa z prof. dr hab. Agnieszką Szuster-Ciesielską
- 54** | Kierunek chemia – doskonały partner dla rozwoju. Rozmowa z dr. hab. Piotrem Borowskim, prof. UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 57** | Międzynarodowa konferencja naukowa „Folk – folklor – folkloryzm”

SPRAWY STUDENCKIE

- 60** | Nasza współpraca z Uniwersytetem jest przykładem dla uczelni w całej Polsce. Rozmowa z prezesem Zarządu KU AZS UMCS Lublin – Rafałem Walczykiem.
- 66** | Sport jako istotny czynnik rozwoju i promocji marki Uniwersytetu. Rozmowa z prof. dr. hab. Stanisławem Michałowskim
- 69** | Nowe projekty w Instytucie Matematyki: „Ucz się z MaFiI-a” i „Umiem Matkę Czekam”
- 70** | Rosja w zwierciadle symboli architektury – kolejna edycja konkursu plastycznego
- 71** | „Studencki Okrągły Stół” poświęcony Antoniemu Czechowowi
- 72** | UMCS Bohaterom w czasach pandemii
- 74** | Zmarł dr hab. Paweł Sikora

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 75** | Nowości Wydawnictwa UMCS
- 79** | Publikacja „Ethnoculture in the Diaspora: Between Regionalism and Americanisation” Anny Brzozowskiej-Krajki
- 81** | Refleksje z okazji wydania dziesięciu tomów „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales”

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@poczta.umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Drwal, Marcin Gołębiowski, Ewa Kawalko-Marczuk (redaktor naczelny), Bartosz Proll (fotograf), Agnieszka Stańczak

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Hanna Bytniewska, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Renata Gogol, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Beata

Kozłowska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Małgorzata Lipczyńska, Monika Mielko-Remiszewska, Iwona Nogiej, Anna Obara-Pawłowska, Elżbieta Olszewska, Anna Ostrowska, Artur Popławski, Tomasz Poślada, Sylwia Skotnicka

Okladka: Statuetka dla UMCS-u za I miejsce w klasyfikacji medalowej Akademickich Mistrzostw Polski 2020, fot. Bartosz Proll

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Standruk

Nakład: 500 egzemplarzy

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Fot. Bartosz Prohl

W nowy rok wkraczamy z nowymi planami i nadziejami

Słowo Rektora UMCS do społeczności akademickiej na 2021 r.

Drodzy pracownicy, doktoranci i studenci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej,

panująca na całym świecie pandemia spowodowała, że niestety nie możemy spotkać się na corocznej uroczystości, zwyczajowo rozpoczynającej nowy rok kalendarzowy w naszej *Alma Mater*. Początek roku skłania do podsumowań minionych trzystu sześćdziesięciu sześciu dni i pomimo że nie był to czas łatwy, jestem przekonany, że rok 2020 na UMCS możemy uznać za udany.

W minionym roku, wraz z wybuchem epidemii COVID-19, podjęliśmy intensywne prace nad wdrożeniem takich form nauczania i pracy, by przy jednoczes-

nym uwzględnieniu zdrowia i bezpieczeństwa pracowników i studentów równocześnie dbać o zapewnienie odpowiedniej jakości kształcenia. Największym wyzwaniem wówczas było sprawne dostosowanie Uczelni do kontynuowania procesu dydaktycznego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Z perspektywy ostatnich miesięcy możemy stwierdzić, że udało nam się sprostać wyzwaniu, jakim była pilna organizacja zajęć online. Na naszej Uczelni została także wdrożona obszerna procedura przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się wirusa Sars-CoV-2, w związku z czym stale podejmujemy czynności w celu zapewnienia bezpieczeństwa członkom naszej społeczności uni-

wersyteckiej. Studenci i doktoranci UMCS mogą także korzystać bezpłatnie ze wsparcia psychologicznego, a wszystkie konsultacje i porady są świadczone przez doświadczonych psychologów i psychoterapeutów.

Szczególnie napawa mnie dumą, że nasz Uniwersytet oraz członkowie jego społeczności odnieśli w roku 2020 wiele, często spektakularnych sukcesów. Pozwolę sobie w tym miejscu pochwalić kilka osiągnięć, wśród których na pierwszy plan wysuwa się lista TOP 2% zawierająca nazwiska naukowców z całego świata, których publikacje są najczęściej cytowane przez innych autorów. Aż 15 naukowców z UMCS znalazło się w tym prestiżowym rankingu najbardziej wpływowych ludzi nauki na świecie. Miło mi również poinformować, że prof. Jaco Vangronsveld, zatrudniony na UMCS w ramach programu *Research in Lublin*, już po raz trzeci znalazł się na liście najczęściej cytowanych naukowców świata wg bazy Web of Science – ranking Clarivate Analytics 2020, a w jednym z najbardziej prestiżowych naukowych periodyków świata „Nature” ukazały się dwie publikacje, których współautorami byli pracownicy naszej Uczelni: dr hab. Marek Florek oraz dr Szczepan Głodzik.

W 2020 r. pracownicy i doktoranci UMCS pozyskali łącznie środki w kwocie 16 570 856 zł na finansowanie ponad 50 projektów badawczych z zakresu badań podstawowych oraz stypendiów naukowych. Dzięki świetnym pomysłom na ciekawe badania naukowcy zdobyli uznanie w konkursach Narodowego Centrum Nauki: OPUS (prof. dr hab. Adam Choma, dr hab. Ryszard Zdyb, prof. Uczelni, prof. dr hab. Krzysztof Murawski, dr hab. Iwona Wojda, prof. Uczelni, dr hab. Marta Fiołka, prof. Uczelni, dr hab. Stanisław Chmiel, prof. Uczelni, dr hab. Agata Starosta, prof. Uczelni, dr hab. Jakub Nowak, prof. Uczelni, dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. Uczelni, prof. dr hab. Mariusz Gagoś, prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska, prof. dr hab. Patryk Oleszczuk, dr hab. Irma Słomczyńska, dr hab. Agnieszka Karman, prof. Uczelni, dr hab. Paweł Mergo, prof. Uczelni i dr hab. Nicholas Sedlmayr), PRELUDIUM (mgr Dominika Fila i mgr Leszek Sadurski), SONATA (dr Milena Bieniek), MINIATURA (dr Katarzyna Zamłyńska, dr Agnieszka Stępnia-Dybala, dr Ewelina Kancik-Kołatun, dr Mateusz Zawadzki, dr Jakub Kuna, dr Piotr Demczuk, dr Karol Wiktor Kowalczyk, dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik, dr Dawid Stefaniuk, dr Kamil Jakimowicz, dr Monika Szkarłat, dr Tomasz Knopik,

dr Agnieszka Ziętek, dr Tomasz Woźniak, dr Wojciech Mojski).

W minionym roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznało środki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki prof. dr. hab. Markowi Hetmańskiemu oraz w ramach programów „Doskonała Nauka” dla: mgr Joanny Kukier, dr. hab. Marcina Turka, dr. hab. Grzegorza Janickiego, prof. Uczelni, dr hab. Małgorzaty Stefaniuk, prof. Uczelni, prof. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej i „Społeczna odpowiedzialność nauki” dla mgr Urszuli Poślady, dr Moniki Baczewskiej-Ciupak, mgr Izabeli Pastuszko i dr Anny Gąsior. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przekazało dofinansowanie na realizację dwóch projektów badawczych – dr hab. Barbary Niezabitowskiej-Wiśniewskiej i dr hab. Anny Zalewskiej, a Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wsparł realizację czterech projektów badawczych, o które wnioskowali: dr hab. Aneta Ptaszyńska, prof. Uczelni, prof. dr hab. Bernard Staniec, dr hab. Jarosław Wiącek, prof. Uczelni i dr hab. Jerzy Wielbo, prof. Uczelni.

W ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020 pozyskaliśmy także dofinansowanie dla projektu infrastrukturalnego pt. „Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce DARIAH-PL”, który będzie realizowany w konsorcjum składającym się z 16 podmiotów. Wartość całkowita projektu wynosi 129,5 mln zł, natomiast wartość dofinansowania przewidzianego dla UMCS to kwota 3 mln 390 tys. zł. Koordynatorem projektu po stronie naszego Uniwersytetu jest dr hab. Andrzej Radomski, prof. Uczelni z Instytutu Nauk o Kulturze.

Doceniono też dorobek młodych naukowców w konkursach stypendialnych MNiSW oraz Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Od początku 2020 r. pod bezpośrednim nadzorem Centrum Badań Naukowych znajdowało się ponad 170 projektów badawczych realizowanych na wydziałach UMCS oraz stypendiów naukowych uzyskanych przez młodych doktorantów lub doktorów. Do końca 2020 r. ukończono realizację ponad 30 projektów badawczych.

Uczelnia aktywnie realizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, której skutki przynoszą wymierne korzyści zarówno finansowe, jak i naukowe. Wskaźniki finansowe, pomimo trudnej sytuacji gospodarczej spowodowanej pandemią SARS-CoV-2,

są wyższe niż w roku ubiegłym. Dedykowana przedsiębiorcom oferta instytutów odpowiada na zapotrzebowanie z ich strony, a prowadzona polityka wewnętrzna wspiera pozyskiwanie środków zewnętrznych zarówno na prace badawczo-rozwojowe we współpracy z przemysłem, jak i na prace przedwdrożeniowe. Dane z roku 2020 stanowią potwierdzenie, że ta współpraca się rozwija i przynosi coraz większe wymierne efekty. We wrześniu 2020 r. rozpoczęto realizację kolejnej edycji programu „Inkubator Innowacyjności”. Środki pozyskane z MNiSW przez UMCS i UM w Lublinie to kwota 1,9 mln zł – jest to najwyższe dofinansowanie tego typu, jakie dotychczas uzyskaliśmy. W ramach kolejnych zadań realizowanych przez pracowników Centrum Transferu Wiedzy i Technologii w ub.r. łącznie aplikowano także o 13 grantów na kwotę blisko 34,5 mln zł (dr hab. Paweł Mergo, prof. Uczelni, dr hab. Piotr Zagórski, prof. Uczelni, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dr hab. Ilona Biernacka-Ligęza, prof. Uczelni, dr hab. Anna Wiatrowska, dr hab. Bożena Czech, prof. Uczelni, dr hab. Katarzyna Tuszczyk-Rotko, dr Magdalena Greluk). Wzrosła również wartość podpisanych umów na komercyjne prace badawczo-rozwojowe o kwotę blisko dwuipółkrotnie większą w porównaniu do roku poprzedniego, a realny przychód z tego tytułu wzrósł o blisko 200 tys. zł.

Ważnym elementem współpracy Uczelni ze środowiskiem społeczno-gospodarczym, a także rozwojem przedsiębiorczości akademickiej jest rozpoczęcie prac i zgoda Senatu UMCS na utworzenie spółki celowej, której zadaniem będzie komercjalizacja pośrednia wyników badań.

W 2020 r. skomercjalizowano 13 interaktywnych map opracowanych przez prof. Jana Pomorskiego z Instytutu Historii UMCS – licencję zakupiło Muzeum Narodowe w Lublinie. Rozpoczęto prace związane z komercjalizacją WAXO – innowacyjnego urządzenia, jak dotąd jedynego na świecie mechanizmu do badania wosku pszczelego pod kątem obecności sztucznych domieszek i oceny jego przydatności, zwłaszcza w gospodarce pasiecznej. Urządzenie zostało objęte międzynarodową ochroną patentową (3 zgłoszenia patentowe), a powstało przy współpracy pracowników z dwóch wydziałów UMCS: Wydziału Biologii i Biotechnologii – prof. dr hab. Mariusza Gagosia oraz Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki – dr. Marka Pietrowa oraz dr. Jana Wawryszczuka.

W minionym roku Uczelnia zgłosiła także do ochrony w Urzędzie Patentowym RP: 18 wynalazków, 2 wzory użytkowe i 1 znak towarowy.

Przykładamy także dużą wagę do umiędzynarodowienia zarówno w wymiarze dydaktycznym, instytucjonalnym, jak i umiędzynarodowienia kadry akademickiej oraz badań naukowych. Tym bardziej cieszy fakt, że w minionym roku pozyskaliśmy także kilka ważnych projektów finansowanych przez zagraniczne agendy wspierające naukę i realizowane we współpracy międzynarodowej, w tym w ramach prestiżowego programu ramowego Komisji Europejskiej Horyzont 2020. W minionym roku UMCS po raz pierwszy uzyskał status lidera konsorcjum w najbardziej prestiżowym i największym programie finansowania badań i rozwoju w UE – Horyzont 2020. Projekt o akronimie „Reinitialise”, którego kierownikiem naukowym jest dr hab. Ilona Biernacka-Ligęza, prof. Uczelni z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach to nasz pierwszy „Twinning”. W tym miejscu pragnę dodać, że ogromne wsparcie w zakresie pozyskania projektów finansowanych przez Komisję Europejską włożyli także nasi profesorowie zatrudnieni na UMCS w ramach programu *Research in Lublin*: Jaco Vangronsveld i Stefan Poedts, którzy w minionym roku otrzymali aż dwa projekty w Programie Horyzont 2020, w których UMCS jest partnerem. W roku 2020 nasi naukowcy odnosili także sukcesy w programach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Wspomnę tutaj m.in. wygrany konkurs w ramach „Profesury Gościowej” pod opieką prof. dr hab. Marka Pietrasia.

Inne pozyskane w 2020 r. projekty międzynarodowe to stypendium dla dr. Sajjada Abbasi w ramach Programu im. Ulama pod opieką naukową prof. dr hab. Patryka Oleszczuka, projekt BARMIG koordynowany przez dr Dominikę Polkowską dofinansowany przez Dyрекcję Generalną ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego Komisji Europejskiej, projekt dr. hab. Michała Łuszczuka, prof. Uczelni pozyskany w konkursie Beethoven NCN oraz stypendium dla dr Aleny Rudenko w ramach inicjatywy „Solidarni z Naukowcami – wsparcie dla Białorusi”, która będzie realizować badania pod opieką naukową prof. dr hab. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej. W całym roku 2020 wdrażaliśmy 19 projektów międzynarodowych, złożono blisko 50 nowych wniosków na badania we współpracy międzynarodowej.

Pragnę również Państwa poinformować, że w minionym roku powstał specjalny serwis internetowy dedykowany tematyce projektów badawczych międzynarodowych, stale aktualizowany w zakresie konkursów na międzynarodowe badania. Serdecznie Państwa zachęcam do korzystania z serwisu.

Obserwujemy także znaczący wzrost aktywności publikacyjnej naszych pracowników, w tym zwłaszcza zwiększenie liczby artykułów afiliowanych przy UMCS ukazujących się w prestiżowych periodykach naukowych. Dorobek naszego Uniwersytetu wzbogacił się m.in. o: 35 artykułów 200-punktowych i 120 artykułów 140-punktowych. Ich znaczenie jest szczególnie istotne z punktu widzenia nadchodzącej ewaluacji.

W skutek szeroko zakrojonych konsultacji na Uczelni została wprowadzona nowa Karta Oceny Nauczycieli Akademickich, skorelowana z oceną ewaluacyjną dyscyplin naukowych.

W minionym roku wzbogaciliśmy naszą ofertę kształcenia o nowe kierunki studiów, wśród których znalazły się: PR i zarządzanie informacją oraz Business Analytics – na studiach I stopnia, a także IT Cyber Security – anglojęzyczny i interdyscyplinarny kierunek studiów II stopnia prowadzony przez Wydział Politologii i Dziennikarstwa, na którym zajęcia będą także realizowane przez pracowników Instytutu Informatyki UMCS. Aktualnie na IT Cyber Security prowadzona jest rekrutacja, a w przygotowaniu jest także kolejny anglojęzyczny kierunek studiów II stopnia o profilu praktycznym pn. Data Science.

Pragnę także wspomnieć, że w roku 2020 do Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych dołączyła dyscyplina „geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna”, co wskazuje na stały rozwój kształcenia doktorantów naszej Uczelni.

Decyzją Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów z 29 kwietnia 2020 r. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie otrzymał uprawnienia do nadawania stopnia doktora sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne. W grudniu ub.r. zaś Polska Komisja Akredytacyjna przyznała Certyfikat Doskonałości Kształcenia w kategorii „Partner dla rozwoju – doskonałość we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym” kierunkowi chemia prowadzonemu na Wydziale Chemii UMCS (studia I i II stopnia). Wyróżnienie otrzymało tylko 15 uczelni wyższych z całej Polski. W minio-

nym roku przyznaliśmy także stypendia z Własnego Funduszu Stypendialnego, które otrzymało 25 studentów oraz 18 doktorantów UMCS.

Wspomniane powyżej osiągnięcia pozwalają nam z optymizmem patrzeć w przyszłość, a szczególnie w rozpoczynający się nowy rok.

Szanowni Państwo,

obszary finansów i kadr na naszej Uczelni są stabilne. W roku 2020 otrzymaliśmy subwencję podstawową na poziomie roku 2019. Aktualnie zatrudniamy łącznie 2833 pracowników, w tym 1586 nauczycieli akademickich i 1247 pracowników niebędących nauczycielami.

UMCS stara się zapewnić członkom społeczności uniwersyteckiej jak najlepsze warunki do pogłębiania wiedzy, pielęgnowania pasji, odkrywania własnych możliwości i nowych ścieżek. Dlatego tak ważna jest modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury. Ponad cztery miesiące temu oddaliśmy do dyspozycji pracowników i studentów nowoczesne i doskonale wyposażone obiekty Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz Instytutu Psychologii. We wrześniu ubiegłego roku uroczystie odebraliśmy także zmodernizowany obiekt ACK UMCS Chatka Żaka, dzięki czemu dziś możemy podziwiać nowe oblicze naszego akademickiego centrum kultury. W minionym roku Domy Studenta „Amor” i „Babilon” przeszły generalne modernizacje wraz z dostosowaniem obiektów do przepisów p.poż. Wyremontowaliśmy również pomnik Patronki naszej *Alma Mater* – Marii Curie-Skłodowskiej oraz rozpoczęliśmy prace remontowe i adaptacyjne budynku murowanego w Ośrodku Wypoczynkowym UMCS w Podolance. Aktualnie największym i najważniejszym zadaniem inwestycyjnym na naszej Uczelni jest dokończenie realizacji budowy nowego obiektu Instytutu Pedagogiki na Kampusie Zachodnim, którego otwarcie planujemy wraz z rozpoczęciem roku akademickiego 2021/2022. Pragnę również dodać, że pod koniec 2020 r., w ramach dodatkowych środków przyznawanych przez MNiSW, UMCS otrzymał ponad 20,5 mln zł na przebudowę budynku DS. Zana, dostosowanie budynku Wydziału Prawa i Administracji do aktualnych przepisów p.poż. i sanitarnych oraz na zwiększenie dofinansowania budowy obiektu Instytutu Pedagogiki na Kampusie Zachodnim.

W minionym roku zakontraktowano łącznie kwotę ponad 86 mln zł na roboty budowlane, usługi i dostawy, których wartość przekraczała próg stosowania Ustawy prawo zamówień publicznych. Dodatkowo, w ramach usług społecznych, podpisano umowy na kwotę ponad 2 mln 300 tys. zł.

W styczniu 2020 r. na naszej Uczelni oddano do użytku moduł zamówień publicznych w SAP oraz nowy portal rekrutacyjny. Czwarty kwartał 2020 r. to przygotowanie koncepcji dla informatyzacji kolejnych obszarów Uczelni, w tym m.in.: elektronicznej karty oceny nauczyciela akademickiego, procesu obsługi wydruku na UMCS czy uruchomienie mLegitymacji dla wszystkich studentów UMCS.

W grudniu ub.r. została powołana nowa Rada UMCS. W tym samym miesiącu dokonano także wyboru instytucji finansowej, z którą, w imieniu i na rzecz uczestnika PPK, została zawarta umowa o prowadzenie oraz zarządzanie PPK.

W związku z dynamicznie rozwijającą się sytuacją epidemiczną przeformułowaniu ulec musiały również liczne inicjatywy odbywające się na naszej Uczelni. W roku 2020 Uniwersytetowi Marii Curie-Skłodowskiej przypadła koordynacja XVII edycji Lubelskiego Festiwalu Nauki. Podjęliśmy szereg działań, które pozwoliły na przeprowadzenie alternatywnej formy wirtualnego wydarzenia i zainicjowanie tzw. Lubelskich Wirtualnych Dni Nauki. Na potrzeby projektu, w kooperacji z pozostałymi lubelskimi uczelniami publicznymi oraz Urzędem Miasta Lublin, przygotowanych zostało blisko 100 projektów o charakterze popularnonaukowym trwających łącznie ponad 30 godzin. Projekt LWDN spotkał się z ogromnym zainteresowaniem, jego emisję obejrzało ponad 15 tys. uczestników.

W ramach nowej formuły popularyzowania nauki i wiedzy w dobie pandemii postanowiliśmy także stworzyć szereg wartościowych działań, dzięki którym każdy zainteresowany mógł wzbogacić swoją wiedzę oraz bliżej poznać nasz Uniwersytet – bez wychodzenia z domu. Wśród nich wymienię m.in. Wirtualne Drzwi Otwarte, wirtualne spotkania z kandydatami w języku polskim, ukraińskim i rosyjskim, cykl spotkań online MeetUp with Santander Universidades, uruchomienie cyklu podcastów, cieszący się ogromną popularnością cykl wykładów online o rzetelności naukowej czy wdrożenie nowego projektu zajęć online z języka angielskiego ze studentami zagranicznymi UMCS.

W 2020 r. Akademickie Centrum Kultury UMCS Chatka Żaka obchodziło swoje 55-lecie. W trakcie pandemii jednostka przeniosła program do przestrzeni Internetu, organizując ponad 20 wydarzeń online. Jedną z ważniejszych inicjatyw była również publiczna prezentacja raportu „Diagnoza kierunków rozwoju kultury studenckiej w Polsce” w ramach Ogólnopolskiego Forum Kultury Studenckiej.

Miniony rok to także pasmo wielu sukcesów sportowych, zarówno w rywalizacji akademickiej, jak i tej wyczynowej. Studenci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej z dorobkiem 16 złotych, 6 srebrnych oraz 7 brązowych krążków zwyciężyli w klasyfikacji medalowej Akademickich Mistrzostw Polski. To pierwsze takie osiągnięcie w dziejach uczelni!

Na uwagę zasługuje również fakt, że w ostatnich miesiącach nasza Uczelnia aktywnie zaangażowała się we wsparcie różnego rodzaju akcji charytatywnych i prospołecznych, za co serdecznie Państwu dziękuję. Wymienię tutaj m.in. świąteczne posiłki i akcję mikołajkową dla mieszkańców domów studenckich UMCS, akcję honorowego dawstwa krwi, dawstwa szpiku, akcję pozyskiwania osocza od ozdrowieńców z COVID-19, akcję zakupu chryzantem od lokalnych przedsiębiorców, zbiórki w ramach akcji „Szlachetna Paczka”, „Naszemu seniorom na święta”, „Ludzie bezdomni – powieść a rzeczywistość”, Rodacy Bohaterom czy WOŚP.

Szanowni Państwo,

rok 2020 postawił przed nami wszystkimi ogromne wyzwanie, jakim w dalszym ciągu jest zmaganie się z pandemią koronawirusa. Musimy jednak żyć nadzieją, że ten okres niebawem się skończy i powrócimy do normalnego funkcjonowania w życiu osobistym, rodzinnym i zawodowym. W nowy rok wkraczamy więc z nowymi planami i nadziejami. Wierzę również, że dzięki wzajemnej współpracy w nadchodzącym czasie zrealizujemy wiele ciekawych inicjatyw. Liczę na Państwa otwarte umysły, zaangażowanie i chęć działania.

Wszystkim pracownikom, studentom i doktorantom Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie życzę przede wszystkim zdrowia, wielu sukcesów, odważnych marzeń, mądrych decyzji i satysfakcji z ich realizacji oraz wszelkiej pomyślności!

Rozmowa z prof. dr hab. Dorotą Kołodęńską – prorektorem ds. studentów i jakości kształcenia

Rok akademicki 2020/2021 wiąże się dla Pani z nową rolą – prorektora ds. studentów i jakości kształcenia. Jakie wyzwania czekają na Panią w związku z objęciem tej funkcji?

Zgodnie z podziałem kompetencji, jaki w zespole rektora prof. Radosława Dobrowolskiego przyjęliśmy, działania prorektora ds. studentów i jakości kształcenia obejmują: kształcenie, dbanie o różnorodności oferty edukacyjnej i jej zgodność z potrzebami nowoczesnego rynku pracy, a także umiędzynarodowienie i wzrost interdyscyplinarności kształcenia. Łączy się to także z efektywną współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym i wsparciem różnego typu inicjatyw prorozwojowych, a także – jakby to prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką powiedział – z „inkubacją aktywności gospodarczej studentów”. Działania te powinny zająć się także ze spójnością polityki badawczej i rozwojowej naszej Uczelni przy jednoczesnym podnoszeniu jakości kształcenia. Równie ważne jest także sprawne zarządzanie sferą dydaktyczną i sprawami studenckimi – realizacją i zaliczaniem planowanych zajęć dydaktycznych, pomocą materialną i systemem stypendialnym dla studentów czy bazą lokalową.

Podstawowym zadaniem Uniwersytetu jest kształcenie studentów na jak najwyższym poziomie. Co się składa na tzw. „kształcenie dobrej jakości” i dlaczego należy o tę jakość dbać? Jakie działania w tym zakresie będą podejmowane na UMCS-ie?

Jestem pewna, że jako zespół stoimy na stanowisku, że nowoczesne kształcenie jest kluczem do rozwoju sfery dydaktyczno-społecznej Uniwersytetu, a także ważnym elementem rozwoju badań naukowych. Wzrost liczby najlepszych studentów oraz jakości kandydatów na studia, zatrzymanie studentów II stopnia czy też umiędzynarodowienie oferty dydaktycznej stwarzają przecież gwarancję nie tylko stabilnego budżetu UMCS w postaci subwencji dydaktycznej, ale także stanowią ważny element pozyskiwania przyszłych kadr naukowych. Dlatego wśród najważniejszych zadań, jakie stoją przede mną, wymienić należy: doskonalenie procesu dydaktycznego przez jego umiędzynarodowienie, promowanie atrakcyjnych, interdyscyplinarnych programów dydaktycznych dostosowanych do potrzeb

otoczenia społeczno-gospodarczego, stwarzanie możliwości łączenia badań i dydaktyki nawet w obszarach dość odległych. Tego rodzaju synergia może zaowocować nowymi kierunkami studiów, których absolwenci będą poszukiwani przez pracodawców. Projekty interdyscyplinarne są przyszłością nauki i dydaktyki. A realizowane w międzynarodowych grupach studenckich wpłyną na rozwój kompetencji miękkich i pozwolą na przenoszenie dobrych praktyk – wymiana międzykulturowa i dialog są wszak wartościami akademickimi.

Kolejną kwestią jest rozwijanie kompetencji studentów i rozwój umiejętności nauczycieli akademickich. Według mnie procesy te muszą być ze sobą powiązane. Za podnoszeniem kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich i kreowaniem nowoczesnych metod i narzędzi kształcenia będzie szło – jak Pani powiedziała – „kształcenie dobrej jakości”. Jakość kształcenia bezpośrednio związana jest z funkcjonowaniem uczelni, procesem wykorzystania potencjału nauczycieli i studentów, wykorzystaniem warunków organizacyjnych i materialnych w kontekście realizacji zakładanych efektów. Być może przyszłością jest tutoring i coaching akademicki, jeszcze bardziej aktywne uczestnictwo w europejskich programach wymiany akademickiej czy stawianie dobrych wzorców, chociażby przez zapomniany program „Homo Didacticus”. Uważam, że potrzebny jest dalszy rozwój kolegów dydaktycznych celem realizacji studiów interdyscyplinarnych, a w przyszłości międzyuczelnianych. Ważny jest także system motywacyjny dla pracowników dziekanatów – oni również wpływają na proces dydaktyczny.

Na obecny moment chcielibyśmy wykorzystać to, co wypracowaliśmy w okresie pandemii. Może to dziwnie zabrzmieć, ale nawet z tego doświadczenia powinniśmy wyjść obronną ręką. Poczucie dyskomfortu, w jakie wprowadziło nas nauczanie zdalne, pozwoliło na większą elastyczność i kreatywność. Okazało się, że nie jest ono takie straszne i łatwo zaadaptowaliśmy się do nowej rzeczywistości. Mijmy nadzieję, że okres pandemii szybko się skończy, ale wiele rozwiązań w obszarze zdalnej komunikacji pozostanie z nami na dłużej – zebrania, spotkania tematyczne, konferencje itp. Takie są wymogi współczesnego świata. Musimy to wykorzystać. Mijmy jednak nadzieję, że nie zmieni to

wagi relacji mistrz–uczeń, a także nie zastąpi wzajemnych interakcji, kontaktów i inspiracji.

Pamiętajmy także, że umiędzynarodowienie to nasz silny punkt i atut. Rozwijajmy i tę aktywność Uniwersytetu. Rozwój konkurencyjnej oferty dydaktycznej w językach obcych, włączanie elementów międzynarodowych w podstawowe programy studiów, nacisk na kompetencje językowe kadry i studentów. Tak jak wcześniej wspomniałam, chcemy także doskonalić ofertę edukacyjną, by młodzież z Lublina i z regionu nie musiała rekrutować się w innych ośrodkach akademickich, np. z drugiego końca Polski. Utrzymanie aktywności w zakresie pozyskiwania studentów jest dla Uniwersytetu bardzo istotne.

W tym roku kolejni maturzyści będą podejmowali decyzje dotyczące dalszej edukacji. Dlaczego Pani zdaniem warto wybrać UMCS?

W Polsce na I rok studiów w roku akademickim 2020/2021 przyjęto blisko 430 tys. osób. Ponad 300 tys. chętnych rozpoczęło naukę na studiach pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich. To pokazuje, że ten pierwszy kontakt z uczelnią jest bardzo ważny.

Zapewne często kandydaci na studia zadają sobie pytanie, jak wybrać studia, które przyniosą im nie tylko satysfakcję, ale i w przyszłości dobrą pracę. Wiemy, że od kilku lat niezmiennie najwięcej kandydatów w Polsce wybiera informatykę, psychologię lub zarządzanie. My te kierunki mamy w naszej ofercie. A dlaczego wybrać inne kierunki z naszej oferty? Każdy kandydat powinien zadać sobie pytanie: co mnie pasjonuje i czego szuka w kandydacie pracodawca? Czy kładzie nacisk tylko na specjalistyczne umiejętności i praktyczną wiedzę, czy częściej na trudne do wyuczenia umiejętności miękkie? W moim przekonaniu kategorią kluczem powinny być preferencje i zainteresowania. Trudno jest studiować kierunek, który mnie nie interesuje, a satysfakcjonuje rodziców lub kolegów. Na dłuższą metę ta taktyka się nie sprawdzi.

Świadoma decyzja pozwoli w przyszłości uniknąć rozczarowania nie tylko samymi studiami, ale i dokonanymi wyborami. Dlatego też, jeśli ktoś nie jest pewny swojego wyboru, warto, by zgłosił się do Biura Rozwoju Kompetencji UMCS. Czasem sama rozmowa z ekspertem może rozwiać wszelkie wątpliwości. Moim zdaniem ważna jest też uczelnia. Śmiało mogę stwierdzić, że UMCS jest uczelnią przyjazną. Największą po

Fot. Bartosz Proń

tej stronie Wisły. To brzmi jak banał, ale to prawda. Jak już wspomniałam, jest to nowoczesny ośrodek naukowy, który ściśle współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, posiada znakomitą i profesjonalną kadrę naukową, ma bogatą ofertę dydaktyczną w postaci ponad 80 kierunków studiów na 12 wydziałach i wiele z tych kierunków oferowanych jest w języku angielskim. Ogromnym walorem jest kampus akademicki – położony w samym sercu przepięknego Lublina. To uczelnia z niepowtarzalną atmosferą studiowania, zapewniająca bardzo dobre warunki do zdobywania wiedzy, twórczego rozwoju wszelkich pasji i zainteresowań. Wystarczy spytać naszych absolwentów. Oni są dla nas najlepszym świadectwem. A nasi studenci? Nierzadko do Lublina przyjechali z różnych zakątków Polski i świata. Kiedy ostatnio przeglądałam ankietę, jaką wypełniali nasi studenci z Ukrainy, niemal

w każdej wypowiedzi przewijały się słowa „przyjazna atmosfera” i „wspaniali ludzie”. Jest to bardzo budujące. Atmosfera Uczelni i atmosfera miasta to nasze atuty.

Jest Pani również nauczycielem akademickim z ogromnym doświadczeniem, prowadzi Pani zajęcia ze studentami. Co stanowi największe wyzwanie w pracy dydaktycznej?

Moim zdaniem obecnie najważniejszym wyzwaniem w pracy dydaktycznej jest kształtowanie postawy gotowości do samokształcenia. W obliczu zmian wdrażanie do stałej gotowości na zdobywanie wiedzy jest kluczowe. Nie będę ukrywać, że czasem sama sobie zadaję pytanie, czy jesteśmy gotowi do tego, by nieustannie się kształcić. Czy jesteśmy w stanie za tym wszystkim nadążyć? Gdy kończyłam studia, pojawiały się pierwsze komputery. Teraz nie wyobrażamy sobie bez nich

życia. Za dziesięć czy piętnaście lat świat będzie wyglądać zupełnie inaczej. Nowe rozwiązania, sztuczna inteligencja, transmisja 5G będą torować zupełnie inną drogę. Stąd coraz częściej kładzie się duży nacisk na doskonalenie w kształceniu kompetencji kluczowych.

Samorealizacja i satysfakcjonująca pozycja zawodowa w „społeczeństwie wiedzy” nie są przecież możliwe bez sprawnej komunikacji, również w językach obcych, kompetencji matematycznych, naukowo-technicznych, informatycznych, a także społecznych i obywatelskich. Ważna jest przedsiębiorczość oraz świadomość kulturotwórcza i kulturalna. Wszystko to znajduje swe odzwierciedlenie w wytycznych, jakimi są ramy kwalifikacji. Do wszystkich tych kompetencji znajdziemy „drogę” w UMCS. Ponadto mam świadomość, że być może dostarczenie studentom, a w niedalekiej przyszłości naszym absolwentom narzędzi do mądrego i skutecznego

działania w aktualnej rzeczywistości, poza murami naszej Uczelni, także w nieznannej jeszcze przyszłości stanie się dla nas celem samym w sobie. Źródeł, z których czerpiemy wiedzę, jest przecież coraz więcej. Pytanie tylko, jak mądrze z nich korzystać. I tego musimy nauczyć naszych studentów.

Jako prorektor jest Pani odpowiedzialna m.in. także za kwestie studenckie. Jak zamierza Pani wspierać naszych studentów? Jaką atmosferę na Uczelni, jakie możliwości chciałaby Pani dla nich stworzyć?

Studenci są tą grupą funkcjonującą w rzeczywistości uniwersyteckiej, która moim zdaniem najwięcej wnosi do uniwersytetu radości i młodzieńczego entuzjazmu. To w niej, można powiedzieć, unosi się duch działania i współpracy w ramach licznych w naszym Uniwersytecie organizacji studenckich – kół naukowych, grup wsparcia, Wydziałowych Rad Samorządu Studentów, jak i samego Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS. Oczywiście byłoby też idealnie, gdyby podstawowa aktywność tego okresu – nauka integrowała studentów naszych różnych wydziałów. Dlatego też mam nadzieję, że w najbliższym czasie możliwe będzie wspólne interdyscyplinarne realizowanie prac dyplomowych przez studentów wywodzących się z różnych dziedzin i dyscyplin. Tym projektom poświęcimy dużo uwagi.

Istotne jest wsparcie dla studentów w formie staży ułatwiających uzyskanie przyszłego zatrudnienia, stypendiów i zapomóg, dobrej bazy noclegowej, wsparcia psychologicznego.

Musimy też pamiętać, że oprócz nauki studentów łączy również wspólne zainteresowania, aktywności, pasje czy sposoby spędzania wolnego czasu. Tych, którzy jeszcze się wahają, szczególnie studentów młodszych lat, zachęcam do zapoznania się z ofertą Akademickiego Centrum Kultury UMCS Chatka Żaka, Akademickiego Radia Centrum czy Telewizji UMCS. Bardzo aktywni są też nasi sportowcy – AZS UMCS zajmuje w rankingach krajowych i światowych czołowe miejsca. Tam można rozpocząć lub kontynuować swoją przygodę ze sportem. Z kolei ci, którzy kochają śpiew i taniec, znajdą swoje miejsce w Chórze Akademickim UMCS lub Zespole Tańca Ludowego UMCS. Nawet chętni do odbycia szkolenia wojskowego mogą to uczynić w ramach Legii Akademickiej UMCS. Pamiętajmy, że wiele możliwości stwarza miasto Lublin. Studenci i doktoranci mogą

włączyć się do najważniejszych inicjatyw, projektów, przedsięwzięć i wydarzeń organizowanych przez prezydenta miasta Lublin oraz Radę Miasta Lublin, m.in. przez Lubelską Radę Studencką, a być może w przyszłości w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży. Za te inicjatywy trzymam mocno kciuki.

Jest Pani absolwentką naszej Uczelni. Jak wspomina Pani okres studiów na UMCS?

Zgadza się. Ponad 20 lat temu ukończyłam studia na Wydziale Chemii na specjalności chemia podstawowa i stosowana. Już szkole średniej miałam dokładnie sprecyzowane zainteresowania. Fascynację chemią zaszczepiła mi moja nauczycielka ze szkoły podstawowej, najpierw przez działalność w kółku chemicznym, potem przez konkursy i olimpiady. Podczas gdy moi koledzy z liceum szli na medycynę, ja wybrałam chemię. Dla mnie to „okno na świat”, zarówno ten w skali makro, jak i mikro, a nawet nano. Chemia ma i będzie miała ogromny wpływ na to, jak żyjemy i jak będziemy żyć w najbliższych latach. Dlatego jest tak fascynująca.

Jednak tak tu, jak i wszędzie wokół nas zmieniają się mody. Dwadzieścia lat temu tą wiodącą specjalnością na Wydziale Chemii UMCS była chemia podstawowa i stosowana jako ta, która była najbliżej nauki i przemyślu. Obecnie prym wiodą specjalności takie jak chemia kryminalistyczna, analityka chemiczna czy chemia środków bioaktywnych i kosmetyków. Być może w najbliższych latach zastąpią je inne specjalności lub kierunki. To dobrze. Zawsze wierzyłam w to, że nie można stać w miejscu. Trzeba iść do przodu. I my jako Wydział to zrobiliśmy. Dzisiejsza aparatura naukowa, wyposażenie sal laboratoryjnych i dydaktycznych jest na światowym poziomie. Wysiłkiem wielu osób przeszliśmy prawdziwą metamorfozę. Kto nie widział, musi to zobaczyć! Drzwi wydziału zawsze stoją otworem i zapraszają do współpracy. Nowoczesne sale, wspaniali ludzie i ogromny potencjał. Aż chciałoby się powiedzieć – zapraszamy na chemię. A jeśli nie na chemię, to tuż „za rogiem” są pozostałe i równie interesujące wydziały. Uniwersytet stwarza przecież wiele możliwości. Skorzystajmy z tego! Bo przecież budowanie ścieżki rozwoju naszych studentów powinno być inspirującą podróżą w świat nauki! Wystarczy tylko zdefiniować priorytety i wybrać właściwy wydział.

Rozmawiała Agnieszka Stańczak

Wręczenie Nagrody honorowej im. Jerzego Giedroycia

4 grudnia odbyło się wręczenie Nagrody honorowej im. Jerzego Giedroycia dla kwartalnika „Akcent”. W spotkaniu wziął udział rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski oraz sekretarz Kapituły Nagrody im. Jerzego Giedroycia prof. Iwona Hofman. Nagrodę z rąk rektora UMCS odebrał sekretarz kwartalnika „Akcent” Jarosław Wach.

Kwartalnik literacki „Akcent” ukazuje się od 1980 r., a jego pomysłodawcą oraz redaktorem naczelnym jest dr Bogusław Wróblewski. Czasopismo poświęcone jest literaturze, sztukom plastycznym i naukom humanistycznym. „Akcent” odegrał niezwykle rolę w popularyzacji literatury polskiej tworzonej na emigracji, drukując m.in. utwory Witolda Gombrowicza, Aleksandra Wata, Danuty Mostwin, Waława Iwaniuka, Józefa Łobodowskiego, Anny Frajlich. W „Akcentcie” stale obecna jest tematyka pogranicza, sąsiedztwa i przenikania się kultur Polaków, Litwinów, Ukraińców, Białorusinów, Rosjan, Niemców, Żydów itd. W Bibliotece „Akcentu” ukazało się ponad 20 tomów, w tym międzynarodowe antologie poezji.

Wysoki poziom publicystyki kulturalnej, bardzo dobre rozeznanie w nurtach współczesnej kultury, wrażliwość i wyczucie literackie powodują, że „Akcent” utrzymuje pozycję czasopisma opiniotwórczego. Dr B. Wróblewski wraz z zespołem stworzył platformę dialogu międzykulturowego.

Kapituła postanowiła również przyznać drugą nagrodę honorową dla Pawła Kowala za książkę *Testament Prometeusza*. Tegorocznym laureatem Nagrody im. Jerzego Giedroycia został Piotr M. Majewski za książkę pt. *Kiedy wybuchnie wojna? 1938. Studium kryzysu*.

Magdalena Drwal

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Delegacja Asseco na UMCS-ie

W dni. 7–8 grudnia na UMCS-ie przebywała, na zaproszenie prof. Ryszarda Naskręckiego, dyrektora ECOTECH-COMPLEX, delegacja Asseco: Daniel Lala, wiceprezes zarządu Asseco Data Systems i Robert Bagiński, prezes zarządu American Systems, firmy współpracującej z Asseco.

Asseco Poland S.A. jest największym dostawcą rozwiązań informatycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, jednostką dominującą w międzynarodowej grupie kapitałowej Asseco. Działa w ponad 50 krajach na całym świecie i zatrudnia ponad 24 000 osób.

Goście przeprowadzili rozmowy z rektorem prof. Radosławem Dobrowolskim, prorektorami: prof. Wiesławem Gruszeckim i prof. Zbigniewem Pastuszakiem oraz dyrektorem Instytutu Informatyki prof. Bogdanem Księżopolskim. Rozmowy koncentrowały się na możliwości nawiązania ścisłej współpracy pomiędzy UMCS a Asseco. Określono potencjalne obszary takiej współpracy oraz zakres możliwej do podpisania umowy. Pobyt w ECOTECH-COMPLEX oraz rozmowy z prof. Ryszardem Naskręckim dotyczyły możliwości włączenia tej jednostki w różne inicjatywy i działania podejmowane przez Asseco.

Ustalono, że kolejna runda takich rozmów odbędzie się w styczniu 2021 r. podczas kolejnej wizyty delegacji Asseco na UMCS.

Agnieszka Stańczak

Fot. Bartosz Prohl

Stypendia z Własnego Funduszu Stypendialnego rozdane

10 grudnia w formie online odbyło się spotkanie rektora prof. Radosława Dobrowolskiego oraz prorektorów – prof. Doroty Kołodyńskiej i prof. Wiesława Gruszeckiego z najzdolniejszymi studentami i doktorantami, którzy otrzymali stypendia z Własnego Funduszu Stypendialnego. Wśród laureatów tegorocznej edycji znalazło się 25 studentów oraz 18 doktorantów UMCS (przez wzgląd na przepisy dot. ochrony danych osobowych imiona i nazwiska laureatów nie są publikowane).

W tym roku o stypendium w wysokości 4400 zł (wypłacane w dwóch transzach) starało się 65 studentów oraz 60 doktorantów. Ich osiągnięcia oceniały dwie komisje powołane przez rektora UMCS.

W skład pierwszej Komisji, zajmującej się oceną wniosków złożonych przez studentów, weszli:

- prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, przewodnicząca,
- mgr Justyna Rokita-Kasprzyk – pełnomocnik rektora UMCS ds. studenckich,
- mgr Robert Englot – przedstawiciel Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów,
- mgr Karina Kasperek – przedstawiciel Centrum Badań Naukowych,
- Natalia Tukiendorf – przedstawiciel Samorządu Studentów.

Komisję Własnego Funduszu Stypendialnego dla doktorantów tworzyli:

- prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, przewodnicząca,
- dr Olga Pliszczyńska – dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej,
- mgr Anna Polaczek-Skiba – przedstawiciel Centrum Badań Naukowych,
- mgr Alicja Borzęcka-Szajner – dyrektor Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów,
- mgr Robert Englot – przedstawiciel Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów,
- mgr Katarzyna Hanas – przedstawiciel Samorządu Doktorantów,
- z udziałem: prof. dr. hab. Wiesława Gruszeckiego – prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej.

Własny Fundusz Stypendialny to rodzaj finansowego wsparcia funkcjonującego na UMCS od roku akademickiego 2016/2017, skierowanego do studentów i doktorantów. Aplikować o stypendium mogli żacy, którzy osiągnęli bardzo dobre wyniki w nauce (średnią ocen nie niższą niż 4,4), uzyskali indywidualne osiągnięcia naukowe (rozpoczęli lub zrealizowali projekt badawczo-naukowy powiązany z prowadzonym w UMCS-ie kierunkiem studiów), brali udział w badaniach nad priorytetowym dla UMCS-u obszarem nauki, stanowiącym podstawę ich pracy licencjackiej/inżynierskiej lub magisterskiej, który w znaczący sposób przyczyni/przyczynił się do zwiększenia dorobku badawczego UMCS-u lub współpracy UMCS-u o charakterze naukowym z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz biznesem.

O stypendium mogli ubiegać się również studenci pierwszego roku studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich – brana pod uwagę była wysoka średnia ocen z ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej na poziomie co najmniej 5,0, wyniki maturalne oraz uzyskany tytuł laureata bądź finalisty olimpiady międzynarodowej lub olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim.

Stypendium dla doktorantów I roku kształcenia skierowane było do osób, które w roku akademickim 2019/2020 wyróżniły się w pracy naukowej, w tym: publikowały w czasopiśmie naukowych lub czynnie uczestniczyły w konferencjach naukowych, lub brały udział w projektach badawczych realizowanych przez UMCS. O stypendium dla doktorantów pozostałych lat mogli starać się doktoranci, którzy w roku akade-

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

mickim 2019/2020: rozpoczęli lub zrealizowali badania finansowane z grantów zewnętrznych (w szczególności z MNiSW, NCN, NCBIR itp. lub z grantów wydziałowych), wyróżniali się w pracy naukowej (posiadają recenzowane publikacje w renomowanych wydawnictwach i czasopiśmie naukowych lub uczestniczyli w konferencjach naukowych o zasięgu co najmniej ogólnopolskim/międzynarodowym, podczas których ogłosili referaty/zaprezentowali postery).

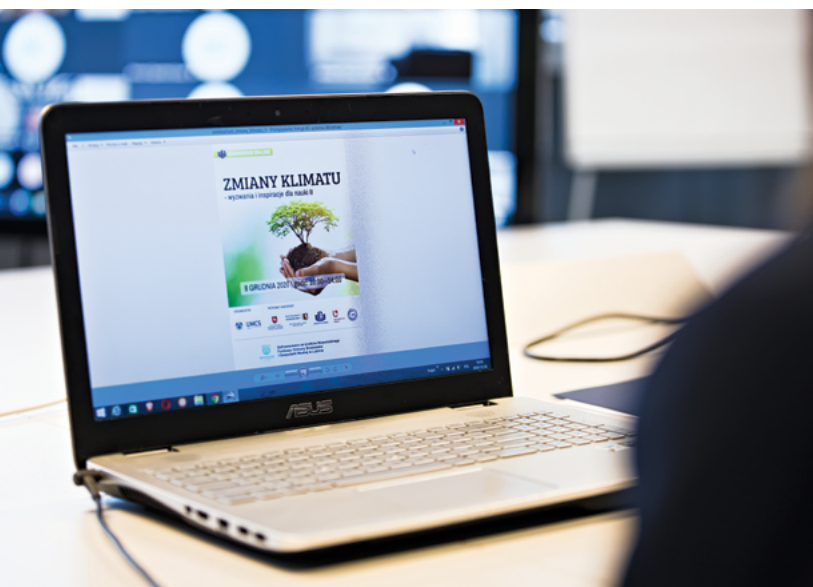
Aneta Adamska

Seminarium „Zmiany klimatu – wyzwania i inspiracje dla nauki II”

8 grudnia odbyło się w seminarium naukowe on-line pt. „Zmiany klimatu – wyzwania i inspiracje dla nauki II”, zorganizowane przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w ramach projektu „Ochrona środowiska w aspekcie zachodzących zmian klimatu – wyzwania i inspiracje dla nauki”, współfinansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

W spotkaniu wzięło udział 54 naukowców z kraju i z zagranicy zainteresowanych prowadzeniem wspólnych interdyscyplinarnych badań naukowych w zakresie szeroko rozumianych zmian klimatu i ochrony środowiska. Wśród nich można wymienić badaczy z: University of Wisconsin-Milwaukee (USA), ETH Zurich Laboratory of Ion Beam Physics (Szwajcaria), Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Uniwersytetu Łódzkiego, Instytutu Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN oraz Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyńskiego PAN.

Seminarium zostało objęte patronatem honorowym przez: marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, prezydenta miasta Lublin dr. Krzysztofa Żuka, rektora Uniwersytetu Łódzkiego prof. dr hab. Elżbietę Żądzińską, rektora Uniwersytetu Gdańskiego prof. dr hab. Piotra Stepnowskiego oraz przewodniczącego Komitetu Nauk Geograficznych PAN prof. dr hab. Marka Degórskiego. W seminarium uczestniczyli także przedstawiciele licznych instytucji samorządowych oraz naukowych, w tym: wicemarszałek województwa lubelskiego Zbigniew Wojciechowski, zastępca prezydenta Lublina Artur Szymczyk, rektor Uniwersytetu Łódzkiego prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska, rektor Uniwersytetu Gdańskiego prof. dr hab. Piotr Stepnowski, przewodniczący Komitetu Nauk Geograficznych PAN prof. dr hab. Marek Degórski, prezes Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie dr hab. Grzegorz Grzywaczewski, dyrektor Instytutu Agrofizyki im. B. Dobrzańskiego PAN prof. dr hab. Cezary Sławiński, dyrektor Departamentu Środowiska i Zasobów Naturalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego Janusz Bodziacki, dyrektor Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin dr Mariusz Sagan, dyrektor Biura Rewitalizacji i Klimatu Urzędu Miasta Lublin Zdzisław Strycharz oraz członkowie kolegium rektorskiego UMCS.

Uczestnicy seminarium wysłuchali wystąpień prelegentów: prof. dr hab. Joanny Wibig z Uniwersytetu Łódzkiego („Współczesne zmiany klimatu: dotychczasowe obserwacje i perspektywy na przyszłość”),

prof. dr. hab. Bogdana H. Chojnickiego z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu („Skąd to ocieplenie? Rzecz o ludziach i ich atmosferze”) oraz prof. dr. hab. Mariusza Lamentowicza z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza („Torfowiska i zmiany klimatu – między wodą i ogniem”). Spotkanie zakończyły dyskusje w ramach dwóch paneli prowadzonych przez: prof. dr. hab. Mirosława Błaszkiwicza z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN („Rekonstrukcje klimatyczne”) oraz prof. dr. hab. Andrzeja Mizgajskiego z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu („Modelowanie i adaptacja do zmian klimatu – skutki polityczne, ekonomiczne i społeczne”).

Podczas spotkania została poruszona m.in. tematyka zmian klimatu stanowiących jedno z największych zagrożeń środowiskowych, społecznych i ekonomicznych, którego skutki odczuwalne są na całym świecie.

Organizacja seminarium przyczyni się do wzmocnienia lubelskiej przestrzeni badawczej przez zacieśnienie współpracy UMCS-u z instytucjami krajowymi i zagranicznymi zainteresowanymi prowadzeniem wspólnych interdyscyplinarnych badań naukowych w zakresie adaptacji do zmian klimatu w ramach nowo tworzonego Centrum Badań Zmian Klimatu działającego przy UMCS-ie, którego formalne otwarcie planowane jest w 2021 r.

Cykl seminariów opatrzonych wspólnym tytułem „Zmiany klimatu – wyzwania i inspiracje dla nauki” jest organizowany z inicjatywy rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, pomysłodawcy utworzenia przy UMCS Centrum Badań Zmian Klimatu (Center of Climate Change Research – CeReClim). Pierwsza edycja seminarium odbyła się 3 października 2019 r. w Ecotech-Complex UMCS.

Mikołajkowe upominki dla mieszkańców domów studenckich UMCS

Okres świąteczny to szczególny czas. W domach studenckich UMCS przebywają studenci m.in. z Polski, Ukrainy, Białorusi, Azerbejdżanu, Wietnamu, Indii czy z państw Afryki. Specjalnie z myślą o nich 6 grudnia prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. Dorota Kołodyńska wspólnie z Zarządem Uczelnianym Samorządu Studentów, pełnomocnikiem rektora ds. umiędzynarodowienia kształcenia dr Ewelina Panas i dyrektorem Centrum Promocji UMCS dr. Marcinem Gołębiowskim przekazała ponad 1145 upominków dla mieszkańców dziewięciu domów studenckich UMCS. Dodatkowo studenci otrzymali kartki świąteczne w języku polskim, ukraińskim, białoruskim, rosyjskim, azerskim oraz suahili. Zadanie zostało przeprowadzone w ramach Budżetu Partycypacyjnego ze środków Programu Welcome to Poland organizowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej.

Marcin Gołębiowski

Fot. Bartosz Proń

Pracownicze Plany Kapitałowe na UMCS-ie

1 stycznia 2019 r. weszła w życie Ustawa o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2215 ze zm.), zgodnie z którą jednostki sektora finansów publicznych, w tym publiczne uczelnie wyższe, od 1 stycznia 2021 r. zostały objęte obowiązkiem wdrożenia Pracowniczych Planów Kapitałowych (PPK). W Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dokonano wyboru instytucji finansowej, z którą, w imieniu i na rzecz uczestnika PPK, została zawarta umowa o prowadzenie oraz zarządzanie PPK.

23 grudnia w Sali Senatu, z inicjatywy rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, odbyło się spotkanie członków zespołu ds. analizy i wdrożenia PPK w UMCS: prorektora ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr. hab. Zbigniewa Pastuszaka, prof. UMCS (przewodniczącego), kanclerz mgr Grażyny Elżbiety Fiok, zastępcy kanclerza inż. Ryszarda Sołowieja, kwestor mgr Katarzyny Komotajtis, dyrektor Centrum Kadrowo-Płacowego mgr Agnieszki Krukowskiej, dyrektora Centrum Prawno-Organizacyjnego mgr. Grzegorza Narolskiego oraz przedstawicieli związków zawodowych: dr Anny Gromady z NSZZ Solidarność UMCS w Lublinie oraz dr Marty Łacek ze Związku Nauczycielstwa Polskiego przy UMCS (w spotkaniu nie uczestniczyła p. Agnieszka Weinberger-Zarzycka z Solidarności '80, która także brała aktywny udział w pracach zespołu). Rektor prof. Radosław Dobrowolski pogratulował zespołowi zakończenia prac wdrażających PPK i skierował szczególne podziękowania do przedstawicielek związków zawodowych działających w UMCS-ie – dr Anny

Gromady oraz dr Marty Łacek. Rektor zauważył także, iż przyjęcie przez UMCS PPK jest efektem dobrego zrozumienia i dobrze pojętej pracy zespołowej na rzecz rozwoju Uniwersytetu i przyszłości jego pracowników.

Głos zabrał również przewodniczący zespołu prorektor dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS, który podziękował członkom zespołu zaangażowanym w proces wdrażania PPK za bardzo sprawną współpracę oraz merytoryczne podejście do poruszanych zagadnień. Podkreślił też rolę przedstawicieli związków zawodowych, którzy na każdym etapie prac dbali o interesy pracowników UMCS, wyraził podziękowanie za życzliwą atmosferę podczas prac oraz nadzieję na dalszą owocną współpracę.

Celem powstania PPK na UMCS jest wprowadzenie nowego, dobrowolnego i długoterminowego systemu oszczędzania i gromadzenia środków finansowych na przyszłą emeryturę. System jest tworzony i współfinansowany zarówno przez pracowników, pracodawców, jak i państwo.

Do wdrożenia PPK na Uczelni konieczne było dokonanie wyboru instytucji finansowej, z którą, w imieniu i na rzecz uczestnika PPK, podmiot zatrudniający zawiera umowę o prowadzenie oraz umowę o zarządzanie PPK. W tym właśnie celu został powołany zespół ds. analizy i wdrożenia PPK w UMCS w przywołanym wcześniej składzie.

Prace zespołu podzielone były na kilka etapów. Zespół spotykał się kilka razy w miesiącu, by wyłonić na podstawie wielokryteriowej oceny sześć instytucji, które zostały zaproszone do zaprezentowania oferty skierowanej do pracowników UMCS. Po wysłuchaniu prezentacji i dyskusjach z przedstawicielami instytucji do ostatniego etapu zaproszono trzy z nich. Ich przedstawiciele zaprezentowali model wdrożenia PPK w UMCS-ie oraz wybrane studium przypadku, związane ze zrealizowanym wdrożeniem w dowolnym przedsiębiorstwie. Następnie członkowie zespołu ds. analizy i wdrożenia PPK odbyli dyskusję podsumowującą zrealizowane prace oraz analizę szczegółowych zestawień finansowych i organizacyjnych opracowanych dla wszystkich instytucji uczestniczących w drugim etapie prezentacji. 17 listopada dokonano wyboru instytucji zarządzającej PPK w UMCS, którą będzie firma NN Investment Partners TFI S.A.

Agnieszka Stańczak

Fot. Barbara Proń

Szlachetna Paczka na UMCS-ie

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie po raz kolejny zaangażował się w zbiórkę darów w ramach ogólnopolskiej akcji „Szlachetna Paczka”. Inicjatywa ta była realizowana na Uczelni od 24 listopada do 7 grudnia 2020 r.

Pracownicy, doktoranci, studenci i absolwenci wsparli rodzinę z Lublina – p. Małgorzatę i jej córkę Wiktorię. P. Małgorzata jest samotną matką, która prowadziła własną działalność, zajmując się przygotowywaniem podkładów muzycznych. Stan zdrowia zmusił ją do zamknięcia firmy. Kobieta choruje na Parkinsona, cukrzycę, nadciśnienie i astmę – z powodu niesprawnych rąk ma orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Kamienica, w której mieszkała p. Małgorzata, została wykupiona i rodzina zmuszona była przenieść się do mieszkania socjalnego. Mieszkanie jest w bardzo złym stanie, łazienka jest nieumeblowana, wymaga całkowitego remontu. P. Małgorzata czasem opiekuje się dziećmi sąsiadów, by dorobić.

Dzięki zaangażowaniu członków społeczności akademickiej UMCS udało się odpowiedzieć na wszystkie potrzeby Rodziny zgłoszone wolontariuszce Natalii Piątek,

Fot. Bartosz Proń

studentce psychologii UMCS. Potrzebujący otrzymali m.in.: laptopa wraz ze słuchawkami i głośnikami, wielofunkcyjnego robota kuchennego, odkurzacz, garnki, patelnie, koce, kołdry, poduszki, zeszyty i przybory szkolne, obuwie, odzież, firanki, ręczniki, pościel, żywność, środki czystości, kosmetyki itp. Łącznie społeczność akademicka UMCS przekazała potrzebującym 30 paczek z różnego rodzaju artykułami. Dary zostały następnie oddane do magazynu Szlachetnej Paczki w Lublinie (ul. Hiacyntowa 69), a następnie trafiły do p. Małgorzaty i jej córki Wiktorii.

Wyrażamy nadzieję, że nasze wsparcie przyczyni się polepszenia warunków życia Rodziny i stanie się początkiem pozytywnych zmian w jej życiu.

Ewa Kawałko-Marczuk

30. Mikołajki Folkowe

W dn. 10–13 grudnia w ACK UMCS Chatka Żaka odbył się Międzynarodowy Festiwal Muzyki Folkowej „Mikołajki Folkowe”. Jubileuszowe Mikołajki zorganizowano już po raz trzydziesty – ale po raz pierwszy online. Rozpoczęła je międzynarodowa

konferencja naukowa pt. „Folk – folklor – folkloryzm”, nie zabrakło też konkursów: muzycznego i fotograficznego, wystaw oraz przede wszystkim koncertów prezentujących najciekawsze zjawiska nurtu folkowego w kraju, w tym artystów, dla których Mikołajki były początkiem muzycznej kariery.

Wystąpiły takie zespoły jak: Kosy (laureatki zeszłorocznej Sceny Otwartej i Nagrody Publiczności) oraz Sutari. Ponadto wystąpili: Karolina Cicha & Spółka z programem Tany, Bum Bum Orkestar prezentująca muzykę z Bałkanów (również niegdysiejsi laureaci mikołajkowego konkursu) i gospodarze festiwalu – Orkiestra św. Mikołaja z Chatki Żaka. Pojawił się również zespół Hańba! Koncerty odbywały się w prawdziwie kosmicznej scenografii wykonanej przez studentów Wydziału Artystycznego UMCS pod kierunkiem Jarosława Koziary.

Więcej informacji o festiwalu znaleźć można na stronie: www.mikolajki.folk.pl.

Magdalena Kozak-Siemieńska

Serwis UMCS poświęcony międzynarodowym projektom badawczym: www.projektybadawcze.umcs.pl/miedzynarodowe

Przypominamy, że od lipca 2020 r. mogą Państwo korzystać z serwisu poświęconego aplikowaniu w konkursach badawczych międzynarodowych. Serwis dostępny jest pod adresem: www.projektybadawcze.umcs.pl/miedzynarodowe. Na portalu zamieszczone są m.in. ogłoszenia o otwartych naborach w międzynarodowych konkursach badawczych, jak również przydatne informacje związane z aplikowaniem oraz realizacją projektów.

– Kształtowanie kultury badawczej nauczycieli akademickich UMCS, której istotnym elementem jest pozyskiwanie środków zewnętrznych na prowadzone badania, wymaga instrumentów wsparcia – mówi prof. dr hab. Marek Pietraś, dyrektor Instytutu Nauk

o Polityce i Administracji UMCS. Istotną cechą, wyróżnikiem tego portalu jest kompleksowość dostarczanych informacji. Zainteresowany nauczyciel akademicki może się dowiedzieć o możliwościach poszukiwania partnerów do prowadzonych badań, kształtowania takich sojuszy strategicznych. [...] Kompleksowość dostarczanych informacji jest w najważniejszą, w moim rozumieniu, cechą tego nowego portalu informacyjnego – dodaje.

– Z perspektywy badacza w naukach przyrodniczych najbardziej cenne dla mnie jest to, że nie muszę się przebijać przez szereg stron internetowych, gdzie jest bardzo duży czasami szum informacyjny i zróżnicowanie oferty danych, tylko mam zgromadzone w jednym miejscu wszystkie informacje niezbędne do aplikowania w konkretnych konkursach – podkreśla dr hab. Grzegorz Janusz, prof. UMCS z Instytutu Nauk Biologicznych UMCS.

W serwisie znajdują Państwo także aktualne szkolenia i spotkania brokerskie związane z aplikowaniem oraz realizacją grantów badawczych międzynarodowych. Udostępnione są tam także informacje o możliwościach pozyskiwania partnerów do konsorcjów projektowych, jak również informacje o programie ramowym Komisji Europejskiej Horyzont Europa na lata 2021–2027.

W serwisie zebrane są także informacje o aktualnie realizowanych projektach międzynarodowych na UMCS. Znajdą tam także Państwo bazę laureatów grantów tego typu na naszej Uczelni.

Centrum Współpracy Międzynarodowej gorąco zachęca do korzystania z serwisu, jak również do zapisywania się na newsletter dostępny na portalu. To narzędzie pozwala oszczędzić cenny czas i regularnie dostarcza aktualności z zakresu możliwości pozyskania funduszy na współpracę międzynarodową.

Serwis INTER-PRO-UMCS współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 w związku z realizacją projektu „Zintegrowany UMCS”.

Diana Skwarzyńska

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Wystawa „NSZZ Solidarność UMCS 1980–2020”

16 grudnia w Bibliotece Głównej odbyło się otwarcie wystawy „NSZZ Solidarność UMCS 1980–2020” poświęconej wieloletniej działalności tej organizacji na naszej Uczelni.

W uroczystości udział wzięli: rektor prof. Radosław Dobrowolski, który otworzył wystawę, przewodniczący NSZZ Solidarność na UMCS – Jacek Kot, kierownik Muzeum UMCS Dariusz Boruch, członkowie Komisji Zakładowej NSZZ Solidarność w UMCS oraz zaproszeni goście, w tym rekonstruktorzy historyczni ze Stowarzyszenia Krzewienia Wiedzy Historycznej „Lubelska Chorągiew Husarska” przebrani za członków Zmotoryzowanych Odwodów Milicji Obywatelskiej.

Za scenariusz wystawy odpowiadał zespół Muzeum UMCS, za projekt graficzny – Paweł D. Znamierowski, całość konsultowali merytorycznie: Jacek Kot, Józef Kaczor, Maria Nowak i Grzegorz Nowak. Wystawa ukazuje działalność NSZZ Solidarność w UMCS na

przestrzeni 40 lat. Na ekspozycji można zobaczyć zdjęcia, dokumenty i przedmioty materialne z tego okresu. Pokazuje ona także twórców organizacji i jej działaczy na tle zmian historycznych zachodzących w kraju.

Podczas uroczystości wręczono również medale 40-lecia Solidarności. Wśród uhonorowanych zasłużonych członków znaleźli się: Elżbieta Kowalczyk, Maria Nowak, Anna Gromada, Irmina Wawrzyczek, Anna Trębska-Kerntopf, Anna Welhan, Elżbieta Świder, Waldemar Kozyra, Andrzej Bartnicki i Andrzej Trembaczowski.

Otwarcie wystawy miało miejsce w 40. rocznicę Uczelnianego Założycielskiego Zebrania Delegatów NSZZ Solidarność na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Powołany został wówczas Uczelniany Komitet Założycielski, którego pierwszym przewodniczącym został Stefan Symotiuk. 16 grudnia 1980 r. na pierwszym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym powołano Komitet Zakładowy.

Magdalena Drwal

Ponadpokoleniowa Uczelniana Akcja Charytatywna

O kres przedświąteczny związany jest z organizacją różnego rodzaju akcji charytatywnych. Zarówno UMCS, jak i Przedszkole nr 65 w Lublinie cyklicznie włączają się w pomoc podopiecznym różnych fundacji. W bieżącym roku ze względu na panującą sytuację epidemiczną oraz obostrzenia nie było możliwości przeprowadzenia stacjonarnych zbiórek. Nie oznacza to jednak, że w tak trudnym czasie zapomnieliśmy o tych, którzy naszej pomocy potrzebują najbardziej. Z myślą o nich powstała nasza Ponadpokoleniowa Uczelniana Akcja Charytatywna.

Studenci drugiego stopnia produkcji medialnej, przedszkolaki, ich rodzice oraz kadra obydwu instytucji połączyli swoje siły, aby przed świętami przekazać trzem lubelskim organizacjom wszystkie uzbierane datki.

7 grudnia z okazji mikołajek przedszkolaki przekazały także część swojego prezentu, samodzielnie dokonując wyboru, którą z fundacji chcą wesprzeć. Musiały zdecydować pomiędzy: Bractwem Miłosierdzia im. św. Brata Alberta, Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą Pogodny Dom i Stowarzyszeniem Opieki nad Zwierzętami „Lubelski Animals”.

Wszystkie działania rozpoczęły się od czynnego zaangażowania dzieci w całą akcję poprzez rozmowy dotyczące tego, dlaczego warto pomagać, komu chcę po-

Fot. Hubert Solarski

móc i jak mogą wesprzeć potrzebujących. Następnie dzieci samodzielnie wykonały i ozdobiły skrzyneczki opatrzone piktogramem symbolizującym konkretną instytucję oraz cegiełkę, którą przekazały seniorom, dzieciom lub zwierzętom.

Studenci produkcji medialnej pod kierunkiem mgr Aleksandry Patryn (CNIĆJO UMCS) zajęli się oprawą medialną całego wydarzenia, kontaktem z darczyńcami, uwiecznieniem całego wydarzenia na zdjęciach oraz poszukiwaniem nowych, bezpiecznych metod przeprowadzania zbiórek pieniężnych. Tak właśnie pojawił się pomysł, aby wykorzystać jeden z przeznaczonych do tego portali internetowych.

Otrzymaliśmy również wsparcie od Biura Promocji UMCS, które przekazało 71 wychowankom Domu Dziecka zestawy promocyjne: plecaki, notesy, przybory do pisania, a także upominki dla zerówkowiczów z Przedszkola nr 65.

Akcja ta ma na celu zwrócenie naszej uwagi, że czasami bardzo blisko jest ktoś taki jak my, kto ma takie same potrzeby, ale niewielkie możliwości, aby je zrealizować. Akcja ma wymiar materialny i duchowy. Podjęte działania uczą empatii, większej wrażliwości na potrzeby innych, kształtują poczucie sprawstwa, a przede wszystkim tego, że razem możemy zdziałać więcej!

Niewątpliwie jest to ciekawa inicjatywa, łącząca nie tylko osoby o wielkich sercach, ale także różne pokolenia. Począwszy od dzieci, przez studentów, pracowników Uczelni i wszystkich ludzi, którzy pragną pomóc. To taki most dobroci, który łączy nas wszystkich w tym przedsięwzięciu.

Aleksandra Patryn

Fot. Hubert Solarski

Zespół Centrum Prasowego UMCS zaprasza do współpracy

Szanowni Państwo,

w imieniu zespołu Centrum Prasowego UMCS serdecznie zapraszam wszystkich członków społeczności naszej *Alma Mater* do współpracy.

Praca zespołu Centrum Prasowego polega m.in. na popularyzowaniu dorobku członków naszej akademickiej wspólnoty, dlatego zwracam się do Państwa z prośbą o przekazywanie na adres rzecznik@umcs.lublin.pl informacji dot. osiągnięć naukowo-badawczych, otrzymanych nagród, wyróżnień, organizacji ciekawych wydarzeń i inicjatyw o charakterze zarówno naukowym, jak i charytatywnym czy ciekawych badań i projektów prowadzonych w jednostkach, które Państwo reprezentujecie.

Biuro Rzecznika Prasowego UMCS prowadzi także Bazę Ekspertów Medialnych, którą tworzą specjaliści z wydziałów oraz jednostek ogólnouczelnianych. Dzięki niej dziennikarze mają ułatwiony kontakt z ekspertami w poszczególnych, wyspecjalizowanych dziedzinach wiedzy. Owocuje to nieustannym wzrostem liczby tematów, które poruszają nasi naukowcy w mediach lokalnych i ogólnopolskich, a także publikacji powiązanych z Uczelnią. Serdecznie zachęcam Państwa do zgłaszania swojego udziału, a tym samym tworzenia BEM UMCS.

Zapraszam także do publikacji tekstów w naszym akademickim czasopiśmie „Wiadomości Uniwersyteckie”, które przeszło znaczącą metamorfozę. Od jesieni 2019 r. gazeta ukazuje się w zmienionej, kolorowej i nowoczesnej szacie graficznej. Struktura periodyku również poddana została modyfikacji. Zmiany wprowadzono z myślą o tym, aby „Wiadomości Uniwersyteckie” w sposób przystępny oraz interesujący pokazywały potencjał badawczy oraz dydaktyczny Uniwersytetu. Zespół redakcyjny pragnie zatem szczególnie zachęcić pracowników UMCS-u do nadsyłania tekstów popularnonaukowych, publicystycznych oraz reportaży, które będą wspaniałym wzbogaceniem i urozmaicheniem naszego czasopisma. Szczegółowe informacje, wytyczne oraz formularze do przysyłania artykułów można znaleźć na stronie internetowej www.wiadomosci.umcs.pl.

Z „Wiadomościami Uniwersyteckimi” powiązana jest kolejna inicjatywa – cykl podcastów o nazwie „Głos

nauki”. Podcasty są publikacjami w formie dźwiękowej dostępnymi za pośrednictwem platform i aplikacji pozwalających na ich odsłuchiwanie w dowolnym momencie. Są nowym trendem w komunikacji, cieszą się popularnością i docierają do szerokiego grona odbiorców. Stanowią nowoczesny, atrakcyjny i jednocześnie przystępny sposób dzielenia się ekspercką wiedzą oraz doświadczeniem z różnych dziedzin. W poszczególnych odcinkach „Głosu nauki” prezentowane są ciekawe zagadnienia związane z zakresem badań naszych pracowników naukowych, doktorantów i studentów. Misją cyklu jest przede wszystkim poszerzanie horyzontów poznawczych odbiorców oraz popularyzacja wiedzy, a pośrednio również osiągnięć i sukcesów badawczych naszych naukowców i studentów. Pierwsze odcinki można znaleźć i odsłuchać na stronie Uczelni oraz w aplikacjach mobilnych Spotify, Google Podcasts, Apple Podcasts, Castbox i Podcast Addict. Osoby zainteresowane udziałem w tej wyjątkowej inicjatywie mogą zgłaszać się za pośrednictwem formularza lub za pośrednictwem maila: promocjanauki@poczta.umcs.lublin.pl.

Zapraszam do wspólnego budowania i utrwalania pozytywnego wizerunku UMCS-u jako miejsca z potencjałem naukowym, dydaktycznym, kulturalnym oraz sportowym, gromadzącym społeczność, która pragnie się dzielić z innymi tym, co najlepsze i najpiękniejsze. Zachęcam do włączenia się w działania podejmowane przez zespół Centrum Prasowego UMCS. Z pewnością wpłyną one korzystnie na jakość przekazywanych informacji oraz wzmocnią promocję i prestiż naszej Uczelni.

Aneta Adamska

Sukces pracowników UMCS-u w programie Horyzont 2020

Dr hab. Małgorzata Wójcik, prof. UMCS →

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

← Prof. Jaco Vangronsveld

Prof. Jaco Vangronsveld oraz dr hab. Małgorzata Wójcik, prof. UMCS z Katedry Fizjologii Roślin i Biofizyki Instytutu Nauk Biologicznych UMCS uzyskali finansowanie projektu pt. „Bridging the gap between phytoremediation solutions on growing energy crops on contaminated lands and clean biofuel production” („Budowanie mostu między fitoremediacją opartą na uprawie roślin energetycznych na zanieczyszczonych terenach a produkcją czystego biopaliwa”) w ramach Programu Horyzont 2020.

Dzięki środkom pozyskanym z grantu możliwa będzie produkcja czystego biopaliwa z wybranych gatunków roślin o wysokiej produkcji biomasy i bogatych w lignocelulozę (tzw. rośliny energetyczne), uprawianych na zanieczyszczonych terenach, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do obniżenia poziomu zanieczyszczeń i przywrócenia na tych terenach produkcji rolnej.

W pierwszym etapie realizacji projektu, w który zaangażowany jest zespół naukowców z UMCS-u, opracowany zostanie najbardziej optymalny sposób uprawy roślin energetycznych (np. miskantus, proso różgowe, konopie przemysłowe) na zanieczyszczonych terenach w celu uzyskania jak największej biomasy oraz obniżenia poziomu zanieczyszczeń w glebie. Optymalizacja uprawy obejmie m.in. dobór odpowiednich technik agrotechnicznych, zastosowanie mikroorganizmów i innych biostymulantów stymulujących wzrost roślin i zwiększających ich tolerancję na zanieczyszczenia. Wynikiem tych zabiegów będzie również zwiększenie pobierania

przez rośliny zanieczyszczeń nieorganicznych (np. metali ciężkich) i degradacji zanieczyszczeń organicznych (np. ropopochodnych). Proces oczyszczania środowiska przy użyciu roślin nosi nazwę fitoremediacji. W kolejnym etapie opracowana zostanie technologia pozyskiwania czystego, wolnego od zanieczyszczeń biopaliwa z otrzymanej biomasy roślinnej. Końcowym efektem projektu będzie zaś przedstawienie modelu efektywnej fitoremediacji połączonej z produkcją biopaliwa – „zbudowanie mostu” (*bridging the gap*) między tymi procesami.

Projekt po stronie UMCS-u realizowany będzie w Instytucie Nauk Biologicznych pod kierunkiem prof. Jaco Vangronsvelda (zatrudnionego na naszej Uczelni w ramach programu *Research in Lublin*) i dr hab. Małgorzaty Wójcik, prof. UMCS.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie jest partnerem projektu koordynowanego przez CRES – Centre For Renewable Energy Sources and Saving Foundation z Grecji. Projekt będzie realizowany w dużym konsorcjum składającym się z 20 podmiotów z następujących państw: Grecja, Holandia, Niemcy, Chiny, Włochy, Francja, Portugalia, Wielka Brytania, Indie oraz Kanada. Dzięki udziałowi w tej inicjatywie nasza Uczelnia zyska niepowtarzalną okazję do wymiany doświadczeń badawczych z topowymi jednostkami z całego świata.

Budżet projektu dla UMCS-u wynosi niemal 183 tys. euro (blisko 830 tys. zł). Projekt będzie trwał 4 lata, a rozpoczęcie realizacji działań planowane jest na wiosnę/lato 2021 r.

Aneta Adamska

Dr Szczepan Głodzik współautorem artykułu w prestiżowym czasopiśmie „Nature”

Dr Szczepan Głodzik z Instytutu Fizyki UMCS jest współautorem artykułu pt. *Topological superconductivity in a van der Waals heterostructure* opublikowanego w grudniowym numerze prestiżowego czasopisma „Nature” [Nature 588, 424 (2020)]. We współpracy z fińskimi naukowcami z uniwersytetów w Aalto i Helsinkach dr Głodzik pomyślnie zrealizował projekt wytworzenia nowego dwuwymiarowego nadprzewodnika, cechującego się nietrywialnymi właściwościami topologicznymi.

Praca łączy ze sobą dwa przełomy: wytworzenie heterostruktury złożonej z dwuwymiarowego ferromagnetyka oraz efektywne stworzenie dwuwymiarowego nadprzewodnika topologicznego. Jako specjaliści w dziedzinie wytwarzania nanostruktur z dokładnością do pojedynczych atomów i charakteryzowania cienkich warstw materiałów, koledzy z Aalto University w Finlandii wytworzyli dwuwymiarowe, magnetyczne wyspy bromku chromu.

Podłożem, na którym je umieścili, była powierzchnia nadprzewodnika – diselenku niobu. Oba materiały należą do grupy tzw. materiałów van der Waalsa, z których stosunkowo prosto można otrzymywać jednoatomowe warstwy (analogicznie do grafenu). Nadprzewodnictwo i magnetyzm to zaprzysiężeni wrogowie, ale też niezbędne składniki nadprzewodnictwa topologicznego. Do stabilizacji tej ulotnej fazy materii konieczny jest jeszcze jeden komponent – sprzężenie spinowo-orbitalne, czyli oddziaływanie obecne m.in. na powierzchniach materiałów (także na powierzchni NbSe₂), które „nachyla” spiny elektronów w zależności od kierunku ich pędu. W obecności tych trzech składników i odpowiedniego oddziaływania między nimi grupa z Finlandii, korzystając ze skaningowej mikroskopii tunelowej, zaobserwowała na krawędziach magnetycznych wysp tzw. chiralne mody Majorany. Są to kwazicząstki (czyli kolektywne wzbudzenia elektronowe zachowujące się w pewien określony sposób) o zerowej energii.

Warto podkreślić, iż materiały topologiczne są aktualnie przedmiotem olbrzymiego zainteresowania zarówno wiodących ośrodków naukowych na świecie, jak też firm komercyjnych (np. Microsoft, Google). Ogromna popularność kwazicząstek Majorany i pościg za eksperymentalnym wykazaniem ich obecności powodowana

Fot. Bartosz Prohl

jest pomysłem na wytworzenie komputera kwantowego, którego podstawowymi elementami byłyby kubyty „chronione” przez topologię układu.

Powyższa praca ma jednak większe znaczenie w kontekście badań podstawowych. Relatywnie prosty przepis na wytworzenie nowej fazy materii, jaką jest topologiczne nadprzewodnictwo, otwiera możliwość dalszego poznawania jej egzotycznych właściwości. Oprócz jednowymiarowych, chiralnych modów Majorany na brzegach materiałów realizujących tę fazę, badania teoretyczne wskazują na obecność stanów związanych Majorany, zlokalizowanych na defektach oraz w rdzeniach wirów pojawiających się w nadprzewodnikach topologicznych.

Zadaniem dr. Szczepana Głodzika w tym projekcie było opracowanie modelu teoretycznego, odzwierciedlającego układ badany w eksperymencie i wykonanie obliczeń numerycznych, zdolnych wykazać, czy rzeczywiście mamy do czynienia z topologicznym nadprzewodnictwem. Wyniki obliczeń dr. Głodzika okazały się zgodne z wynikami pomiarów metodą skaningowej mikroskopii tunelowej i jakościowo reprodukowwały wszystkie własności chiralnych modów Majorany. Tego rodzaju heterostruktury mogą być w przyszłości wykorzystane do opracowania architektury układów skalonych nowej generacji komputerów.

Link do publikacji: www.nature.com/articles/s41586-020-2989-y.

Tadeusz Domański

Certyfikat Dokońałości Kształcenia PKA dla kierunku chemia na UMCS-ie

Polska Komisja Akredytacyjna przyznała w tym roku Certyfikat Dokońałości Kształcenia 15 uczelniom wyższym w Polsce, a Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej jest jedyną lubelską uczelnią, która została w ten sposób nagrodzona.

Certyfikat Dokońałości Kształcenia stanowi bardzo ważne wyróżnienie, ponieważ świadczy o osiągnięciu wysokiego poziomu kształcenia na danym kierunku, a jego otrzymanie wiąże się z pozytywną oceną programową na 6 lat popartą dobrymi praktykami w zakresie jakości kształcenia lub udokumentowanymi, regularnymi osiągnięciami studentów oraz absolwentów.

Jednym z najistotniejszych kryteriów oceny kierunków studiów przez PKA jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym i jej wpływ na konstruowanie, realizację oraz doskonalenie programu studiów. Za ten aspekt wyróżniony został kierunek chemia na UMCS-ie. Wydział Chemii prowadzi intensywną współpracę z podmiotami naukowymi i gospodarczymi jako środowiskiem potencjalnych pracodawców dla studentów i absolwentów w zakresie praktyk studenckich, przygotowania prac licencjackich i magisterskich oraz prowadzenia specjalistycznych badań w ramach pozyskanych grantów naukowych.

Ponadto w 2012 r. powołana została Rada Interesariuszy Zewnętrznych (RIZ), której członkowie wywo-

dzą się z różnych instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego i czynnie wspierają rozwój dydaktyczny i naukowy Wydziału Chemii oraz promują jego osiągnięcia. Celem tej współpracy jest m.in.:

- konsultowanie i opiniowanie planów kształcenia, programów nauczania oraz zakładanych efektów uczenia się w aspekcie oczekiwanej sylwetki absolwenta studiów,
- pomoc w opracowywaniu materiałów dydaktycznych opartych na przykładach z praktyki gospodarczej,
- wspieranie studentów wydziału w pozyskiwaniu miejsc praktyk i staży,
- współpraca w zakresie ustalania tematyki prac dyplomowych i doktorskich,
- organizowanie przez wydział studiów podyplomowych, kursów i szkoleń na zamówienie pracodawców.

W RIZ uczestniczą również pracownicy Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie, których opinia była szczególnie istotna przy konstruowaniu treści nauczania na specjalności chemia kryminalistyczna. Ponadto Wydział Chemii współpracuje z firmami i przedsiębiorstwami z województwa lubelskiego zajmującymi się problematyką światłowodową, takimi jak Optronik Przedsiębiorstwo Innowacji Technicznych Sp. z o.o., InPhoTech, SIM Spółka inżynierów Sp. z o.o., FIBRAIN Sp. z o.o., BitStream Sp. z o.o., Solveris Sp. z o.o. czy Lanex Sp. z o.o. W 2019 r. podpisana została nowa umowa z firmą Exatel, polskim operatorem telekomunikacyjnym oraz dostawcą usług teleinformatycznych (ICT) i cyberbezpieczeństwa.

Wydział Chemii może się zatem pochwalić znaczącymi osiągnięciami na polu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, które wyraźnie przekładają się na jakość kształcenia studentów. Niezwykle cieszę się fakt, że z tego powodu PKA doceniła i wyróżniła naszą Uczelnię.

Warto również dodać, że Wydział Chemii UMCS nieprzerwanie od wielu lat posiada przyznaną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego kategorię A, oznaczającą bardzo dobry poziom badań naukowych i przygotowania do nauczania chemii jako dyscypliny naukowej. Kategoria A wynika z kompleksowej oceny jednostek naukowych (tzw. parametryzacji) dokonywanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych.

Aneta Adamska

Archiwum Centrum Promocji UMCS

Prof. Mariusz Mazur nagrodzony

Prof. Mariusz Mazur z Instytutu Historii UMCS został laureatem Nagrody Historycznej m.st. Warszawy im. Kazimierza Moczarskiego za książkę *Antykomunistycznego podziemia portret zbiorowy 1945–1956*. Otrzymał nagrodę w wysokości 50 tys. złotych oraz statuetkę „Temperówkę” Kazimierza Moczarskiego autorstwa Jacka Kowalskiego z warszawskiej ASP.

Książka prof. Mariusza Mazura poświęcona jest Żołnierzom Wyklętym, czyli bojownikom antykomunistycznego podziemia z lat 40. i 50. XX w. Publikacja łączy zagadnienia historyczne z psychologią społeczną. Autor proponuje czytelnikom nowe podejście do omawianego tematu, pokazując mentalność powojennych konspiratorów i rozważając motywację ich działania oraz tworząc ich portret zbiorowy. Odpowiada na ważne pytania: skąd się wzięli w podziemiu? jakie mieli pochodzenie i wykształcenie? do jakich wartości się odwoływali? czy byli religijni? czy odczuwali strach lub dumę? wreszcie o czym marzyli? jak wyobrażali sobie niepodległą Polskę i swoje w niej miejsce?

Publikacja została również nominowana do nagrody tygodnika „Polityka” oraz nagrody im. T. Kotarbińskiego.

Agnieszka Stańczak

Dr Łukasz Wiechetek wyróżniony za najlepszy artykuł naukowy

Dr Łukasz Wiechetek – dyrektor Centrum Analiz i Rozwoju oraz pracownik Katedry Systemów Informacyjnych i Logistyki UMCS w piątej edycji konferencji naukowej „Informatyka w Zarządzaniu IwZ’2020” otrzymał wyróżnienie za najlepszy artykuł naukowy pt. *Building interdisciplinary research teams according to the requirements of national research evaluation system*.

Konferencja „Informatyka w Zarządzaniu IwZ’2020” to coroczne spotkanie pracowników nauki z Polski i zaproszonych badaczy ośrodków zagranicznych specjalizujących się w informatyce ekonomicznej. Celem tej

edycji spotkania była prezentacja wyników badań nad wykorzystaniem systemów i technologii informacyjnych do wspomagania zarządzania w organizacjach biznesowych i publicznych.

Konferencja odbyła się w dn. 3–4 grudnia i została zorganizowana przez Katedrę Informatyki i Rachunkowości Międzynarodowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach we współpracy z Instytutem Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego, Katedrą Systemów Informacyjnych Zarządzania UW, Katedrą Systemów Informacyjnych i Logistyki UMCS oraz Katedrą Informatyki Uniwersytetu Łódzkiego.

Dr hab. Aneta Domagała, prof. UMCS z Nagrodą Rektora GUMed

Dr hab. Aneta Domagała, prof. UMCS z Katedry Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS znalazła się w zaszczytnym gronie laureatów tegorocznych Nagród Rektora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Za monografię naukową pt. *Choroba Alzheimera. Zaburzenia komunikacji językowej* (Gdańsk 2018, Wydawnictwo Harmonia Universalis) otrzymała wraz z dr hab. Emilią Sitek z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego Nagrodę Dydaktyczną Zespołową II stopnia. Monografia poświęcona problematyce diagnozy i postępowania postdiagnostycznego u pacjentów dotkniętych chorobą Alzheimera to efekt kilkuletniej międzyrodzinkowej i międzyuczelnianej współpracy badaczek. Cieszy docenienie ich wspólne-

go osiągnięcia, przychylny odbiór książki w środowisku naukowym, jej użyteczność dla specjalistów z różnych dziedzin nauki.

Tradycyjnie Nagrody Rektora GUMed za wybitne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne wręczane są podczas Dnia Wykładu, wyjątkowej uroczystości odbywającej się na gdańskiej uczelni corocznie 15 grudnia na pamiątkę ostatniego wileńskiego wykładu prof. Michała Reichera (wygłoszonego w tym dniu w 1939 r.) i zarazem jego pierwszego wykładu w Akademii Lekarskiej w Gdańsku sześć lat później (w roku 1945). W 2020 r. Dzień Wykładu przebiegał w formie online, co było podyktowane troską o bezpieczeństwo uczestników uroczystości.

Aneta Domagała

Udana Gala Sportu Akademickiego. UMCS wyróżniony w kraju!

Za nami Wirtualna Gala Sportu Akademickiego. W tym roku bardzo udana dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, który otrzymał w jej trakcie wiele wyróżnień.

Wyniki sportowe studentów UMCS-u sprawiły, że Uczelnia zajęła piąte miejsce w klasyfikacji generalnej Akademickich Mistrzostw Polski. Z kolei wśród samych uniwersytetów była druga. Po raz pierwszy w historii nasi reprezentanci wygrali klasyfikację medalową całej imprezy. Oprócz wyróżnień sportowych w ręce przedstawicieli Uczelni trafiły także inne. Nagrodę im. Eugeniusz Pietrasika za aktywne działania na rzecz promowania i rozwoju sportu w środowisku akademickim otrzymała Dagmara Gruszczak.

– Nie spodziewałam się tego wyróżnienia, więc jestem pozytywnie zaskoczona. Oczywiście bardzo się cieszę, bo nagroda imienia Eugeniusza Pietrasika jest jedną z najważniejszych w środowisku Akademickiego Związku Sportowego. To ogromny zaszczyt, ale też mo-

tywacja do dalszej pracy. Mam nadzieję, że moje działania przyczynią się do dalszego promowania sportu zarówno tu na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, jak i w Lublinie oraz całej Polsce – mówi laureatka.

Z kolei nagrodę fair play za akcję AZS Balkon Run otrzymał AZS UMCS Lublin. Był to tzw. bieg domowy na dystansie 5 km. Wydarzenie odbyło się w kwietniu 2020 r., a pieniądze zebrane w trakcie jego trwania zostały przekazane na zakup środków ochrony osobistej dla Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 4 w Lublinie. Udział w akcji wzięło prawie 200 osób, udało się zebrać ponad 4700 złotych.

– Cieszy, że pomysł został doceniony. Cieszy też, że takie działania sportowo-wolontariackie zostały docenione. To pokazuje, że AZS to nie sam sport, ale też inicjatywy skierowane do mieszkańców, społeczności szerszej niż tylko sportowcy – komentuje prezes Zarządu AZS UMCS Lublin Rafał Walczyk.

Redakcja AZS UMCS Lublin

Źródło: Kancelaria Prezydenta – Marketing Miasta Lublin

Absolwenci UMCS-u wśród laureatów konkursu na najlepszą pracę dyplomową poświęconą tematyce rozwoju gospodarczego Lublina

Wśród laureatów i osób wyróżnionych w tegorocznym Konkursie Prezydenta Miasta Lublin na najlepszą pracę dyplomową poświęconą tematyce rozwoju gospodarczego miasta znaleźli się absolwenci UMCS-u.

Nagrodę główną w wysokości 6 tys. zł otrzymała absolwentka Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS – Karolina Czyż za pracę pt. „Wykorzystanie GIS do oceny dostępności komunikacyjnej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego”. Zwycięska praca powstała pod kierunkiem dr. hab. Waldemara Kociuby, prof. UMCS i dotyczyła dostępności komunikacyjnej LOF oraz wnikliwej oceny obecnego stanu sieci.

Wyróżnienie w wysokości 2 tys. zł otrzymała Paulina Tylus, absolwentka Wydziału Humanistycznego UMCS za pracę pt. „Sztuka w przestrzeni osiedla mieszkaniowego na przykładzie Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej”, napisaną pod kierunkiem dr. hab. Adama Kopicowskiego. Autorka zaprezentowała oraz skatalogowała realizację Lubelskich Spotkań Plastycznych '76. Omówiła również genezę, przebieg i wyniki tego wydarzenia.

Wyróżnienie w formie trzymiesięcznej płatnej praktyki absolwenckiej w Urzędzie Miasta Lublin z łącznym świadczeniem pieniężnym o wartości 4,5 tys. zł przyznano Aleksandrze Wachowicz, absolwentce Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS za pracę pt. „Implementacja koncepcji *Child Friendly City* na przykładzie Gdyni i Lublina”. Nagrodzona praca powstała pod kierunkiem dr. Dagmary Kociuby, a jej celem jest wypełnienie luki badawczej i zaprezentowanie implementacji idei *Child Friendly City* w obu analizowanych miastach, a także sformułowanie rekomendacji dotyczących tworzenia miast przyjaznych dzieciom w warunkach polskich.

Konkurs Prezydenta Miasta Lublin na najlepszą pracę dyplomową poświęconą rozwojowi gospodarczemu miasta organizowany jest od 2010 r. Jego celem jest zwiększenie zainteresowania studentów zagadnieniami związanymi z szeroko rozumianym rozwojem lokalnym, głównie w kontekście gospodarczym, społecznym, kulturowym i środowiskowym oraz zachęcenie studentów do podejmowania tej tematyki w swojej pracy badawczej.

Laureaci konkursu Santander Universities

9 grudnia odbyło się spotkanie online z laureatami konkursu Nagroda Santander Universities dla najlepszych studentów i najlepszego doktoranta UMCS.

W ramach współpracy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Santander Universities przeprowadzony został konkurs skierowany do studentów studiów I stopnia (II i III rok), jednolitych magisterskich (II–V rok) i II stopnia, a także doktorantów kształcących się w szkole doktorskiej lub na studiach doktoranckich na 2, 3 lub 4 roku. O nagrodę ubiegali się studenci i doktoranci, którzy w roku akademickim poprzedzającym nabór wniosków uzyskali wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne, sportowe i/lub prowadzili działalność społeczną.

Decyzją Komisji Konkursowej stypendia otrzymali:

- Mateusz Jezuit – w kategorii student za osiągnięcia naukowe,

- Tomasz Belew – w kategorii student za osiągnięcia artystyczne,
- Patrycja Chudziak – w kategorii student za osiągnięcia sportowe,
- Patrycja Kwitek – w kategorii student za działalność społeczną,
- Brian Chaggu – w kategorii student anglojęzyczny,
- Izabela Borkowska – w kategorii doktorant.

Nagroda Santander Universities dla najlepszych studentów i najlepszego doktoranta UMCS została przyznana jednorazowo w kwocie 2500,00 zł brutto każdemu z sześciu laureatów. Do tegorocznej edycji konkursu zgłosiło się 101 osób.

Podczas spotkania z laureatami konkursu władze rektorskie UMCS reprezentowała prof. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studiów i jakości kształcenia, natomiast Santander Universities reprezentowała Izabela Litera – menedżer placówki Santander Universities przy UMCS. Ponadto w rozmowie uczestniczyli również dr Marcin Gołębiowski – dyrektor Centrum Promocji UMCS, dr Ewelina Panas – pełnomocnik rektora UMCS ds. umiędzynarodowienia kształcenia oraz Magdalena Drwal z Centrum Prasowego UMCS.

Przedstawiciele Uczelni i Santander Universities złożyli zwycięzcom gratulacje oraz podziękowali za niezwykle zaangażowanie w życie środowiska akademickiego i miasta. Wyrazili również nadzieję na dalszą owocną współpracę, która będzie stanowiła doskonałą bazę do podejmowania licznych rozwojowych inicjatyw.

Poniżej przybliżamy sylwetki zwycięzców konkursu Nagroda Santander Universities dla najlepszych studentów i najlepszego doktoranta UMCS.

Mateusz Jezuit – obecnie student studiów magisterskich na kierunkach historia, archeologia oraz bezpieczeństwo wewnętrzne na UMCS-ie. Brał aktywny udział w międzynarodowym grantie realizowanym przez Instytut Archeologii Słowackiej Akademii Nauk, był również zaangażowany w międzynarodowy projekt naukowy finansowany przez Narodowe Centrum Nauki pod kierownictwem dr. Marcina Szeligi. Brał także czynny udział w licznych konferencjach naukowych. Za rok akademicki 2019/2020 uzyskał bardzo wysoką średnią ocen. Zainteresowania naukowe Mateusza Jezuita koncentrują się na archeologii wczesnośredniowiecznych obiektów sakralnych oraz problematy-

ce kształtowania się królestw Półwyspu Iberyjskiego, a zwłaszcza królestwa Kastylii.

Tomasz Belew studiuje na kierunku grafika ze specjalizacją sztuka mediów cyfrowych na Wydziale Artystycznym. Jego pasją jest grafika warsztatowa, która polega na odbijaniu specjalnie przygotowanych wcześniej matryc na prasie – tak przygotowane prace zgłasza na liczne konkursy i wystawy krajowe i zagraniczne. Jego prace były prezentowane podczas międzynarodowych wystaw m.in. w Hiszpanii oraz Bułgarii. Jest uczestnikiem projektu badawczego „Najlepsi z najlepszych!” pod kierownictwem prof. Alicji Snoch-Pawłowskiej – dziekan Wydziału Artystycznego UMCS. Tomasz Belew jest także wolontariuszem Galerii Wydziału Artystycznego UMCS oraz zaangażowanym członkiem koła naukowego „Folia” oraz kół naukowo-artystycznych „Frakcja sucha” i „Ceramika unikatowa i formy przestrzenne”. Na co dzień zajmuje się fotografią i obróbką zdjęć oraz tworzy animacje komputerowe.

Patrycja Chudziak uprawia wspinaczkę sportową od 12 lat, a od 8 startuje w tej dyscyplinie w zawodach międzynarodowych. Jej największym osiągnięciem jest zdobycie Mistrzostwa Europy i Świata Juniorów, a także srebrny medal na Akademickich Mistrzostwach Świata. Jej głównym celem na najbliższe lata jest uzyskanie kwalifikacji olimpijskiej na Igrzyska Olimpijskie w Paryżu w 2024 r., a w nadchodzącym roku starty w Pucharach Świata i Mistrzostwach Świata. Patrycja Chudziak rozwija również swoją drugą pasję, jaką jest sztuka – jest obecnie studentką ostatniego roku na kierunku grafika na Wydziale Artystycznym.

Patrycja Kwitek od 2 lat pełni funkcję współorganizatora międzynarodowego konkursu fotograficznego podczas przeglądu teatru osób niepełnosprawnych SANS. Jak wspomina: „Poznałam dzięki temu mnóstwo wspaniałych ludzi oraz zdobyłam bogate doświadczenie w organizacji konkursu na tak szeroką skalę. Organizacja wydarzeń kulturalnych jest czymś, co kreuje osobowość i pozwala poszerzyć swoje horyzonty”. Od 2015 r. rozwija swoje pasje i zainteresowania w gminnym klubie sportowym „Ruch” w Izbicy, gdzie prowadzi dokumentację organizowanych wydarzeń, zajmuje się pozyskiwaniem sponsorów, identyfikacją wizualną klubu oraz prowadzi media społecznościowe. Patrycja Kwitek współpracuje również

z Krasnostawskim Domem Kultury podczas corocznego Festiwalu Sztuk Krasnych im. Stanisława Bojarczuka.

Brian Chaggu pochodzi z Tanzanii i jest studentem International Relations na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS. W roku akademickim 2019/2020 współorganizował cykl międzynarodowych spotkań Hakuna Matata, których celem była integracja międzykulturowa, wymiana doświadczeń oraz budowa relacji pomiędzy zagranicznymi studentami a lokalną społecznością. Był również zaangażowany w anglojęzyczny program Vibes of UMCS, który powstawał we współpracy z Akademickim Radiem Centrum i Centrum Promocji UMCS w ramach projektu „UMCS Through International Eyes” finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Promował liczne projekty, programy i możliwości oferowane przez UMCS oraz Miasto Lublin, a także opowiadał o życiu studentów z zagranicy w Lublinie.

Izabela Borkowska jest doktorantką w Katedrze Fizjologii Roślin i Biofizyki Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS oraz Uniwersytetu Hasselt w Belgii. Badania naukowe, w których bierze udział, mają za zadanie realizację celów badawczych określonych w projekcie pracy doktorskiej pt. „Funkcjonowanie aparatu fotosyntetycznego oraz metaboliczne i mikrobiologiczne mechanizmy obronne w metalofitycznej i niemetalofitycznej populacji *Dianthus carthusianorum* L. w odpowiedzi na ołów, kadm i nadmiar cynku”. Badania te prowadzone są w ramach grantów indywidualnych dla młodych pracowników i doktorantów Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS oraz grantu BOF-BILA pozyskanego na trzy lata z Hasselt University w ramach umowy o podwójny doktorat. W czasie studiów doktoranckich m.in. odbyła dwa trzymiesięczne staże w ośrodku zagranicznym oraz zaprezentowała wyniki badań na licznych konferencjach, uzyskując wyróżnienie za anatomiczne badania mikroskopowe. W bieżącym roku akademickim zajęła 1. miejsce w ogólnopolskim konkursie literackim „JP II, co dalej?” za pracę pt. „Analiza rozdziału 2. i 3. dzieła Jana Pawła II – *Fides et Ratio*”. W ramach działalności organizacyjnej i popularyzującej naukę i macierzysty wydział organizuje warsztaty w czasie takich wydarzeń jak: Lubelski Festiwal Nauki, Noc Biologów oraz zajęcia dla szkół partnerskich.

Magdalena Drwal

Wydział Artystyczny

Sukcesy

Album „Teczka redakcyjna Kultury nr 9/1969” w opracowaniu graficznym dr. hab. Krzysztofa Rumowskiego, przygotowany przez prof. Iwonę Hofman i prof. Rafała Habielskiego, a wydany przez Instytut Książki otrzymał nagrodę główną w konkursie na Książkę Edytorsko Doskonałą EDYCJA 2019/2020. Do konkursu organizowanego od 2005 r. przez miesięcznik „Wydawca” nominowano 19 książek z 16 wydawnictw. Jury pod przewodnictwem prof. Lecha Majewskiego doceniło „Teczkę...” za piętyzm wydawniczy, walory źródłowe i wartość poznawczą – książka w doskonały sposób pokazuje, jak pracowała redakcja „Kultury”, a właściwie Jerzy Giedroyc.

Oto co o nagrodzonym albumie możemy przeczytać w recenzji konkursowej: *Nigdy bym nie pomyślał, że będę trzymać w ręce rękopis Czesława Miłosza, Leopolda Tyrmanda, maszynopis wystukany na maszynie do pisania przez Sławomira Mrożka, cały numer paryskiej „Kultury”. Co prawda z tym „trzymaniem w ręce” to przesadziłem, ale oglądać te historyczne pamiątki już można. [...] Myślę, że Jerzy Giedroyc byłby dumny z edytorskiej formy wydania Teki... Reprinty maszynopisów i rękopisów ujęte zostały w blok z otwartym i szitym nićmi grzbietem. Pięknie kontrastuje z kremowym papierem książki czerwony kolor wnętrza kartonowej okładki. Elegancko, z szerokim marginesem zewnętrznym zaprojektowany został wstęp do książki (układ dyskretny – wszak wstęp jest tu najmniej ważny). Cała książka umieszczona została w tekturowym pudełku wykonanym z rzadkim dziś znawstwem. Po wyjęciu z niej Teki... czeka na nas niespodzianka – na dnie pudełka również prosi się o wyjęcie reprint całego piątego numeru „Kultury”. W sumie majstersztyk edytorski i świetny pomysł wydawniczy.*

Nagrodę publiczności na Festiwalu #StudentyFilmowceArtysty zdobyła nasza studentka Małgorzata Jastrzębska za film *8 dzień tygodnia*.

„Grafiki i plakat. Lech Mazurek” – wystawa wirtualna

„Objazdowa Galeria Sztuki” powstała z potrzeby obopólnej: artystów zrzeszonych w ZPAP Lublin i Miasta

Lublin, świetnie wpasowując się w projekt „Dzielnice Kultury” ogłoszony przez Wydział Kultury Urzędu Miasta Lublin. Celem projektu jest przedstawienie i przybliżenie artystów mieszkających w Lublinie lub związanych z naszym miastem jak najszerszemu gronu odbiorców. W ramach projektu ZPAP organizuje, we współpracy z galeriami położonymi w różnych dzielnicach miasta, wystawy członków Związku, przedstawiając ich twórczość. Każdej wystawie towarzyszy katalog, plakat i zaproszenie, jak również informacja na stronie internetowej Związku. Od 7 lat komisarzem cyklu corocznych wystaw jest Krystyna Rudzka. Opracowaniem katalogów i przygotowaniem ich do druku zajmuje się prezes Związku dr hab. Wojciech Mendzelewski.

Rok 2020, rok pandemii, był szczególny, w związku z czym część wystaw zrealizowano w wersji internetowej. Była to m.in. wystawa „Grafiki i plakat. Lech Mazurek”. W przestrzeni muzealnej ekspozycję będzie można obejrzeć w 2021 r.

Dr Lech Mazurek – adiunkt w Katedrze Grafiki Projektowej i Druku Płaskiego na Wydziale Artystycznym UMCS w Lublinie. Studia na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Dyplom w pracowni Grafiki Wydawniczej prof. Lecha Majewskiego, aneks z malarstwa u prof. Adama Styki. Od 2008 r. w Związku Polskich Artystów Plastyków, od 2010 r. w Stowarzyszeniu Otwarta Pracownia w Lublinie. Tworzy grafikę artystyczną, projektową, plakat i malarstwo. Współpomysłodawca i kurator Międzynarodowego Biennale Plakatu Lublin oraz PrintON – International Graphic and Poster Meeting. Autor 11 wystaw indywidualnych i uczestnik ponad 60 wystaw zbiorowych i konkursów (m.in. Australia, Chiny, Czechy, Korea Południowa, Litwa, Szwecja, Tunezja, USA, Wielka Brytania).

Konkurs „Mały Format”

Młodzieżowy Dom Kultury „Pod Akacją” ogłosił wyniki I Lubelskiego Konkursu Grafiki Dzieci i Młodzieży „Mały Format”, którego współorganizatorem jest Wydział Artystyczny UMCS. Impreza realizowana jest równolegle ze znanym w całym kraju Ogólnopolskim Konkursem Plastycznym „Grafika”, który wspierany jest od lat przez Wydział Artystyczny (m.in. przez organizację warsztatów w naszych pracowniach dla laureatów konkursu).

Celem konkursu „Mały Format” jest promocja twórczości dzieci i młodzieży z Lublina oraz popularyzacja grafiki jako dziedziny sztuki. Wystawy pokonkursowe mają dawać możliwość wymiany doświadczeń i metod pracy twórczej z dziećmi nauczycielom lubelskich placówek oświatowo-kulturalnych.

Zgodnie z regulaminem prace miały być wykonane w formacie 20x20 cm tradycyjną techniką grafiki warsztatowej (np. linoryt, gipsoryt, kolografia), która umożliwia uzyskanie przynajmniej dwóch identycznych odbitek. Uczestnicy konkursu wraz z nauczycielami mieli uczestniczyć w warsztatach oraz korzystać z pracowni Wydziału Artystycznego. Z powodu pandemii ten element współpracy nie mógł być zrealizowany w tym roku. W następnej edycji konkursu na pewno to nadrobimy.

W ocenie 62 prac brały udział dr hab. Agnieszka Zawadzka i mgr Anna Mazur. Jedną z prac uhonorowała swoją nagrodą dziekan Wydziału Artystycznego dr hab. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. UMCS. Na stronie MDK „Pod Akacją” znajdziemy katalog oraz wystawę nagrodzonych i wyróżnionych prac. Warto je obejrzeć, być może wśród autorów tych interesujących grafik są nasi przyszli studenci.

Wydział Biologii
i Biotechnologii

Wydarzenia

16 grudnia odbyło się pierwsze spotkanie w ramach nowej inicjatywy Instytutu Nauk Biologicznych pt. „Naukowe 60 minut” – cyklicznie odbywających się wykładów on-line z naukowcami o uznanym dorobku w kraju i zagranicą oraz młodymi, obiecującymi badaczami. Naszym pierwszym gościem była prof. Joanna Sztuba-Solińska z Department of Biological Sciences, Auburn University (Auburn, USA), która poprowadziła wykład pt. „Drugging RNA: towards development of antiviral therapeutics”.

Sukcesy

Prof. dr hab. Małgorzata Cytryńska, zastępca dyrektora Instytutu Nauk Biologicznych po raz kolejny została

powołana w skład zespołu doradczego do oceny wniosków o przyznanie nagród Ministra Właściwego do spraw Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zgodnie z zarządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z 2 grudnia 2020 r. (Dz. Urz. MEiN z 2020 r. poz. 16). Zadaniem zespołu jest opiniowanie wniosków o nagrody za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej, wdrożeniowej lub organizacyjnej, a także za całokształt dorobku.

Nikola Góral – studentka I roku biologii II stopnia UMCS zajęła trzecie miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Studenckim EKOinnovatorzy w kategorii Student – EKOinnovator. Nikola Góral zaprezentowała swoje osiągnięcia związane z badaniami naukowymi nad interakcją między ważkami a środowiskiem przekształconym przez człowieka. EKOinnovatorzy to ogólnopolski projekt kierowany do studenckiego ruchu naukowego, którego celem jest wybór najbardziej ekoinnovacyjnych projektów studenckich, a także wyłonienie kół naukowych i studentów wyróżniających się w działalności naukowej i organizacyjnej o charakterze proekologicznym. Organizatorem konkursu jest Instytut Zrównoważonej Energetyki w Krakowie.

Wydział
Chemii

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 14 grudnia przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora trojgu doktorantom: mgr Karolinie Fili, mgr Marcie Goliszek, mgr. Salvadorowi Perézowi-Huertasowi. Rozprawy doktorskie mgr Marty Goliszek oraz mgr. Salvadora Peréza-Huertasa otrzymały wyróżnienia.

Mgr Karolina Fila obroniła rozprawę doktorską pt. „Synteza, struktura i polimeryzacja nowych meta-krylowych estrów tiolowych pochodnych naftalenu”. Promotor: dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS (Katedra Chemii Polimerów Instytutu Nauk Chemicznych UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. inż. Krzysztof

Pielichowski (Katedra Chemii i Technologii Polimerów, Wydział Inżynierii i Technologii Chemicznej Politechniki Krakowskiej) oraz prof. dr hab. inż. Jacek Lubczak (Zakład Chemii Organicznej, Wydział Chemiczny Politechniki Rzeszowskiej).

Mgr Marta Goliszek obroniła rozprawę doktorską pt. „Modyfikacja i zastosowanie ligniny do syntezy materiałów polimerowych”. Promotor: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska (Katedra Chemii Nieorganicznej Instytutu Nauk Chemicznych UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Magdalena Zborowska (Instytut Chemicznej Technologii Drewna, Wydział Technologii Drewna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu) oraz prof. dr hab. inż. Teofil Jesionowski (członek korespondencyjny Polskiej Akademii Nauk, Instytut Technologii i Inżynierii Chemicznej, Wydział Technologii Chemicznej Politechniki Poznańskiej).

Mgr Salvador Peréz-Huertas obronił rozprawę doktorską wykonaną w Katedrze Zjawisk Międzyfazowych Instytutu Nauk Chemicznych UMCS w języku angielskim pt. „Study on surface and rheological properties of gel-type biopolymers formed on cold plasma activated plates” („Badanie powierzchni i właściwości reologicznych biopolimerów żelowych powstające na płytkach aktywowanych zimną plazmą”). Promotor: dr hab. Marta Tomczyńska-Mleko, prof. UP w Lublinie (Instytut Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin Wydziału Agrobiotechnologii, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie), promotor pomocniczy: dr hab. Konrad Terpiłowski (Katedra Zjawisk Międzyfazowych Instytutu Nauk Chemicznych UMCS). Recenzenci: dr hab. inż. Izabela Polowczyk, prof. PWr (Katedra Inżynierii Procesowej i Technologii Materiałów Węglowych i Polimerowych, Wydział Chemiczny Politechniki Wrocławskiej) oraz dr hab. Jan Zawala, prof. IKiFP PAN (Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni im. Jerzego Habera Polskiej Akademii Nauk).

Wydział
Ekonomiczny

Doktoraty

9 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr inż. Anny Jańskiej. Temat: „Metody wy-

ceny przedsiębiorstw ubezpieczeniowych”. Promotor: dr hab. Teresa Bednarczyk, prof. UMCS, promotor pomocniczy: dr hab. Mariusz Kicia (UMCS). Recenzenci: dr hab. Teresa Tatiana Czerwińska, prof. UW i dr hab. Jacek Lisowski, prof. UEP (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu). 17 grudnia Rada Naukowa Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego UMCS nadała mgr inż. Annie Jańskiej stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse. Jest to 273. stopień doktora nadany na Wydziale Ekonomicznym UMCS od 1969 r.

Wydział
Humanistyczny

Doktoraty

8 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Urszuli Ciszewskiej-Psujek. Temat: „Sprawność narracyjna mężczyzn uzależnionych od alkoholu”. Promotor: dr hab. Jolanta Panasiuk, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Alina Maciejewska, prof. UPH w Siedlcach (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach), dr hab. Katarzyna Kaczorowska-Bray, prof. UG (Uniwersytet Gdański).

Konferencje

11 grudnia prof. Dariusz Chemperek (Instytut Filologii Polskiej) wziął udział w seminarium naukowym „Stanisław Żółkiewski w pamięci potomnych” zorganizowanym przez Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Wygłosił referat „Stanisław Żółkiewski – tryumfator (Warszawa 1611) i pisarz (*Początek i progres wojny moskiewskiej*)”. W seminarium w trybie on-line wzięli udział badacze z UW, UKSW, UMK, Niemieckiego Instytutu Historycznego i Instytutu Polonika.

14 grudnia prof. Dariusz Chemperek (Instytut Filologii Polskiej) wziął udział w zorganizowanej przez NAWA, Uniwersytet w Jyväskylä (Finlandia) i IBL PAN konferencji „Jagiellonians heritage: perspectives of international research”, na której wygłosił referat „A new source for research on the life and legend of Anna Wazówna. *Funeral Kamen [...] to the death of [...] Anna of the Swe-*

dish princess by Wawrzyniec Chlebowski (1625)”. Konferencja, w której wzięli udział badacze z uniwersytetów w Oksfordzie, Szwecji (Sztokholm), Finlandii (Helsinki, Jyväskylä, Turku), Litwy (Wilno) i Polski (IBL PAN, UMK, UŁ), odbyła się, ostatecznie szczęśliwie, na platformie Google Meet, a następnie – w wyniku globalnej awarii serwera Google, która miała miejsce właśnie tego dnia – na platformie Zoom. O tempora!

19 grudnia dr hab. Artur Górak (Katedra Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Historii UMCS) wziął udział w międzynarodowej konferencji poświęconej pamięci prof. Nikołaja Jeroszki, jednego z najwybitniejszych historyków administracji. Konferencja została zorganizowana przez Instytut Historyczno-Archiwalny Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie. Dr hab. A. Górak wygłosił referat pt. „Zarząd Księstwa Łowickiego (1825–1915)”.

Sukcesy

W trzeciej edycji ogólnopolskiego konkursu im. Ryszarda Mienickiego na najlepszą pracę dyplomową z zakresu archiwistyki i zarządzania dokumentacją wyróżnienie otrzymała absolwentka kierunku archiwistyka i nowoczesne zarządzanie zapisami informacyjnymi na UMCS mgr Agata Micek. Praca magisterska pt. „Archiwalia Zakładów Tworzyw Sztucznych »Pronit« S.A. w Pionkach z lat 1931–2000 w zasobie Archiwum Państwowego w Radomiu” napisana pod opieką dr. hab. Marka Konstankiewicza została doceniona za skrupulatne przeprowadzenie badań nad rzadko podejmowaną problematyką archiwów przemysłowych, w tym dokumentacji technicznej i produkcyjnej oraz przybliżenie spuścizny archiwalnej jednego z ważniejszych przedsięwzięć przemysłu chemicznego. Do tegorocznej edycji konkursu organizowanego przez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Toruniu zgłoszono dziewięć prac dyplomowych obronionych na pięciu uniwersytetach. Warto dodać, że prace dyplomowe z UMCS-u uzyskiwały wyróżnienia każdej z dotychczasowych ogólnopolskich edycji konkursu im. Ryszarda Mienickiego.

Debate „Ze współczesną kulturą rosyjską na ty”

3 grudnia na platformie MS Teams odbyła się debata studencka pt. „Ze współczesną kulturą rosyjską na ty”, którą zorganizował zarząd Studenckiego Koła Nauko-

wego Rusycystów pod kierunkiem opiekuna dr hab. Ewy Białek. Wystąpienie uczestników na temat współczesnej architektury rosyjskiej, filmu, baletu i tańca z dużym zainteresowaniem wysłuchało ponad dwudziestu studentów rusycystyki. Zwycięzcą debaty w internetowym głosowaniu poprzez polubienie został Adrian Wasilewski.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Habilitacje

Rada Naukowa Instytutu Fizyki przeprowadziła postępowanie habilitacyjne dr. Nicholas Sedlmayra na podstawie osiągnięcia naukowego pt. „Topologia i Dynamika Układów Kwantowych”. Recenzentami w postępowaniu habilitacyjnym byli: prof. dr hab. Ryszard Buczek (Instytut Fizyki PAN), dr hab. Jacek Dziarmaga (Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. Marcin Piotr Mierzejewski (Politechnika Wrocławska), prof. dr hab. Ireneusz Weymann (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu). Na posiedzeniu 7 grudnia Rada Naukowa Instytutu Fizyki podjęła uchwałę o nadaniu dr. Nicholasowi Sedlmayrowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki fizyczne. Dr hab. N. Sedlmayr jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Fizyki Teoretycznej Instytutu Fizyki na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

W Komitecie Nauk Politycznych PAN odbyły się wybory przewodniczących komisji: prof. Iwona Hofman została przewodniczącą Komisji Komunikowania w polityce (pełni tę funkcję drugą kadencję), a prof. Marek Pietraś został wybrany na przewodniczącego Komisji Stosunków Międzynarodowych.

Prof. Iwona Hofman została wybrana do Rady Programowej Fundacji Służby Rzeczypospolitej. Fundacja została powołana w 2016 r., a jej cele statutowe to m.in. „szukanie ponadpartyjnego porozumienia dla dobra Polski i wizerunku Polski w świecie”. W skład Rady Programowej wchodzi: Maciej Heydel, Jan Wygnański, Jerzy Buzek, Andrzej Zoll, Jacek Jezierski, Adam D. Rotfeld, Hanna Suchocka, Mirosław Chojecki, Irena Lipowicz, Aleksander Seniuk, Jacek Taylor, Marek Safjan.

Centrum Dokumentacji Europejskiej UMCS działające przy Instytucie Nauk o Polityce i Administracji po raz piąty otrzymało projekt dla młodzieży w województwie lubelskim na realizację serii warsztatów europejskich pt. „Europejski Zielony Ład”. Projekt realizowany we współpracy z Przedstawicielstwem Regionalnym KE w Polsce (na podstawie zamówienia 183/2020/SI2.839813) jest elementem wzmacniającym edukację obywatelską w okresie pandemii COVID-19. Jego celem jest zachęcenie młodych Polaków (na poziomie studentów uczelni wyższych oraz młodzieży szkół ponadpodstawowych) do pogłębienia wiedzy z zakresu integracji europejskiej.

Szkolenia

1 grudnia studenci kierunku public relations i zarządzanie informacją wraz z dr Renatą Malesą (Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej INoKSiM) uczestniczyli w szkoleniu z zakresu systemów zarządzania wiedzą specjalistyczną na przykładzie zasobów wiedzy medycznej. Szkolenie zorganizowane przez dr R. Malesę w porozumieniu z Biblioteką Główną Uniwersytetu Medycznego w Lublinie stanowiło część projektu „Polska Platforma Medyczna: portal zarządzania wiedzą i potencjałem badawczym” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa na lata 2014–2020”.

Polska Platforma Medyczna to innowacyjny projekt realizowany przez osiem instytucji partnerskich, głównie uczelni medycznych (w tym naszą lubelską), który jest oparty na Polityce Otwartego Dostępu. Informacje o zasobach polskiej medycyny udostępniane są w sposób otwarty dla wszystkich, bez ograniczeń o charakterze prawnym czy technicznym. Wychodząc naprzeciw potrzebom naukowców, a także coraz powszechniejszym

wymaganiom grantodawców (przedstawiania przez aspirujących o takie finansowanie planu zarządzania i udostępniania surowych danych), PPM daje możliwość nieodpłatnego rejestrowania, przechowywania i udostępnienia danych w otwartym dostępie, zgodnie z międzynarodowym standardem FAIR. Zapewnienie naukowcom dostępu do takiego repozytorium jest ważnym krokiem zarówno ku ułatwianiu dzielenia się wiedzą, jak i otwieraniu polskiej nauki. Celem PPM jest wdrożenie oprogramowania wspomagającego zarządzanie wiedzą oraz szerokim potencjałem badawczym. Z platformy mogą korzystać wszyscy zainteresowani informacjami zweryfikowanymi naukowo. Nasi studenci mieli możliwość poznania w praktyce reguł zarządzania zasobami informacyjnymi platformy, ich systemowej organizacji oraz zasad korzystania z tego ogólnie dostępnego źródła wiedzy naukowej pod kątem analizy rozproszonego systemu typu CRIS zbierającego informacje dotyczące medycyny i nauk pokrewnych z różnego rodzaju źródeł i scalającego je w jeden system.

4 grudnia dr Grażyna Piechota (Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej INoKSiM) prowadziła na platformie Zoom szkolenie dla rad pedagogicznych pt. „Wykorzystanie w edukacji czytelniczej narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia na odległość”. Uczestniczyło w nim kilkudziesięciu nauczycieli z Lublina i Lubelszczyzny pracujących w szkołach patronackich Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Komisji Edukacji Narodowej w Lublinie. Program szkolenia obejmował takie zagadnienia jak: kompetencje cyfrowe nauczycieli a kierunki nowoczesnej edukacji w oparciu o przegląd badań; źródła informacji dla ucznia i nauczyciela (otwarte zasoby edukacyjne, portale i serwisy edukacyjne); narzędziownik nauczyciela – praca z narzędziami zdalnymi wspierającymi edukację czytelniczą (platformy, narzędzia konferencyjne, komunikatory internetowe, narzędzia pracy grupowej, aplikacje); tworzenie labiryntów tekstowych, chmur wyrazowych, fiszek, rebusów, puzzli, komiksów, tangramów, kartek pocztowych; projekt komiksu (ilustrowana opowieść) w programie Pixton; praca z aplikacjami: Kahoot, Quizizz (ankiety czytelnicze, quizy online). Szkolenie wpisywało się w wyznaczone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej kierunki

realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2020/2021.

Konferencje

4 grudnia odbyła się konferencja naukowa pt. „Éire: społeczeństwo, polityka i ustrój współczesnej Irlandii”, zorganizowana przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej (oddział w Lublinie), Katedrę Systemów Politycznych i Praw Człowieka UMCS oraz Fundację Scytia. Relacja z wydarzenia dostępna jest na stronie Wydziału.

7 grudnia odbyło się webinarium „Dezinformacja i propaganda w dobie pandemii w Polsce i na Ukrainie”, zorganizowana przez Centrum Europy Wschodniej UMCS, Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS, Instytut Europy Środkowej w Lublinie, Instytut Stosunków Międzynarodowych Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki.

10 grudnia odbyła się II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo Zdrowotne – polityka, medycyna, komunikacja”. Udział w niej wzięli naukowcy z UMCS, KUL oraz UMLub.

16 grudnia odbyło się webinarium „Polonia na Białorusi, Litwie, Łotwie i Ukrainie: uwarunkowania, stan aktualny, perspektywy”, zorganizowane przez Instytut Europy Środkowej. Udział w nim wzięli naukowcy z IEŚ, UAM i UwB.

Wydział Prawa
i Administracji

Doktoraty

9 grudnia Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych, uwzględniając pozytywne opinie recenzentów rozprawy doktorskiej Pauliny Krukowskiej-Siembidy pt. „Rola organizacji wyspecjalizowanych systemu ONZ w kształtowaniu międzynarodowych standardów ochrony zdrowia”: dr. hab. Pawła Czubika, prof. UEK i prof. dr. hab. Macieja Perkowskiego (UwB), oraz biorąc pod uwagę przebieg publicznej obrony tej rozprawy, postanowiła

nadać mgr Paulinie Krukowskiej-Siembidzie stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk społecznych, z dyscypliny nauki prawne oraz uznała rozprawę za wyróżniającą. Promotorem rozprawy był dr hab. Wojciech Konaszcuk, prof. UMCS.

Konferencje

7 grudnia Katedra Prawa Karnego i Kryminologii zorganizowała XII Lubelskie Seminarium Karnistyczne pt. „Kradzież z włamaniem”. Podczas seminarium, które odbyło się w trybie on-line, przedstawiono następujące referaty: „Karalność kradzieży z włamaniem w prawie obowiązującym na ziemiach polskich do pierwszych lat II Rzeczypospolitej” – dr hab. Andrzej Wrzyszczy, prof. UMCS; „Ujęcie kradzieży z włamaniem w polskim ustawodawstwie karnym w latach 1932–1997” – dr hab. Katarzyna Nazar; „Ustawowe znamiona przestępstwa kradzieży z włamaniem” – dr Piotr Poniatowski, dr Krzysztof Wala; „Wypadek mniejszej wagi kradzieży z włamaniem” – dr Patrycja Kozłowska-Kalisz; „Kradzież z włamaniem – zagadnienia zbiegu przepisów ustawy i zbiegu przestępstw” – prof. dr hab. Marek Mozgawa; „Przestępstwo kradzieży z włamaniem w wybranych państwach europejskich” – dr hab. Marek Kulik, prof. UMCS; „Przestępstwo kradzieży z włamaniem w prawie angielskim i amerykańskim” – dr hab. Anna Michalska-Warias, prof. UMCS; „Wiktymologiczne i psychologiczne aspekty kradzieży z włamaniem” – dr hab. Magdalena Budyn-Kulik, prof. UMCS.

Wydarzenia

16 grudnia na Wydziale Prawa i Administracji UMCS odbyła się promocja doktorów i doktorów habilitowanych, w której uczestniczyli: prorektor ds. ogólnych UMCS dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS i dziekan wydziału prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak. Dyplomy doktora habilitowanego wręczono: dr. hab. Grzegorzowi Koksanowiczowi, dr. hab. Joannie Piórkowskiej-Flieger oraz dr. hab. Monice Rejdak. Dyplomy doktora otrzymali: dr Mariola Magda Szewczak-Daniel (promotor dr hab. Grzegorz Smyk, prof. UMCS), dr Tomasz Andrzej Woźniak (promotor prof. dr hab. Antoni Hanusz), dr Jan Tadeusz Kil (promotor dr hab. Ewa Kruk, prof. UMCS), dr Marcin Roman Wolanin (promotor dr hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS) oraz dr Bartosz Zalewski (promotor prof. dr hab. Krzysztof Amielińczyk).

Profesor Stanisław Tabaczyński (1930–2020): archeolog, metodolog, dydaktyk, przyjaciel. Pożegnanie

1 kwietnia 2020 r. prof. Stanisław Tabaczyński obchodził jubileusz dziewięćdziesiątych urodzin, 28 listopada 2020 r. – odszedł na wieczny spoczynek. Był wybitnym polskim archeologiem, metodologiem, badaczem średniowiecza i pradziejów, pracownikiem IAE PAN, w latach 1983–1997 pracownikiem UMCS oraz członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk. Miał ogromne osiągnięcia w zakresie archeologicznych badań terenowych oraz rozważań teoretycznych i metodologicznych. Był autorem licznych prac naukowych.

Badacz i terenowiec: między teorią a praktyką, w terenie i w pracowni

Zarówno prace terenowe, jak i teoretyczne prof. Tabaczyńskiego poświęcone były problematyce badań nad wczesnym średniowieczem (skarbów wczesnośredniowiecznych oraz stanowisk rozpoznanych w ramach realizacji programów milenijnych) oraz nad młodszą epo-

ką kamienia. Wysoko waloryzował prace terenowe. Prowadził je zarówno zagranicą (m.in. we Włoszech, Francji i w Algierii), jak i w kraju (np. w latach 1969–1974 na terenie Sandomierza – „najbardziej włoskiego” z miast polskich). W trakcie interdyscyplinarnych badań sandomierskich prowadzonych na stanowiskach Zamek i Collegium Gostomianum, które wymagały badań w ratowniczym trybie wykopaliskowym z uwagi na osuwającą się skarpe, stworzył tzw. sandomierską szkołę badań terenowych. Również interdyscyplinarny charakter miały badania prowadzone w latach 1996–1999 na terenie Zawichostu i Sandomierza poświęcone szukaniu odpowiedzi na pytanie o metrykę tych miejscowości, traktowanych w historiografii jako „dwumiasto”. Ich efektem było m.in. odkrycie na krawędzi skarpy doliny Wisły w Zawichoscie reliktyw kościoła pw. św. Maurycego, datowanego na XI/XII w. i związanego z nim cmentarzyska. Odkrycie kościoła, w formie tetraconchosu, zbudowanego na planie kwadratu z czterema absydami tworzącymi zorientowany krzyż równoramienny, to jedno z najważniejszych odkryć polskiej archeologii średniowiecznej końca XX w. Badania w Zawichoscie wpisały się w szerszą problematykę badań nad przemianami osadniczymi i procesem urbanizacji na terenach Europy Środkowej i Wschodniej.

Obok średniowiecza Stanisław Tabaczyński zajmował się zagadnieniami dotyczącymi procesów gospodarczych

i społecznych zachodzących na obszarze Polski i Europy Środkowo-Wschodniej w młodszej epoce kamienia. W licznych publikacjach zwracał uwagę czytelnikom i zawodowym archeologom na kondycję myślenia o przeszłości społecznej oraz metodologii ogólnej i przedmiotowej.

Dydaktyka metodologii archeologii

Innym obszarem działalności prof. Stanisława Tabaczyńskiego była dydaktyka, którą postrzegał jako istotny obszar swej aktywności zawodowej. Swoją wiedzę, zwłaszcza na temat metodologii archeologii, przekazywał wielu adeptom tej dyscypliny. Zajęcia z metodyki i metodologii archeologii prowadził na uczelniach polskich i zagranicznych. Wykładał na Uniwersytecie Warszawskim (1979–1981), na Uniwersytecie Łódzkim (1988 r.) oraz w Katedrze Archeologii (a potem Instytucie Archeologii) UMCS w Lublinie (1983–1997). Dzięki temu obydwie piszące te słowa mogły docenić wielki intelekt oraz barwną osobowość Profesora, który pozostał w trwałej relacji intelektualnej z lubelskim ośrodkiem naukowym.

Profesor Stanisław Tabaczyński prowadził działalność dydaktyczną również zagranicą, m.in. w Rzymie, Mediolanie i Paryżu (na Uniwersytecie Paris I – Panthéon-Sorbonne). W trakcie realizacji zadań dydaktycznych promował tezę, że w archeologii nie było i nie będzie lepszej teorii niż praktyka. Był współautorem i redaktorem zbiorowej publikacji pt. *Teoria i praktyka badań archeologicznych. Przesłanki metodologiczne* (1986), którą postrzegał i prezentował jako pierwszy polskojęzyczny podręcznik metodologii archeologii. Równie przez niego doceniana jako ważna pomoc dydaktyczna, jak i podsumowanie kondycji archeologii na tle innych dyscyplin była praca zbiorowa zatytułowana *Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji* (2012) pod red. S. Tabaczyńskiego i D. Cyngot, A. Marciniaka i A. Zalewskiej.

Popularyzator wiedzy archeologicznej i doskonały organizator

Profesor Stanisław Tabaczyński posiadał wyjątkową zdolność do skupiania wokół siebie szerokiego grona zaufanych „współmyślicieli” (jak zwykł mówić). Uwielbiał dyskutować zawsze i wszędzie. Organizowane pod jego kierunkiem seminaria i konferencje były prowadzone m.in. w ramach działań Komisji Antropologii Pradziejów i Średniowiecza przy Komitecie Nauk Pra- i Protohistorycznych Polskiej Akademii Nauk. Spotka-

Archiwum prywatne Jolanty Nogaj-Chachaj

nia te owocowały publikacjami, m.in. tomem tematycznym *Archaeology – anthropology – history. Parallel tracks and divergences* (*Archaeologia Polona*, 44, 2006; pod red. S. Tabaczyńskiego, D. Cyngot i A. Zalewskiej). Pasją S. Tabaczyńskiego było dowodzenie rozległości czasoprzestrzennej i stopnia skomplikowania archeologicznego spojrzenia na przeszłość społeczną. Głęboko rozumiał bieżące problemy archeologii. Szczególnie intrygowała go teoria źródła archeologicznego i fenomen korelatów kultury, polisemantyzacja i epistemologiczna kategoria tzw. „kultury archeologicznej”, powiązane i nieustannie pogłębiane zagadnienia antropologii pradziejów, średniowiecza, nowożytności i nieodległej przeszłości.

Profesor przez cały czas bardzo intensywniejszej działalności naukowej podejmował liczne inicjatywy mające na celu promowanie archeologii zarówno w środowiskach akademickich, jak i poza nimi. Był w stałym kontakcie intelektualnym z reprezentantami nauk społecznych i nauk o przeszłości. Obok m.in. Józefa Kostrzewskiego i Zdzisława Rajewskiego był jednym z pionierów tzw. *public archaeology*. W działaniach tych intensywnie wspierała go małżonka Eleonora Tabaczyńska.

Profesor S. Tabaczyński był człowiekiem wyjątkowym. Kochał i szanował życie. Mawiał, że nasz każdy kolejny dzień to dar i dlatego musi mieć sens. Jako syn oficera, ofiary zbrodni katyńskiej, był o tym głęboko przeświadczony. Studentom i współpracownikom zawsze stawiał bardzo wysokie wymagania, ale jednocześnie cechowała go duża wyrozumiałość, tolerancja i potrzeba sprawiedliwości. Był obdarzony wielkim poczuciem humoru i błyskotliwością wypowiedzi oraz bardzo wysoką kulturą osobistą. Profesor spoczął obok małżonki Eleonory Tabaczyńskiej, również zasłużonej dla polskiej archeologii i kultury – na Cmentarzu Wojakowskim na Powązkach (kw. D 26-16-1).

Niech spoczywa w pokoju.

Anna Izabella Zalewska,
Jolanta Nogaj-Chachaj (2020)

↑ Stanisław Tabaczyński w trakcie badań wykopaliskowych (Kichary Nowe, 1998)

Ewaluacja szkół doktorskich – szanse i zagrożenia

Jednym z najważniejszych rozwiązań wprowadzonych Ustawą z dnia 18 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce były, oczekiwane zresztą od dawna, zmiany systemu kształcenia doktorantów. Przyjęto, wzorem wielu uczelni europejskich, model szkół doktorskich. Realizowany w poprzednich latach model studiów doktoranckich w postaci studiów III stopnia w licznych aspektach „wyczerpał swoje możliwości” i pod wieloma względami mocno odstawał od rozwijanych obecnie w Europie systemów kształcenia doktorantów. Należy także zauważyć, że w porównaniu do wielu krajów Europy reforma kształcenia doktorantów jest w Polsce mocno opóźniona.

Trochę liczb

Z danych Ministerstwa Edukacji i Nauki wynika, że w 2019 r. utworzono w Polsce 131 szkół doktorskich, w tym 19 szkół doktorskich wspólnych. W uczelniach publicznych działa 98 szkół, w uczelniach niepublicznych – 7 szkół, w uczelniach kościelnych – 5 szkół, a w instytutach naukowych PAN – 2 szkoły. W 11 wspólnych szkołach doktorskich podmiotem wiodącym jest instytut naukowy PAN, w 7 jest nim uczel-

nia publiczna, a w jednej wspólnej szkole doktorskiej instytut badawczy. 131 szkół doktorskich to istotne zmniejszenie liczby podmiotów prowadzących kształcenie doktorantów – warto przypomnieć, że w poprzednim systemie uprawnionych do prowadzenia studiów doktoranckich jednostek organizacyjnych uczelni lub instytutów PAN i badawczych było ponad 500.

W pierwszym roku naboru, czyli w roku akademickim 2019/2020, szkoły doktorskie zaoferowały prawie 5 tys. miejsc dla nieco ponad 8 tys. kandydatów. Przyjęto prawie 4 tys. doktorantek i doktorantów, wypełniając około 80% limitu miejsc. Dla porównania – w roku akademickim 2018/2019, a więc w ostatniej rekrutacji na studia doktoranckie przyjęto łącznie 8200 doktorantek i doktorantów (a więc praktycznie wszystkich) – w tym są doktoranci stacjonarni bez stypendium oraz doktoranci niestacjonarni. Jak widać, największym problemem w kształceniu doktorantów jest więc ograniczona liczba kandydatów, która wynika także z bardzo niewielkiej liczby kandydatów z zagranicy. O słabym umiędzynarodowieniu studiów doktoranckich i szkół doktorskich napisano już wiele, a członkowie zespołu oceniającego wnioski w konkursie „STER – Umiędzynarodowienie szkół doktorskich” mogli się to tym przekonać, analizując wnioski konkursowe.

Nowe rozwiązania

Najbardziej oczekiwaną zmianą w systemie kształcenia doktorantów było przede wszystkim wprowadzenie powszechnego systemu stypendialnego – każdy doktorant kształcący się w szkole doktorskiej otrzymuje stypendium doktoranckie. Rozwiązanie to nie pozwala zatem ani

Fot. Bartosz Proń

na kształcenie „doktorantów stacjonarnych bez stypendium”, ani doktorantów niestacjonarnych – ustawa wprowadziła tryb eksternistyczny uzyskania stopnia doktora.

Druga znacząca różnica dotyczy obowiązkowej ewaluacji szkół doktorskich oraz obowiązkowej oceny postępów doktorantek i doktorantów (ocena śródkresowa). Dotychczasowe przepisy w zasadzie nie przewidywały zewnętrznej oceny jakości prowadzonych studiów doktoranckich. Jedynie w okresie funkcjonowania oceny instytucjonalnej Polskiej Komisji Akredytacyjnej studia doktoranckie były w niej – jako jeden element z wielu – uwzględniane. Jednak akredytacja instytucjonalna PKA nie obejmowała wszystkich jednostek uczelnianych prowadzących studia III stopnia, nie obejmowała też podmiotów innych niż uczelnie, czyli instytutów PAN, badawczych i międzynarodowych. Obecnie szkoły doktorskie podlegać będą obowiązkowej ewaluacji prowadzonej przez Komisję Ewaluacji Nauki (KEN), a więc tę samą instytucję, która przeprowadzać będzie ewaluację jakości działalności naukowej. To bez wątpienia wzrost prestiżu procedury ewaluacji szkół doktorskich oraz gwarancja silnego akcentu naukowego w procedurze ewaluacyjnej.

W poprzednim systemie nie było też „zero-jedynkowej” oceny indywidualnych postępów doktorantów, a cały system funkcjonował na podstawie dość liberalnych kryteriów zaliczania „poszczególnych lat studiów” oraz opiniach promotorów.

Zasady ewaluacji szkół doktorskich

Za przeprowadzenie ewaluacji szkół doktorskich odpowiada Komisja Ewaluacji Nauki, a wśród zespołów działających w ramach KEN powołano Zespół do spraw ewaluacji szkół doktorskich. Zespołem tym kieruje dr hab. Dominik Antonowicz, prof. UMK, kierownik Katedry Badań nad Szkolnictwem Wyższym i Nauką w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Zasady ewaluacji szkół doktorskich opisano w Rozdziale 2 Ustawy PSWiN (art. 259-264). I tak:

- ewaluacja szkół doktorskich jest niezależna od ewaluacji jakości działalności naukowej i posiadanych kategorii naukowych;
- ewaluacji podlegają obowiązkowo wszystkie szkoły doktorskie bez względu na to, jaki podmiot je prowadzi (uczelnia, instytut PAN etc.), nie rzadziej niż co 6 lat według harmonogramu ustalonego przez KEN;

Fot. Bartosz Roll

- ewaluacja może być przeprowadzona w innym terminie na wniosek ministra;
- ewaluację przeprowadza zespół składający się z ekspertów o znaczącym dorobku naukowym lub artystycznym, z których przynajmniej jeden jest pracownikiem zagranicznej instytucji naukowej oraz eksperta doktoranta, wskazanego przez Krajową Reprezentację Doktorantów;
- ewaluację przeprowadza się na podstawie przygotowanego w języku polskim i angielskim raportu samoceny oraz wizytacji zespołu oceniającego;
- na podstawie oceny zespołu oceniającego KEN podejmie uchwałę w sprawie oceny końcowej. Ocena ta może być pozytywna albo negatywna.

Zasady te wydają się jednoznaczne, szczególnie w połączeniu z ośmioma kryteriami ogólnymi, które określono w Ustawie PSWiN i które będą uwzględniane podczas ewaluacji. Są nimi:

- 1) adekwatność programu kształcenia oraz indywidualnych planów badawczych do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK oraz ich realizacja;
- 2) sposób weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK;
- 3) kwalifikacje nauczycieli akademickich lub pracowników naukowych prowadzących kształcenie w szkole doktorskiej;
- 4) jakość procesu rekrutacji;
- 5) jakość opieki naukowej lub artystycznej i wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej;
- 6) rzetelność przeprowadzania oceny śródkresowej;
- 7) umiędzynarodowienie;
- 8) skuteczność kształcenia doktorantów.

Na podstawie tych zapisów ustawowych minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi, w drodze rozporządzenia, „szczegółowe kryteria ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej i sposobu jej przeprowadzenia”. Obecnie trwają prace nad tym ważnym dla procesu ewaluacji szkół doktorskich aktem prawnym. W prace te włączeni są jako eksperci

członkowie KEN oraz członkowie powołanego przez MNiSW Zespołu doradczego do spraw szkół doktorskich, któremu przewodniczą.

Skutki ewaluacji szkół doktorskich

Ewaluacja szkół doktorskich będzie przeprowadzana niezależnie od tego, jakie kategorie naukowe uzyska podmiot prowadzący szkołę doktorską w tych dyscyplinach, w których szkoła jest prowadzona. Otrzymanie oceny negatywnej podczas ewaluacji szkoły doktorskiej oznacza przede wszystkim utratę prawa do dalszego prowadzenia tej szkoły doktorskiej. Ustawa PSWiN przewiduje, że w takim przypadku oceniona negatywnie szkoła doktorska kończy kształcenie doktorantów z końcem roku akademickiego, w którym ocena stanie się ostateczna. Zatem inaczej niż przy otrzymaniu kategorii naukowej B lub C, ocena negatywna otrzymana w ramach ewaluacji szkoły doktorskiej nie będzie skutkować utratą prawa do doktoryzowania lub prowadzenia kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie, ale prowadzenia kształcenia w całej negatywnie zewaluowanej szkole doktorskiej. Jeśli więc uczelnia będzie jednocześnie prowadziła w tej samej dyscyplinie wspólną szkołę doktorską z innym podmiotem, kształcenie w ramach takiej wspólnej szkoły będzie mogło być kontynuowane.

Ewaluacja działalności naukowej a szkoły doktorskie

Wyniki czekającej nas ewaluacji działalności naukowej będą skutkować także tym, że podmiot prowadzący szkołę doktorską utraci prawo do kształcenia doktorantów w dyscyplinie, w której uzyskał kategorię naukową B lub C. Jeżeli uzyskanie kategorii naukowej B lub C oznaczać będzie zarazem, że podmiot nie spełnia warunku prowadzenia szkoły doktorskiej w minimum dwóch dyscyplinach, wówczas utraci on również możliwość prowadzenia szkoły doktorskiej. Dotyczy to także szkół prowadzonych wspólnie przez różne podmioty. Ustawa przewiduje, że kształcenie doktorantów ustaje z końcem roku akademickiego, w którym nastąpiła utrata prawa do prowadzenia kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie lub do prowadzenia szkoły doktorskiej. W przypadku zaprzestania kształcenia w danej dyscyplinie podmiot prowadzący szkołę doktorską musi zapewnić doktorantom możliwość kształcenia w innej szkole doktorskiej w tej samej dyscyplinie.

Szczegółowe kryteria ewaluacji szkół doktorskich

W pracach nad rozporządzeniem MEiN „w sprawie szczegółowych kryteriów ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej i sposobu jej przeprowadzenia” eksperci – członkowie KEN oraz członkowie powołanego przez MNiSW Zespołu doradczego do spraw szkół doktorskich za najważniejsze kryteria szczegółowe ewaluacji szkół doktorskich uznali m.in.:

- konkurencyjny i merytoryczny charakter procesu rekrutacji oraz jego pełną transparentność, w tym także kwalifikacje członków komisji przeprowadzających rekrutację;
- otwartość systemu rekrutacji, w tym odsetek uczestników szkoły doktorskiej pochodzących z zewnątrz; a także otwartość szkoły doktorskiej na doktorantów cudzoziemców;
- odsetek zrekrutowanych uczestników szkoły doktorskiej, którzy ukończyli studia magisterskie z wyróżnieniem lub uzyskali zewnętrzne nagrody/wyróżnienia za osiągnięcia naukowe;
- działania na rzecz zwiększania rozpoznawalności szkoły doktorskiej na arenie międzynarodowej;
- sposób weryfikacji predyspozycji kandydatek i kandydatów do prowadzenia działalności naukowej lub działalności w zakresie sztuki;
- rzetelność procesu weryfikacji efektów uczenia się;
- zapewnienie doktorantkom i doktorantom optymalnych warunków do realizacji indywidualnego planu badawczego i przygotowania rozprawy doktorskiej, w tym dostęp do niezbędnej infrastruktury;
- stopień zaangażowania w proces kształcenia wybitnych naukowców i specjalistów spoza podmiotu prowadzącego szkołę dokorską;
- stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia i realizacji indywidualnych planów badawczych, w tym mobilność naukowa doktorantek i doktorantów;
- stopień umiędzynarodowienia kadry szkoły doktorskiej, w tym mobilność naukowa kadry;
- wdrożenie mechanizmów zapewniających wysoką jakość opieki naukowej, ewaluacja pracy promotorów oraz kryteria wyznaczania bądź zmiany promotora;
- stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia i realizacji indywidualnych planów badawczych, w tym mobilności naukowej doktorantów;
- zapewnienie doktorantkom i doktorantom możliwości odbywania staży naukowych oraz współuczest-

niczenia w badaniach naukowych finansowanych ze środków zewnętrznych;

- produktywność naukowa i/lub osiągnięcia w zakresie sztuki doktorantek i doktorantów;
- skuteczność kształcenia – kończenie szkoły doktorskiej w terminie oraz terminowe uzyskiwania stopnia doktora.

Uznano, że kluczowe znaczenie dla uczestników szkół doktorskich będzie miała ocena śródkresowa, która zgodnie z Ustawą PSWiN będzie przeprowadzana „w połowie okresu kształcenia”. Dla doktorantek i doktorantów najważniejsze jest to, że negatywny wynik oceny śródkresowej będzie podstawą do obligatoryjnego skreślenia z listy uczestników szkoły doktorskiej, natomiast ocena pozytywna skutkować będzie podniesieniem wysokości stypendium doktoranckiego.

Ustawa nie określa szczegółowo zasad przeprowadzenia tej oceny, pozostawiając wiele kwestii do określenia w regulaminie szkoły doktorskiej. Natomiast w przygotowywanym zakresie regulacji szczegółowych za ważne uznano:

- jednoznaczność, a także merytoryczny charakter kryteriów oceny śródkresowej i procedury jej przeprowadzenia;
- skład i kompetencje komisji przeprowadzającej ocenę śródkresową;
- terminowość, transparentność i rzetelność całego procesu oceny śródkresowej;
- ewaluację procesu oceny śródkresowej oraz działania podejmowane w jej następstwie.

Zwiększenie liczby nadawanych stopni doktora musi być powiązane przede wszystkim z działaniami prokościowymi w zakresie kształcenia doktorskiego. Aby szkoły doktorskie spełniły pokładane w nich nadzieje, potrzebują z jednej strony pozytywnego i otwartego podejścia ze strony prowadzących je uczelni lub instytutów, ale potrzebują także rzetelnych i merytorycznych kryteriów oceny ich funkcjonowania. Bo tylko wówczas powiedzenie „pokaż mi swoją szkołę dokorską, a powiem ci z jakiego jesteś uniwersytetu” nabierze właściwego znaczenia także w Polsce.

Prof. dr hab. Ryszard Naskręcki, dyrektor ECOTECH-COMPLEX, kierownik Laboratorium Fizyki Widzenia i Optometrii UAM, przewodniczący Zespołu doradczego ds. szkół doktorskich przy Ministerstwie Edukacji i Nauki, przewodniczący Zespołu Oceniającego ds. Umiędzynarodowienia Szkół Doktorskich (NAWA)

Rozmowa z prof. dr. Jaco Vangronsveldem

z Uniwersytetu w Hasselt w Belgii
zatrudnionym w Katedrze Fizjologii Roślin
i Biofizyki UMCS w ramach programu
„Research in Lublin”

Panie Profesorze, jest Pan wybitnym ekologiem, botanikiem i fizjologiem roślin. Jak można wykorzystać badania prowadzone w tych obszarach w celu ochrony ekosystemów w warunkach zmieniającego się świata?

Wyniki fundamentalnych oraz podstawowych badań prowadzonych w tych obszarach będą mogły mieć zastosowanie – jest to kwestia czasu. Większa wiedza na temat adaptacji ekosystemów i roślin do zmieniających się warunków klimatycznych, wykorzystanie roślin i związanych z nimi mikroorganizmów do rekultywacji zanieczyszczonego środowiska, bardziej przyjazna dla środowiska i zrównoważona uprawa roślin spożywczych i paszowych – to tylko niektóre z możliwych zastosowań.

Jakie widzi Pan największe zagrożenia i problemy środowiskowe w najbliższej przyszłości?

Bez wątpienia zmieniający się klimat, wciąż rosnąca populacja ludzka zajmująca coraz więcej gruntów pod uprawę i produkująca coraz więcej żywności, która stanowi zagrożenie dla siedlisk przyrodniczych, zanieczyszczenie środowiska (gleba, woda, powietrze) oraz problem produkcji wystarczającej ilości żywności będą ważnymi wyzwaniami, z którymi będziemy musieli się zmierzyć.

Jest Pan Profesor współtwórcą interdyscyplinarnych centrów, które zostały w ostatnich latach utworzone

w Belgii (Centre for Environmental Sciences, Field Research Centre). Czy tworzenie takich interdyscyplinarnych i międzynarodowych centrów to w dzisiejszych czasach podstawa prowadzenia badań naukowych na najwyższym poziomie?

Problemy środowiskowe są złożone, mają wpływ na wiele dziedzin naszego życia i dlatego należy je badać i rozwiązywać w sposób multidyscyplinarny. W 1997 r. istniejące badania środowiskowe kilku grup badawczych Uniwersytetu Hasselt zostały zebrane pod jednym dachem Centrum Nauk Środowiskowych (Centre for Environmental Sciences, CMK). Od początku istnienia Centrum Nauk Środowiskowych dążyło do poszerzenia działalności badawczej poza granice określonych dyscyplin naukowych. Drugim celem jego powstania, do którego dążyły władze akademickie, była potrzeba zminimalizowania badań nad środowiskiem prowadzonych na Uniwersytecie Hasselt do ograniczonej liczby wspólnych tematów w podstawowych obszarach specjalistycznej wiedzy. Z biegiem czasu CMK stała się uznaną na arenie międzynarodowej instytucją w zakresie trzech podstawowych dziedzin badawczych, które zostały wybrane, oraz międzynarodowym liderem akademickim w subdomenach dla każdej z dziedzin. Dokonano tego dzięki naukowym odkryciom, które kształtują aktualny stan wiedzy, oraz dzięki innowacyjnym, opartym na nauce rozwiązaniom dla wielkich wyzwań sto-

Fot. Barbara Proń

jących przed społeczeństwem. CMK nieustannie poszukuje nowych kierunków badawczych. W ciągu 23 lat jej istnienia liczba pracowników, doktorantów, publikacji, współprac międzynarodowych oraz pozyskanych środków finansowych znacznie wzrosła i nadal rośnie.

W ubiegłym roku na naszej Uczelni powstało Centrum Badań Zmian Klimatu (Centre of Climate Change Research, CeReClim). Czy uważa Pan, że warto

tworzyć miejsca, w których spotykają się naukowcy skupiający się na różnych dziedzinach nauki, którzy dyskutują i współpracują na różnych płaszczyznach?

Jak już wcześniej wspomniałem, badania nad zmianami klimatycznymi i współczesne badania środowiskowe są złożone i wymagają naukowców eksperymentatorów, modelarzy, ekonomistów, socjologów, specjalistów w dziedzinie prawa itp. Stworzenie tego centrum jest więc doskonałą strategią podniesienia ambicji badaw-

czych Uczelni oraz zwiększenia współpracy wewnątrz niej, dorobku naukowego, a na pewno także kosztów finansowania. Pozwoli to również na stworzenie nowych i unikalnych międzynarodowych kierunków studiów magisterskich z zakresu nauk o środowisku, które przyciągną uwagę wielu studentów.

W 2021 r. wraz z grupami z 20 ośrodków naukowych zrealizuje Pan projekt w ramach programu „Horyzont 2020” (największego unijnego programu badawczo-innowacyjnego). Jaka jest idea tego interdyscyplinarnego projektu?

Pierwsza część projektu ma na celu optymalizację wybranych upraw energetycznych pod kątem fitoremediacji, a także opracowanie zoptymalizowanych rozwiązań fitoremediacyjnych dla zanieczyszczonych gleb. Druga część to opracowywanie i testowanie metod opartych na procesach termochemicznych (np. gazyfikacja lub piroliza) w celu przekształcenia zanieczyszczonego surowca w czyste biopaliwa. Zanieczyszczenia powinny zostać skoncentrowane we „frakcji pozostałości” (np. zeszkłone żużle o niskiej wymywalności w przypadku zgazowania). W trzeciej części wybrane łańcuchy wartości dla produkcji biopaliw i odkażania gruntów będą modelowane i analizowane pod kątem kosztów, trwałości i celów zrównoważonego rozwoju.

Znalazł się Pan w elitarnym gronie 1% naukowców o najwyższej liczbie cytowań publikacji naukowych na świecie. Świadczy to o randze Pańskich publikacji oraz pracy naukowej. Jakie to uczucie być w tak wąskim gronie docenianych na świecie naukowców, co to zmieniło w Pańskim życiu, czy dojście do takiego momentu kariery wymagało wielu wyrzeczeń?

Jest to miłe uczucie, gdy wiesz, że Twoje badania są doceniane przez kolegów. Nie odczuwam jednak, żeby wiele zmieniło się w moim życiu. Poza tym, że prawdopodobnie pomoże to w byciu preferowanym partnerem w propozycjach projektów krajowych i międzynarodowych.

Od lat współpracuje Pan z naukowcami z naszego Uniwersytetu. Jaki potencjał widzi Pan Profesor w naszych badaczach?

Bez wątpienia na UMCS-ie jest wielu bardzo kompetentnych naukowców, którzy mogą pochwalić się niezłym dorobkiem. Również zapał do pracy wielu naukowców

UMCS jest bardzo duży. Myślę, że ważnym wyzwaniem na najbliższe lata jest próba zwiększenia budżetu przeznaczonego na badania. Obecnie zarówno infrastruktura, jak i materiały eksploatacyjne są bardzo drogie. Z pewnością realizacja bardziej interdyscyplinarnych badań poprawi pozycję zespołów badawczych UMCS w generowaniu wyższych budżetów na realizację badań na wysokim poziomie. A to doprowadzi do samonapędzającego się systemu. Wyższe budżety badawcze doprowadzą do coraz wyższej rangi dorobku naukowego, co ponownie poprawi pozycję i atrakcyjność naukowców UMCS w zakresie współpracy krajowej i międzynarodowej oraz udziału w projektach międzynarodowych itp.

Jakie różnice i podobieństwa widzi Pan w sposobie funkcjonowania i prowadzeniu badań między Uniwersytetem Hasselt University w Belgii, w którym na co dzień Pan pracuje, a Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej?

Uniwersytet w Hasselt, już od ponad 30 lat, koncentruje dużą część swoich zasobów naukowych w kilku instytutach badawczych. Instytuty starają się objąć całe spektrum działalności, od badań podstawowych, przez strategiczne badania podstawowe, po konkretne zastosowania. Aby sprostać problemom społecznym i ekonomicznym, uniwersytet decyduje się skoncentrować badania na kilku priorytetowych obszarach. Obszary te są wybierane spośród możliwości, które pojawiają się na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Poprzez tę organizację badań w dobrze wybranych dziedzinach Uniwersytet Hasselt dąży do osiągnięcia skali wymaganej do skutecznego uczestnictwa w sieciach międzyuczelnianych i międzynarodowych.

Od dłuższego czasu regularnie odwiedza Pan Lublin. Co najbardziej podoba się Panu w naszym mieście i w Polsce?

Trudno powiedzieć, co mi się najbardziej podoba. Bardzo lubię Polskę i Lubelszczyznę. Polska ma piękne krajobrazy, przyrodę, miasta i wsie oraz fantastyczną kulturę i tradycje. Należy również wspomnieć o serdeczności oraz gościnności mieszkańców.

*Wywiad przeprowadziły
Iwona Nogieć (Wydział Biologii i Biotechnologii)
Agnieszka Stańczak*

Wydaje się, iż musimy się nauczyć żyć w cieniu SARS-CoV-2

Rozmowa z prof. dr hab. Agnieszką Szuster-Ciesielską z Katedry Wirusologii i Immunologii Instytutu Nauk Biologicznych UMCS.

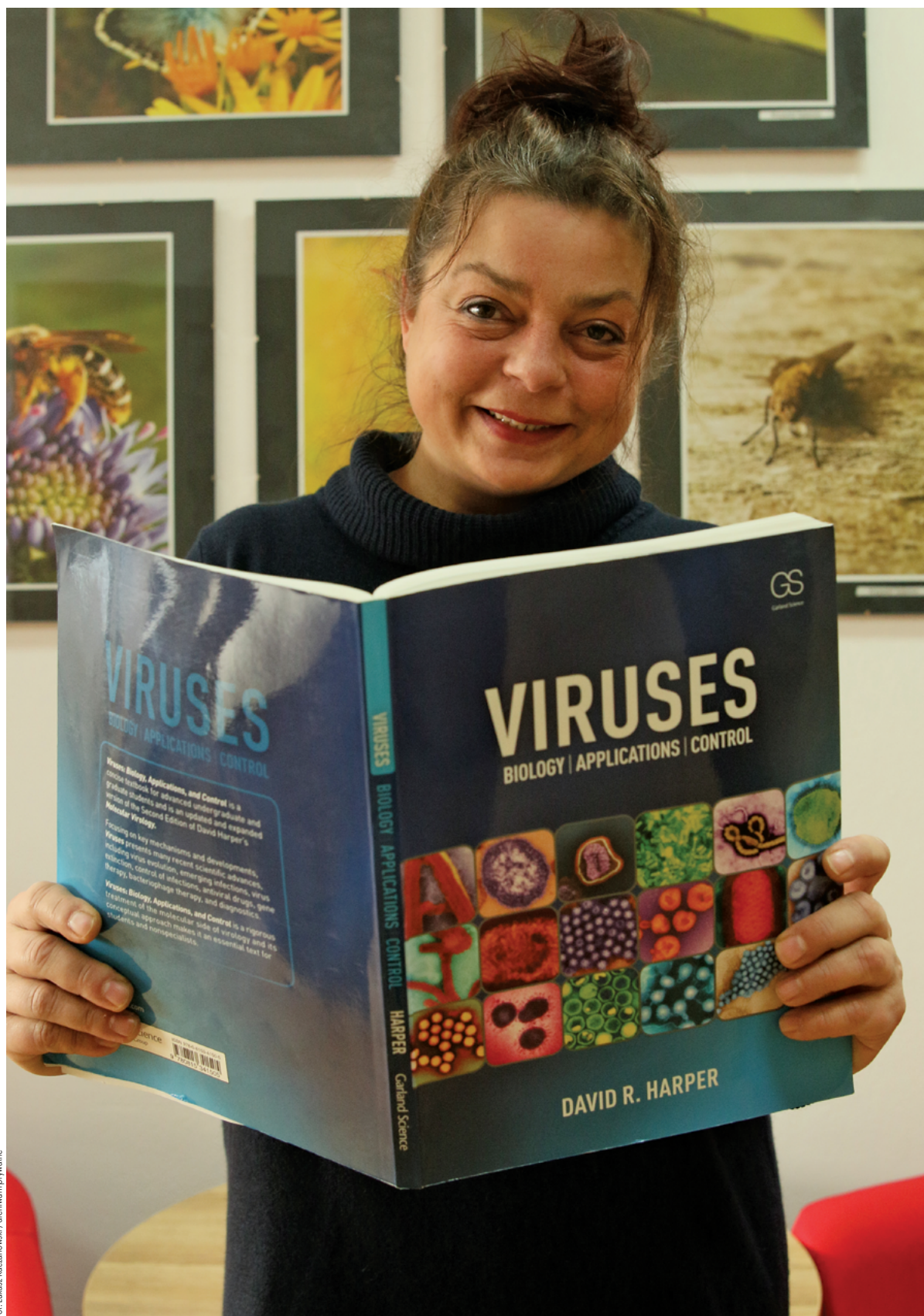
Zacznijmy od podstaw. Czym tak naprawdę jest koronawirus SARS-CoV-2 i dlaczego jest tak groźny, że jego pojawienie się wywróciło nasze dotychczasowe życie do góry nogami?

SARS-CoV-2 jest koronawirusem, a nazwa rodziny, do której należy, pochodzi od charakterystycznych, przypominających koronę słoneczną, wypustek na jego powierzchni. Pierwszy oficjalnie potwierdzony przypadek zakażenia wirusem SARS-CoV-2 u człowieka odnotowano 17 listopada 2019 r. w chińskim Wuhan, a 11 marca 2020 r. WHO ogłosiło stan pandemii. Od tego czasu zakażenie wirusem zostało wykazane u ponad 80 mln ludzi, z czego 2 mln zmarło z powodu COVID-19. W dalszym ciągu nie wiemy jednak na pewno, kiedy i jak doszło do pierwszego zakażenia koronawirusem, ponieważ przypadki nietypowego zapalenia płuc pojawiły się w prowincji Hubei jeszcze we wrześniu 2019 r.

Jedno jest pewne, SARS-CoV-2 jest wirusem odzwierzęcym, którego bezpośrednim przodkiem był wirus bytujący u nietoperzy podkowcowatych. Przed zaatakowaniem człowieka wirus przeniósł się na gospodarzy pośrednich, prawdopodobnie były to łuszkowce, do których znakomicie się przystosował. Bliskość człowieka ze zwierzętami stworzyła okazję do „przeskoczenia” wiru-

sa na nowego gospodarza. Od tego czasu koronawirus znakomicie zaadaptował się do człowieka. Tę dynamiczną adaptację obserwujemy do dzisiaj, gdyż pojawiają się nowe wersje wirusa, jeszcze lepiej przystosowane do transmisji wśród ludzi. Czy idzie za tym zwiększona śmiertelność? Nie. Otóż w interesie wirusa nie jest spowodowanie szybkiej śmierci gospodarza, tylko zapewnienie sobie dostępu do jak największej liczby nowych gospodarzy, aby móc się replikować i przetrwać. Temu globalnemu rozprzestrzenianiu się SARS-CoV-2 sprzyja niezwykle skuteczna droga oddechowa.

Dlaczego wirus jest taki groźny? Ponieważ powoduje on chorobę COVID-19, która może być bezpośrednią lub pośrednią przyczyną zgonu u ok. 3,5% zakażonych. Zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2 w prawie połowie przypadków przebiega bezobjawowo. U objawowych pacjentów zaś w 20% przypadków rozwija się ciężka lub krytyczna postać infekcji. Początkowo sądzono, że zmiany chorobowe dotyczą tylko układu oddechowego. Jednak późniejsze obserwacje jasno dowiodły, że wirus jest przyczyną objawów ze strony układu krążenia, nerwowego, pokarmowego czy wydalniczego (nerki). Czy osoby, które przeszły COVID-19, mogą czuć się całkowicie zdrowe i bezpieczne? Niestety nie. Długotrwałe skutki choroby mogą trwać wiele miesięcy, jeśli nie lat. Problem może dotyczyć 10–30% osób zakażonych SARS-CoV-2. Co więcej, ciężkość przebiegu infekcji koronawirusem nie wydaje się tu czynnikiem decydującym. Tzw. długi ogon COVID-19 objawia się chronicznym zmęczeniem (najczęstszy trwały objaw występujący u młodych i wcześniej zdrowych ludzi), dusznością wysiłkową, zapaleniem mięśnia sercowego,

Fot. Łukasz Kozłowski / archiwum prywatne

„mgłą mózgową” (dezorientacja, zapominanie, niezdolność do skupienia się i problemy z komunikacją) i innymi problemami neurologicznymi, zaburzeniami psychicznymi czy wypadaniem włosów. Również u dzieci przechodzących kontakt z wirusem bezobjawowo lub bardzo łagodnie może pojawić się tzw. pediatryczny wieloukładowy zespół zapalny tymczasowo związany z zakażeniem SARS-CoV-2 (PIMS-TS) o objawach podobnych do choroby Kawasaki i zespołu wstrząsu toksycznego (gorączka, stany zapalne, niedociśnienie, przedłużające się bóle brzucha, wysypka skórna, zapalenie spojówek i nierówne bicie serca).

Szybko rozwijające się zagrożenie dla zdrowia publicznego spowodowane przez wirus SARS-CoV-2 wywołało wiele zmian we wszystkich aspektach życia. W większości państw, może z wyjątkiem azjatyckich, nie istniały gotowe scenariusze działania w takiej sytuacji kryzysowej, co odbiło się przede wszystkim na funkcjonowaniu systemu opieki zdrowotnej. Pandemia jasno udowodniła, że zdrowie publiczne to także strategiczny element gospodarki.

W Polsce po listopadowym szczycie zachorowań spadła liczba dziennych potwierdzonych przypadków zakażeń i ustabilizowała się na poziomie ok. 8–12 tys. zakażeń na dobę, liczba zgonów waha się. Pojawiają się nowe mutacje SARS-CoV-2, które na nowo budzą niepokój. W jakim miejscu epidemii jesteśmy? Czy są jakieś prognozy, jak długo to może jeszcze potrwać?

Rzeczywiście – obecnie liczba nowych zakażeń wynosi średnio ok. 10 tys. dziennie. Jednak uważam, że jest to liczba bardzo zaniżona, na co wskazuje wysoka statystyka zgonów. Powodów tego jest wiele: począwszy od zmieniających się strategii testowania (w Polsce testuje się bardzo wąsko, nie wykrywając większości przypadków osób zakażonych), raportowania, po obawy związane z trudnościami dostania się do miejsca pobierania wymazów, czekania na wynik. Niektórzy wręcz odmawiają przyjęcia skierowania na wymaz. Wiele osób obawia się też potencjalnej hospitalizacji, przez co zgłasza się do lekarza zbyt późno. Obecnie jesteśmy ciągle w drugiej fali epidemii po przekroczeniu punktu kulminacyjnego, a wartość współczynnika reprodukcji wirusa (R_0) jest najniższa spośród wszystkich podanych od początku epidemii w Polsce i wynosi 0,92.

Czy mamy wobec tego powody do radości? Moim zdaniem jeszcze nie. Dlaczego? Współczynnik reprodukcji wirusa wciąż się zmienia, ponieważ wpływa na niego wiele czynników, m.in. czas (im dłużej dana osoba jest chora, tym ma więcej możliwości zakażenia innych) i sposobność zakażenia innych (jak zachowuje się osoba chora – co robi podczas choroby, czy wchodzi w interakcje społeczne, jak często stwarza możliwości zakażenia innych osób). Dochodzi do tego jeszcze obecność tzw. superroznośców wirusa, którzy bardzo wydajnie zakażają dużą grupę ludzi. Dlatego tak ważne jest przestrzeganie obowiązujących zasad dystansu i zabezpieczania maseczką. W najbliższym czasie bardzo prawdopodobny jest kolejny wzrost zakażeń spowodowany okresem świątecznym i noworocznym, podczas którego dochodziło do przemieszczania się ludzi i szerszych kontaktów. Jedyną dobrą wiadomością w tym kontekście jest zmniejszona zachorowalność na gripę, co oczywiście związane jest z przestrzeganiem zaleceń, ponieważ wirus grypy roznosi się tą samą drogą co koronawirus.

Czy i kiedy skończy się pandemia? Czy SARS-CoV-2 zniknie? Bardzo trudno odpowiedzieć na te pytania, ponieważ zależy to od wielu czynników. Epidemia może się zakończyć wg następujących scenariuszy: (1) ludzkość powszechnie będzie miała kontakt z wirusem, przechoruje i nabędzie odporność zbiorową – tylko jakim kosztem? (2) istnieje skuteczne lekarstwo przeciwwirusowe – tego obecnie nie mamy, (3) istnieje skuteczne zabezpieczenie w postaci szczepionki – i to już mamy. I tu rodzi się kolejne pytanie – ile osób musi dokonać szczepienia, aby powstała odporność populacyjna na koronawirusa? Najczęściej mowa o 70% osób mających ochronę poszczepienną – taka liczba wystarczy, aby cała populacja mogła czuć się bezpiecznie. Oczywiście im więcej ludzi się zaszczepi, tym lepiej. Dzień ten może być dniem ogłoszenia końca pandemii.

Kolejną niewiadomą jest zmienność koronawirusa. Jak wszystkie wirusy RNA, również tego cechuje skłonność do mutacji. Już teraz obserwujemy pojawianie się kolejnych wariantów SARS-CoV-2, które potrafią się szybciej rozprzestrzeniać. Nie są to jednak na tyle istotne zmiany, aby obecna szczepionka przestała być skuteczna. Nie należy jednak zakładać, że w przyszłości nie pojawią się inne odmiany, przeciwko którym należałoby „przekonstruować” szczepionkę. Jeszcze

innym argumentem przemawiającym za pozostaniem koronawirusa w populacji człowieka jest fakt, że wirus ten może posiadać kilku gospodarzy i przez to być niemożliwy do eliminacji. Wydaje się, iż musimy się nauczyć żyć w cieniu SARS-CoV-2.

Wspomniała Pani, że tylko szczepionka, i co za tym idzie wyszczerpienie przeważającej części społeczeństwa, może zatrzymać pandemię. Szczepionka na koronawirusa budzi jednak wiele kontrowersji. Nawet ludzie, którzy nie są tzw. antyszczepionkowcami, nie zamierzają się szczepić albo mają co najmniej wątpliwości. W Internecie krąży nawet taki mem, że dziwna ta epidemia, w której ludzie bardziej boją się szczepionki niż wirusa. Potwierdzają to także wyniki ostatniego sondażu Kantar (ankieta przeprowadzona na początku grudnia 2020 r.), z których wynika, że Polacy częściej (47% ankietowanych) boją się właśnie szczepionki przeciw koronawirusowi niż zarażenia się wirusem. Jaka zatem jest szczepionka na koronawirusa? Czy mechanizm jej działania jest taki sam jak w przypadku dotychczas znanych nam szczepionek? Czy jest bezpieczna? Czy możemy teraz określić, że nie będzie miała w przyszłości negatywnych skutków ubocznych dla osób, które z niej skorzystają? Powiem wprost – ta szczepionka może być najbezpieczniejsza w historii medycyny. Lista składników jest bardzo krótka – fragment materiału genetycznego koronawirusa, cztery sole, sacharoza i lipidy stanowiące osłonkę mRNA wirusa.

Może najpierw krótko wyjaśnię, jak działają szczepionki. Ich celem jest wzbudzenie odpowiedzi odpornościowej na wypadek przyszłego kontaktu z patogenem. Analiza odpowiedzi immunologicznej podczas naturalnego zakażenia pokazuje, na który fragment (antygen) drobnoustroju najmocniej reaguje nasz układ odpornościowy. Bardzo często są to najbardziej widoczne, zewnętrzne części mikroorganizmu. Dopiero po takiej analizie projektuje się skład szczepionki, która będzie zawierać właśnie te fragmenty. Dlatego składnikami szczepionek są zabite lub osłabione wirusy lub ich komponenty.

W przypadku SARS-CoV-2 jego najbardziej widocznymi dla komórek immunologicznych elementami są wystające kolce (białko S). Jak wiemy, białka w komórce powstają na bazie informacji zawartej w tzw. informacyjnym RNA (mRNA). Teraz wystarczyło tylko

odnaleźć fragment wirusowego mRNA odpowiedzialnego za syntezę białka kolca i wstawić go do nośnika (np. składającego się z lipidów). Tak podany fragment mRNA kieruje w komórce produkcją białka wirusowego, które jest następnie zauważone przez nasze komórki odpornościowe. W ten sposób rozwija się odpowiedź przygotowująca nas w przyszłości na zwycięską walkę z wirusem.

Jaka jest różnica pomiędzy szczepionką na koronawirusa i innymi, tradycyjnymi szczepionkami? Tutaj umieszczony jest fragment materiału genetycznego wirusa sterującego już w komórce produkcją jego białek, podczas gdy w innych szczepionkach zawarte są fragmenty lub całe cząstki wirusów (zabitych lub osłabionych). Tylko ze względu na skład szczepionki i sposób jej pozyskania nosi ona nazwę „genetyczna” i nie należy się doszukiwać jakiś innych, ukrytych znaczeń tej nazwy.

Czy możemy teraz określić, że szczepionka nie będzie miała w przyszłości negatywnych skutków ubocznych dla osób, które z niej skorzystają? W chwili obecnej nic na to nie wskazuje. mRNA po krótkim czasie pobytu w naszych komórkach ulega rozpadowi, zaś białka, które powstały z jego udziałem, zostaną wyeliminowane przez wyćwiczoną już odpowiedź odpornościową. Druga dawka szczepionki tylko wzmocni tę reakcję, powodując powstanie wysoce skutecznej odpowiedzi na przyszłość. Ponadto wśród uczestników badań klinicznych, którzy otrzymali preparat w kwietniu, jak dotąd nie zaobserwowano niekorzystnego dłuższego efektu działania szczepionki.

Innym pytaniem, które równie często się pojawia, jest to, czy będą mogły się zaszczepić osoby przewlekłe chore i czy składniki szczepionki nie interferują z lekami. Otóż w badaniach klinicznych nowych preparatów zwykle uczestniczą osoby zdrowe. Tym razem było inaczej – do badania klinicznego III fazy zaproszono osoby z grup ryzyka, w tym pacjentów z astmą, przewlekłymi chorobami płuc, cukrzycą, nadciśnieniem tętniczym, AIDS, chorobami autoimmunologicznymi czy nadwagą. Również w tych grupach wykazano wysoką skuteczność i bezpieczeństwo szczepionki. Oczywiście uczestnicy badań będą w dalszym ciągu monitorowani, aby po upływie dwóch lat możliwa była pełna ocena okresu ochrony i bezpieczeństwa. Jeśli zaś chodzi o interferencje z innymi lekami, to w składzie szczepionki nie ma związku chemicznego, który reagowałby

z lekami lub wpływał na ich metabolizm. Również pod tym kątem należy szczepionkę uznać za bezpieczną.

Chciałabym się teraz odnieść do niskiego zaufania wobec szczepionki na SARS-CoV-2. Generalnie Polacy nie mają wysokiego zaufania do szczepionek, a odsetek tych nieufnych wynosi ok. 40%. Nie jest to jednak tylko charakterystyczne dla nas. Wydaje mi się, iż obecne pokolenia nie mają wiedzy na temat strasznych chorób, które właśnie dzięki szczepieniom udało się okiełznać, np. udało się zupełnie wyeliminować wirus ospy prawdziwej, który tylko w XX w. zabił 500 mln ludzi. Przyczynił się do tego Jenner, który wynalazł szczepionkę na bazie „żywego” wirusa ospy krowiej. Już wtedy pojawiali się przeciwnicy tej szczepionki, sugerując, że po jej podaniu mogą wyrosnąć rogi lub ogon.

W przypadku szczepionki przeciw COVID-19 znane już są efekty niepożądane, takie jak podwyższona temperatura, ból głowy, zmęczenie, niekiedy powiększenie węzłów chłonnych. Jednak wszystkie te odczyny są tylko odzwierciedleniem reakcji naszego organizmu na obce białko, które mijają po kilku dniach. Tak jak po ćwiczeniu na siłowni mamy zakwasy, takie same „zakwasy” pojawiają się przy trenowaniu układu odpornościowego. Należy rozważyć, jakie ryzyko chcemy ponieść – czy wystąpienia objawów poszczepiennych, czy komplikacji po COVID-19. Często pojawiają się też pytania o poszczepienne reakcje alergiczne – dotychczas już u kilkunastu milionów zaszczepionych pojawiło się zaledwie 8 przypadków ciężkiej reakcji anafilaktycznej i to tylko u osób, które już wcześniej wykazywały taką skłonność. Jestem przekonana, że gdyby tak licznej grupie podać orzeszki ziemne, to odczynów anafilaksji byłoby znacznie więcej.

Ostatnie miesiące pokazują, jak wiele zmienia się, jeśli chodzi o postawy ludzi wobec szczepionek. Nastawienie zmienia się niemal co tydzień, a dużą w tym rolę odgrywa dezinformacja wzmacniana przez przekazy w mediach społecznościowych. Wydaje się, iż wdrożenie szczepionki może być równie trudne co jej opracowanie, dlatego należy prowadzić szeroką edukację na temat korzyści, jakie niosą ze sobą szczepienia.

Duże wątpliwości budzi dość krótki czas pracy firm farmaceutycznych i biotechnologicznych nad przygotowaniem szczepionki na koronawirusa. Jak to możliwe, że w niecały rok udało się ją przygotować

i dopuścić do obrotu? Badania chociażby nad szczepionką na malarię trwały ponad 30 lat (bo przecież dopiero w 2019 r. ruszył pilotażowy program szczepień w niektórych krajach afrykańskich).

Od początku pandemii naukowcy całego świata intensywnie pracowali nad stworzeniem szczepionki. Brano pod uwagę wiele możliwości, łącznie z metodyką pozyskiwania tradycyjnych szczepionek. Opracowano ponad 200 preparatów, z których zaledwie kilka dotarło do III fazy badań klinicznych. Jednak tempo prac nie byłoby możliwe bez dotychczasowych doświadczeń w zakresie badań szczepionek przeciwko wirusom HIV, HCV, SARS (2003 r.) czy MERS. Opracowywano wówczas różne warianty preparatów, co pomogło w ustaleniu, który najlepiej się sprawdzi w przypadku SARS-CoV-2. Dotychczas rekordowo uzyskaną szczepionką w ciągu dwóch lat, także powstałą dzięki osiągnięciom biotechnologii, jest szczepionka przeciw wirusowi Ebola. Nie jest ona zaplanowana do powszechnego użytku, tylko do wygaszania ognisk epidemicznych w Afryce. W przypadku SARS-CoV-2 jest trudniej, bo większa część osób przechodzi zakażenie bezobjawowo i rozsiewa wirusa.

Tradycyjne szczepionki wymagają średnio 10–15 lat na ich wprowadzenie, a badania składają się z kilku etapów: laboratoryjnego (np. z użyciem hodowli komórkowych), badań na zwierzętach i wreszcie badań klinicznych z udziałem ludzi (trzy fazy). Etapy te prowadzone są sekwencyjnie. Natomiast w przypadku COMIRNATY fazy badań nie zostały skrócone, lecz jedynie nałożone na siebie – to pozwoliło na szybsze uzyskanie wyników. Nie bez znaczenia jest też sama metodologia produkcji szczepionki genetycznej umożliwiającą szybkie pozyskanie produktu w przeciwnieństwie np. do szczepionki przeciw grypie wytwarzanej z wykorzystaniem zarodków kurzych. Należy nadmienić, iż szczepionka przeciw COVID-19 uzyskała pozwolenie na jej szerokie wykorzystanie na podstawie bardzo restrykcyjnej procedury dopuszczającej Amerykańskiej Agencji Żywności i Leków (FDA) i Europejskiej Agencji Leków (EMA).

Odnosząc się do wspomnianej w Pani pytaniu szczepionki przeciwko malarii, nad którą badania toczą się od 30 lat, to tutaj sytuacja jest o wiele bardziej skomplikowana. Otóż ze względu na złożony cykl rozwojowy zarodźca malarii, pierwotniaka przebywające-

go w organizmie człowieka w wątrobie i krwi, trudno jest znaleźć te jego antygeny, które mogłyby pozwolić na produkcję skutecznej szczepionki przeciw malarii. O ile w przypadku SARS-CoV-2 znane jest już białko indukujące odpowiedź odpornościową, to zarodek malarii cechuje się dużą zmiennością powierzchniowych białek i umiejętnością maskowania się.

Trwają także poszukiwania leku na COVID-19. Co chwilę słyszymy o nowych pomysłach. Prof. Konrad Rejdak z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie rozpoczyna badania nad zastosowaniem amantadyny w leczeniu COVID-19, w fazie badań jest lek z osocza ozdrowieńców wyprodukowany przez lubelską firmę Biomed. Popularność zyskał też remdesivir, co do którego jednak są sprzeczne opinie. Jakie są według Pani szanse na opracowanie skutecznego leku? Dlaczego w pierwszej kolejności skupiono się na pracach nad szczepionką?

Opracowanie skutecznego leku przeciwwirusowego zajmuje znacznie więcej czasu aniżeli ma to miejsce w przypadku szczepionki. Do tego potrzebne jest dokładne poznanie biologii molekularnej wirusa: jak przedostaje się do komórki, jak się w niej namnaża i jakie enzymy są mu do tego potrzebne oraz jak wyglądają interakcje wirusa z komórką gospodarza. Trzeba uderzyć bardzo precyzyjnie tak, aby nie uszkodzić prawidłowych mechanizmów komórkowych. To zajmuje lata. Dlatego WHO podczas obecnej pandemii zaleciła tzw. „szybką ścieżkę” sprawdzenia już istniejących leków przeciwwirusowych. Spośród wielu badanych pewną skutecznością wykazał się właśnie remdesivir, który ma jednak swoje ograniczenia – należy podać go we wczesnej fazie infekcji, aby doszło do złagodzenia objawów choroby. Z kolei amantadyna jest lekiem stosowanym w neurologii i psychiatrii, np. w takich chorobach jak stwardnienie rozsiane czy choroba Parkinsona. W roku 1976 FDA zatwierdziła amantadynę jako lek przeciw grypowy, chociaż nie jest ona tutaj szeroko stosowana ze względu na efekty uboczne. Biorąc jednak pod uwagę mechanizm przeciw grypowego działania amantadyny, to w przypadku SARS-CoV-2 nie ma on swojego naukowego uzasadnienia. Oba wirusy zachowują się inaczej w komórce. Prawdą natomiast jest, według doniesień naukowych, że u pacjentów cierpiących na stwardnienie rozsiane czy par-

kinsonizm i leczonych amantadyną nie obserwowano ciężkiej postaci COVID-19. Dlatego potrzebne są badania kliniczne, aby to wyjaśnić.

Z innego frontu walki z SARS-CoV-2 wymienia się przeciwciała, które mogą neutralizować wirusa, a przez to uratować życie i sprzyjać wyzdrowieniu. Nie jest to nowy pomysł. Osocze ozdrowieńców ratowało życie w przypadku gorączek krwotocznych jeszcze w ubiegłym wieku. W listopadzie 2020 r. FDA doraźnie zatwierdziła stworzoną przez firmę Regeneron terapię leczenia COVID-19 przeciwciałami. Lek REGN-COV2 zmniejsza wiremię i łagodzi objawy COVID-19 u pacjentów z łagodnym lub umiarkowanym przebiegiem choroby, którzy nie są hospitalizowani. Podobnie ma działać preparat opracowywany przez lubelski Biomed.

Wielu polskich lekarzy i naukowców uważa, że w niedalekiej przyszłości będą pojawiały się kolejne epidemie i pandemie. Potwierdza to także raport przygotowany przez IPBES (Międzyrządową Platformę ds. Różnorodności Biologicznej i Funkcji Ekosystemu działającą pod auspicjami Programu Środowiskowego ONZ). Dlaczego tak się dzieje i czy można temu zapobiec?

SARS-CoV-2 nie jest pierwszym wirusem odzwierzęcym, który dotyka ludzkość. Wystarczy wymienić wściekliznę, gorączkę denga, ptasią grypę czy wirusa Ebola. Według National Institutes of Health choroby odzwierzęce stanowią 60% znanych i 75% nowo pojawiających się chorób zakaźnych.

Może to wydawać się paradoksalne, ale za pojawianie się nowych, odzwierzęcych wirusów wśród ludzi w dużym stopniu odpowiadają zmiany na naszej planecie. Ocieplanie klimatu powoduje przesuwanie się granic występowania nosicieli wirusów, którzy do tej pory obecni byli w rejonach tropikalnych, np. gatunków komarów przenoszących takie wirusy jak denga, zika czy żółtej gorączki. Również deforestacja sprzyja większemu kontaktowi ze zwierzętami, nosicielami groźnych dla człowieka wirusów. Praca przy wycinie, zasiedlanie nowo powstałych przestrzeni, kulinarne zainteresowanie egzotycznymi zwierzętami może zaowocować przeniesieniem zwierzęcych wirusów na człowieka. Dobrym przykładem są nietoperze, które podczas ewolucji pojawiły się wcześniej (60 mln lat temu) i w porównaniu do innych ssaków nie uległy większym zmianom.

Od blisko 50 mln lat są izolowaną grupą organizmów zachowującą wirusy, które wykorzystują podstawowe szlaki biochemiczne i receptory nieulegające zmianom podczas ewolucji innych zwierząt, w tym u człowieka. Stąd wysokie ryzyko pokonania bariery gatunkowej w przypadku wirusów przenoszonych przez nietopierze. I tak się stało – wirusy Hendra, Nipah, Marburg, Ebola czy koronawirusy to tylko niektóre przykłady.

Populacja naszego globu wynosi ok. 7,8 miliarda ludzi, potencjalnych gospodarzy wirusów, a niektóre rejon świata są ogromnie zaludnione – to może sprzyjać błyskawicznej transmisji nowych patogenów, o ile się do nas zaadaptują. W dzisiejszych czasach nie ma też problemu z szybkim przemieszczaniem się – w ciągu kilkunastu godzin nowy wirus może trafić na drugi koniec świata.

Jednym z powodów, dla których wirusy odzwierzęce są tak groźne dla człowieka, jest fakt, że nasz układ odpornościowy nie wie, jak sobie z nimi poradzić. Większość wirusów, które dostają się do ludzkiego ciała, jest skutecznie niszczonych przez nasz układ odpornościowy. Czasem jednak wirusowi zwierzęcemu udaje się wnikać do ludzkich komórek i zaczyna się mnożyć. Podczas replikacji wirus może mutować i dostosowywać się do nowego gospodarza. Ponieważ jest to nowe zagrożenie, nasz układ odpornościowy musi wypracować odpowiednią taktykę walki. Ale zanim to nastąpi, wirus w dalszym ciągu mutuje i próbuje przechrzcić naszą obronę. Istnieje szansa, że wirusy, które ewoluują w organizmie żywiciela, są dla niego mniej niebezpieczne. Chcą sobie zapewnić transmisję, ale nie zależy im zbyt mocno na szybkim zabiciu gospodarza – z taką właśnie sytuacją mamy obecnie do czynienia.

Jedną z pozarządowych amerykańskich organizacji – EcoHealth Alliance – specjalizuje się w wykrywaniu nowych wirusów. Łowcy wirusów w ciągu ostatnich 10 lat odwiedzili ponad 20 państw, gdzie zebrali ponad 15 tys. próbek od nietoperzy – doprowadziło to do wykrycia ok. 500 nowych gatunków koronawirusów (i tylko koronawirusów!), które mogą być przyczyną kolejnych epidemii.

Czy można zapobiec pojawianiu się nowych pandemii? Raczej nie jest to możliwe. Należy zatem skupić się na rozwijaniu technik wczesnego wykrywania zagrożenia, szczególnie w tak wrażliwych rejonach jak Afryka, Azja czy Bliski Wschód, a także odpowiedniego

przygotowania systemu opieki zdrowotnej do szybkiego reagowania w sytuacji pojawienia się nowego patogenu.

Pandemia to dla Pani jako wirusologa zapewne czas wzmożonej pracy. Niedawno do Katedry Wirusologii i Immunologii UMCS przyszła paczka z koronawirusem. Brzmi to dość niepokojąco, ale i intrygująco. Jak wygląda taka przesyłka? Co to za koronawirus i do jakich badań zostanie wykorzystany?

Namnażaniem i hodowlą wirusów zajmują się wyspecjalizowane firmy biotechnologiczne. Wirusy są tam przechowywane w ampułkach umieszczonych w ciekłym azocie. Podobnie jak inne produkty w sklepie internetowym, razem z opisem i ceną trafiają do katalogu, z którego można zamawiać. Takie zamówienia to w pewnym sensie zakupy on-line dla naukowców.

Przesyłka z koronawirusem, który kosztował dwa tysiące złotych, przyleciała do mnie tuż przed świętami z USA, czekałam na nią trzy miesiące. Nie każdy może jednak złożyć takie zamówienie. Musi to zrobić uczelnia, ponieważ przy zamawianiu należy przestrzegać określonych procedur. W zamówieniu należy podać między innymi opis laboratorium, w którym wirus będzie badany, a także opis celu badawczego. Wówczas firma, która realizuje zamówienie, ma pewność, że nie jest to zakup na własny użytek. Ja zamówiłam tzw. koronawirusa przebiegniowego, z którym mam prawo pracować w laboratorium drugiego poziomu bezpieczeństwa (BSL2). Przypomnę, iż praca z SARS-CoV-2 wymaga przynajmniej trzeciego poziomu.

Badania mam nadzieję rozpocząć w nowym roku i będą one prowadzone dwutorowo. Pierwszy wątek będzie dotyczyć wykrywania nowych substancji o potencjalnym działaniu przeciwwirusowym, które hamowałyby jego namnażanie. Będę w tym zakresie współpracować z prof. Agnieszką Wojciechowską z Politechniki Wrocławskiej, która zajmuje się syntetyzowaniem nowych biologicznie czynnych związków. Druga kwestia to badanie skuteczności działania substancji dezynfekujących, obecnie powszechnie stosowanych. Dzięki temu na rynku mogłyby się pojawić środki dezynfekcyjne, które być może będą tańsze, łatwiej dostępne czy skuteczniejsze niż te dotychczas stosowane.

*Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk
(grudzień 2020 r.)*

Kierunek chemia – doskonały partner dla rozwoju

Rozmowa z dr. hab. Piotrem Borowskim, prof. UMCS – prodziekanem Wydziału Chemii UMCS.

Polska Komisja Akredytacyjna przyznała Certyfikat Doskonałości Kształcenia w kategorii „Partner dla rozwoju – doskonałość we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym” kierunkowi chemia prowadzonemu na Wydziale Chemii UMCS. Co wpłynęło na tę decyzję?

Na początek nadmienię, że zgodnie ze statutem Polskiej Komisji Akredytacyjnej jej Prezydium może przyznać Certyfikat Doskonałości Kształcenia w następujących kategoriach: „Doskonały kierunek – doskonałość w kształceniu na kierunku”, „Zawsze dla studenta – doskonałość we wsparciu rozwoju studentów”, „Otwarty na świat – doskonałość we współpracy międzynarodowej” oraz „Partner dla rozwoju – doskonałość we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym”. Podstawą do przyznania certyfikatu, poza pozytywną oceną programową na okres 6 lat, są tzw. dobre praktyki, czyli godne naśladowania rozwiązania dotyczące jakości kształcenia wyróżniające się m.in. skutecznością, uniwersalnością, innowacyjnością, wzorcowością, etycznością i trwałością.

W przypadku Certyfikatu „Partner dla rozwoju” brana jest pod uwagę przede wszystkim ocena za jedno z 10 kryteriów, na podstawie których PKA ocenia jednostki, a mianowicie „Współpraca z otoczeniem

społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku”. Ponadto oceny z kilku innych kryteriów muszą potwierdzać skuteczny wpływ interesariuszy zewnętrznych na konstruowanie i realizację programu studiów oraz doskonalenie jakości kształcenia.

Za dobre praktyki we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym PKA uznała włączanie studentów w część badań prowadzonych dla firm zewnętrznych. Pozwala to na zdobycie przez młodych ludzi nowych umiejętności praktycznych. Ponadto współpraca z innymi podmiotami stanowi impuls dla naszego wydziału do wprowadzenia nowych elementów do programów kształcenia przygotowanych w odpowiedzi na potrzeby tych podmiotów.

Z jakimi firmami z otoczenia zewnętrznego i w jakim zakresie współpracuje Wydział Chemii UMCS?

Wydział Chemii prowadzi intensywną współpracę z podmiotami naukowymi i gospodarczymi jako środowiskiem potencjalnych pracodawców dla studentów i absolwentów. Ma to na celu określenie aktualnych potrzeb rynku pracy oraz ciągłe doskonalenie procesów kształcenia w odniesieniu do konstruowania programu studiów i jego realizacji.

Zakłady przemysłowe, z którymi współpracuje Wydział Chemii UMCS, to m.in. INS Puławy, Vet-Agro, Herbapol-Lublin, Permedia. Jednostki naukowe to np. PAN Lublin, UM Lublin, AWF – Filia w Białej Podlaskiej czy też Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Lublinie. Współpracujemy również z Komendami Wojewódzkimi Policji w Lublinie i Radomiu, których

Fot. Bartosz Proń

opinia była szczególnie istotna przy konstruowaniu treści nauczania na specjalności chemia kryminalistyczna. Bardzo ceniona jest współpraca z firmami i przedsiębiorstwami z województwa lubelskiego zajmującymi się problematyką światłowodową, takimi jak Optronik Przedsiębiorstwo Innowacji Technicznych, InPhoTech, Spółka inżynierów SIM, FIBRAIN, BitStream, Solveris czy Lanex. Współpraca z tymi firmami odbywa się na wielu płaszczyznach, począwszy od prowadzenia wspólnych projektów, realizowania prac zleconych, a skończywszy na wypracowaniu koncepcji specjalności technologie fotoniczne i światłowodowe na studiach II stopnia. Studenci tej specjalności są bardzo poszukiwani na rynku pracy w województwie lubelskim. W tym względzie współpracujemy z Polskim Centrum Fotoniki i Światłowodów, które zajmuje się m.in. promocją tej prorynkowej specjalności.

Uchwałą Rady Wydziału Chemii w 2012 r. powołana została Rada Interesariuszy Zewnętrznych, której członkowie wywodzą się z wyżej wymienionych in-

stytucji otoczenia społeczno-gospodarczego i którzy czynnie wspierają rozwój dydaktyczny i naukowy Wydziału Chemii oraz promują jego osiągnięcia. Warunki współpracy z otoczeniem zewnętrznym regulowane są w formie umów lub listów intencyjnych oraz projektów. Podpisane listy intencyjne dotyczą współpracy badawczo-rozwojowej realizowanej z udziałem studentów Wydziału Chemii w postaci praktyk studenckich, prac licencjackich i magisterskich oraz specjalistycznych badań w ramach pozyskanych grantów naukowych.

Jakie możliwości rozwoju Wydział Chemii oferuje pracownikom naukowym i dydaktycznym?

W kwestiach naukowych nie będę się wypowiadał, gdyż w chwili obecnej leży to w gestii Instytutu Nauk Chemicznych, a nie Wydziału. Jeśli zaś chodzi o kwestie dydaktyczne, Wydział Chemii wspiera swoich pracowników na kilku płaszczyznach. Zachęcamy pracowników do uczestniczenia w różnego typu szkoleniach i warsztatach dydaktycznych, oczywiście zapewniając

im finansowanie. Niestety, w chwili obecnej te szkolenia są mocno ograniczone ze względu na pandemię koronawirusa. Zachęcamy i wspieramy pracowników Wydziału Chemii do udziału w różnego rodzaju projektach dydaktycznych finansowanych ze źródeł zewnętrznych. Jednym z takich projektów złożonych przy współudziale naszych pracowników był projekt „Mistrzowie dydaktyki – pilotaż”, dzięki któremu pozyskane zostały następnie środki na kolejny – „Mistrzowie dydaktyki – wdrożenie”. Realizacja projektu pozwoliła na wykorzystanie nowoczesnych technik kształcenia (tutoring) z przedmiotów technologia chemiczna, inżynieria chemiczna, chemia stosowana i zarządzanie chemikaliami dla wybranych studentów specjalności analityka chemiczna (dr Witold Zawadzki, dr Marcin Cichy).

Właśnie ze względu na wspomnianą przed chwilą pandemię, kiedy edukacja zapewniająca osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się została mocno utrudniona, podjęliśmy intensywne starania mające na celu pomoc pracownikom w realizowaniu kształcenia zdalnego. Przykładowo, powołana została tzw. grupa wsparcia złożona z pracowników wyróżniających się na polu dydaktycznym i posiadających obszerną wiedzę na temat najnowszych osiągnięć w edukacji on-line. Efektem podjętych przez nas działań były wysokie oceny w ankietach studenckich, dające Wydziałowi Chemii pierwsze miejsce spośród wszystkich wydziałów na UMCS-ie.

Utworzyliśmy grupę „Liderów dydaktyki”, której zadaniem jest uczestnictwo w realizacji projektów dydaktycznych, branie udziału w warsztatach dydaktycznych, w szkołach letnich, a następnie proponowanie dla pozostałych pracowników Wydziału nowych rozwiązań w zakresie realizacji zajęć dydaktycznych.

Zachęcaliśmy również pracowników do udziału w projekcie „Zintegrowany UMCS”, w ramach którego odbywali oni różnego typu szkolenia, jak również sami występowali w roli trenerów.

Znakiem rozpoznawczym Wydziału Chemii UMCS jest wysoka jakość badań naukowych oraz wysoka jakość kształcenia studentów i młodych naukowców. Wydział Chemii od wielu lat posiada kategorię A, naukowcy zatrudnieni na wydziale z powodzeniem aplikują o granty i realizują znaczące projekty o za-

sięgu krajowym i międzynarodowym, w niedawno opublikowanym międzynarodowym Rankingu TOP 2% znalazło się aż 10 chemików z Instytutu Nauk Chemicznych UMCS. A to tylko niektóre osiągnięcia. Jaki jest przepis na sukces w działalności takiej jednostki jak Wydział Chemii?

Jest to pytanie prawie w całości poświęcone sprawom naukowym, nie chcę więc wchodzić w kompetencje dyrektora Instytutu Nauk Chemicznych i wypowiadać się w tej sprawie. Mogę tylko potwierdzić, że studenci naszego Wydziału podczas przygotowywania prac dyplomowych uczestniczą w realizacji części badań naukowych prowadzonych w różnych zespołach, są także zatrudniani do realizacji niektórych projektów. Pozwala to im na zapoznanie się z najnowszymi trendami naukowymi i zdobycie doświadczenia w posługiwaniu się nowymi technikami badawczymi.

Nagrody i wyróżnienia to ogromny prestiż, ale także zobowiązanie. Jakie plany na przyszłość mają władze dziekańskie w zakresie utrzymania wysokiego poziomu działalności Wydziału Chemii oraz jego dalszego rozwoju?

Wydział Chemii UMCS to wydział z długoletnią tradycją prowadzenia badań naukowych i kształcenia w dyscyplinie nauki chemiczne. Mamy wyróżniający się zestaw oferowanych specjalności wspierających rozwój kierunków uznanych za priorytetowe (np. fotonika).

W planach mamy sukcesywne umożliwianie studentom zdobywania wiedzy w uczelniach zagranicznych oraz jeszcze szersze otwarcie na edukację dla studentów z innych krajów. Naszym celem w najbliższej przyszłości jest uzyskanie akredytacji zagranicznych na studiach wszystkich stopni. Będziemy pracować nad poszerzeniem oferty kursów w języku angielskim.

Chcemy dalej pogłębiać współpracę z podmiotami gospodarczymi z regionu. Będziemy również starali się pozyskać fundusze na programy dydaktyczne realizowane w konsorcjach międzynarodowych. W perspektywie mamy też kształcenie studentów otrzymujących podwójne dyplomy. Oczywiście mamy też w planie – poza utrzymaniem już przyznanego wyróżnienia – dążenie do pozyskania kolejnych certyfikatów przyznawanych przez PKA.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Fot. Patrycja Szara

← Przedstawiciele Studenckiego Koła Naukowego Etnolingwistów UMCS współorganizujący konferencję

Międzynarodowa konferencja naukowa „Folk – folklor – folkloryzm”

W dn. 10–11 grudnia 2020 r. na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Folk – folklor – folkloryzm”. Spotkanie naukowe zostało zorganizowane w ramach XXX Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Ludowej „Mikołajki Folkowe”, a jego organizatorami były: Instytut Filologii Polskiej UMCS, Instytut Nauk o Kulturze UMCS, Studenckie Koło Naukowe Etnolingwistów UMCS, Polskie Seminarium Etnomuzykologiczne, Akademickie Centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka”, „Pismo Folkowe” oraz Stowarzyszenie Animatorów Ruchu Folkowego. Swoim patronatem wydarzenie objęło Polskie Towarzystwo Ludoznawcze.

Konferencja odbyła się w zdalnie w formie video-konferencji moderowanej online na platformie Zoom. Jednocześnie na portalu społecznościowym Facebook na fanpage’u Mikołajek Folkowych odbywała się relacja na żywo z wydarzenia.

Członkami komitetu honorowego konferencji byli: prof. dr hab. Jerzy Bartmiński i prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, zaś komitet organizacyjny tworzyli: dr hab. Joanna Szadura, dr Agata Kusto oraz mgr Damian Gocół. Nad przebiegiem spotkania od strony technicznej czuwali: mgr Damian Gocół, mgr Sylwia Gierczak, mgr Justyna Kusto i mgr Magdalena Wołoszyn.

W spotkaniu czynny udział wzięło 27 prelegentów z: Uniwersytetu Wileńskiego, Narodowej Akademii Nauk Białorusi w Mińsku, Universidade Federal da Paraíba, Universidade Federal do Acre, University of Leeds, Cottbus w Niemczech, Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku, Uniwersytetu Opolskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Od lewej: dr Agata Kusto, prof. dr hab. Jan Adamowski, dr hab. Joanna Szadura, mgr Justyna Kusto i na ekranie prof. dr hab. Jerzy Bartmiński podczas dyskusji panelowej →

i Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W konferencji uczestniczyli również przedstawiciele instytucji kultury: mgr Łukasz Ciemiński z Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu oraz niezależny badacz, absolwent Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu mgr Łukasz Makowski.

10 grudnia konferencję zainaugurowała „Introdukcja na dwie ligawy lubelskie” w wykonaniu Lubomira Ziółka z Krężnicy Jarej oraz Przemysława Żarnowskiego z Motycza, kultywujących znaną od dawna tradycję *legowania* (tzw. *otrębywania*). Ligawa to drewniany aerofon ustnikowy. Jej dźwięk w czasie adwentu jest odwołaniem do trąb anielskich. Symbolizuje też pierwsze i ostatnie przyjście na świat Jezusa.

Po występie młodych wykonawców uroczystego otwarcia konferencji dokonali: prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska – dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UMCS, dr hab. Ewa Głazewska, prof. UMCS – dyrektor Instytutu Nauk o Kulturze UMCS, prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska – kierownik Katedry Tekstologii i Gramatyki Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej UMCS i kurator Studenckiego Koła Naukowego Etnolingwistów UMCS, Izabela Pastuszko – dyrektor Akademickiego Centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka” oraz Agnieszka Matecka-Skrzypek – koordynator XXX Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Ludowej „Mikołajki Folkowe”.

Integralną częścią konferencji była dyskusja panelowa „Folk – folklor – folkloryzm” prowadzona przez dr hab. Joannę Szadurę. Wśród grona ekspertów znaleźli się: prof. dr hab. Jerzy Bartmiński (UMCS), prof. dr hab. Piotr Dahlig (IS PAN, Warszawa), prof. dr hab. Jan Adamowski (UMCS), dr hab. prof. UŚ Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska (UŚ, Katowice), dr hab. prof. UMK Piotr Grochowski (UMK, Toruń) oraz red. Maria Baliśzewska (RCKL, Warszawa). Dyskusja panelowa była nawiązaniem do „Lubelskiej rozmowy o folkloryzmie”, która odbyła się w Lublinie 13 grudnia 1983 r. Wzięli w niej wtedy udział: Jan Adamowski, Bolesław Bartkowski, Jerzy Bartmiński, Józef Burszta, Włodzimierz Dębski, Bogusław Linette, Teresa Smolińska, Roch Sulima, Michał Waliński oraz Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska. Treść tej debaty została opublikowana w piśmie „Literatura Ludowa” (1987, r. XXXI, nr 4–6, s. 73–103).

Dyskusja panelowa, która odbyła się po 37 latach od tamtej rozmowy, składała się z czterech tur. Podczas

Fot. Magdalena Wołoszyn

każdej z nich głos zabierali wszyscy eksperci. Pierwsze pytanie dotyczyło rozumienia pojęcia *folkloryzm* w nawiązaniu do definicji Józefa Burszty z 1983 r. W drugiej turze dyskutujący zajęli się problemem sposobów funkcjonowania folkloru. Trzecia część dyskusji była poświęcona terminowi folk, jego definiowaniu i współczesnemu rozumieniu. Czwarta miała formę podsumowania. Badacze próbowali ustalić granice terminologiczne pojęć: *folk*, *folklor* i *folkloryzm*. Zgodnie stwierdzili, że po niemal 40 latach wiele zmieniło się w kwestii rozumienia i funkcjonowania tych zjawisk. Prof. J. Bartmiński uważa, że kluczowe dla definiowania tytułowych pojęć jest pojęcie ludowości, wchodzące współcześnie w nowe opozycje: ludowość – elitaryzm. Zdaniem prof. J. Adamowskiego folkloryzm to nie tylko nawiązanie do folkloru, lecz do wszystkich dziedzin kultury tradycyjnej: tańca, strojów, atrybutów przedmiotowych. Według prof. J. Adamowskiego nie należy walczyć z folkloryzmem, ponieważ jest on zjawiskiem kultury masowej. Natomiast prof. D. Wężowicz-Ziółkowska uznała, że współczesne wykorzystanie folkloru kieruje się w stronę swoistego konsumeryzmu. Dyskusja – podobnie jak przed 37 laty – pozostała otwarta. Wszyscy zainteresowani wyrazili pragnienie i chęć jej kontynuacji w przyszłości.

Po dyskusji panelowej rozpoczęły się obrady w sekcjach. Wyniki swoich badań prezentowali m.in. językoznawcy, etnolingwiści, etnolodzy, kulturoznawcy, muzykolodzy. W konferencji wzięli udział nie tylko pracownicy naukowi, ale również młodzi adepci nauki. Pierwszą sekcję rozpoczęło wystąpienie prof. dr hab. Kristiny Rutkovskiej (Uniwersytet Wileński) na temat funkcji ludowości w społeczeństwie wielojęzycznym i wielokulturowym. Następnie głos zabrały: mgr Agnė Aleksaitė (Institute of the Lithuanian Language, Wilno) i mgr Rita Urnėžiūtė (Science and Encyclopaedia Publishing Centre, Wilno), wygłaszając referat dotyczący kwestii neologizmów i reinterpretacji folkloru w związku z pandemią COVID-19 na Litwie. Sekcję zamknęło wystąpienie mgr Tatsiany Marmysh

(Narodowa Akademia Nauk Białorusi, Mińsk), która mówiła o wyzwaniach, jakie stoją przed osobami zajmującymi się niematerialnym dziedzictwem w dobie pandemii COVID-19 w Polsce i na Białorusi.

W ramach drugiego panelu uczestnicy konferencji skupili się na problematyce folkloru regionów świata – dziedzictwie i jego wykorzystaniu. Referaty wygłosili: prof. Marcello Messina (Universidade Federal da Paraíba), MA Leticia Porto Ribeiro (Universidade Federal do Acre), MA Micas Orlando Silambo (Universidade Federal da Paraíba, PhD University of Leeds), Justyna Michniuk (Cottbus) oraz Werner Meschkank-Měškank (Cottbus). Prelegenci poruszyli kwestie metafor dotyczących niepodległości w pieśniach ludowych z Koryki i Sycylii, osoby Víctora Jary (chilijskiego artysty) i kwestii pracy oraz socjalizmu w „El Arado”, badań etnomuzykologicznych dotyczących afrykańskiego instrumentu mbira, elementów folkloru Serbołużyczan w wybranych broszurach informacyjnych o Spreewaldzie (niemieckiej krainie geograficznej) oraz słowiańskich tradycji i folkloru w Wendlandzie (regionie historyczno-geograficznym w Niemczech) w związku z procesem reaktywacji języka połabskiego.

W ramach trzeciego panelu prelegenci skupili się na muzyce tradycyjnej z perspektywy wczoraj i dziś. Referaty wygłosili: dr Mariusz Pucia (UO, Opole), który zajął się tematem śląskiej koronki na chuście i granicami w muzyce tradycyjnej, mgr Agata Tkaczyk (KUL, Lublin) na przykładzie kapel ludowych na Rzeszowszczyźnie opowiadała o kontynuacji folkloru, mgr Łukasz Makowski (absolwent UMK, Toruń, badacz niezależny) z perspektywy konserwatora omówił problem autentyczności dziedzictwa niematerialnego na przykładzie muzyki tradycyjnej.

W czwartej sekcji poruszono zagadnienia obrazu świata w tekstach folkloru i ich współczesnych interpretacjach. Wystąpienia wygłosili: Filip Koperski (SKNE UMCS, Lublin), który mówił o obrazie kowala w bożonarodzeniowej kolędzie *Najświętsza Maryja Panna po świecie chodziła*, mgr Sylwia Katarzyna Gierczak (UMCS, Lublin) omówiła problem szacunku dla kobiet w świetle wybranych tekstów współczesnych muzyki folkowej na przykładzie repertuaru zespołu Same Suki oraz Adrian Grzesiuk (SKNE UMCS, Lublin), który przedstawił obraz kobiety w utworze Donatana i Cleo *My Słowianie*.

Drugi dzień obrad (11 grudnia) rozpoczął się od wystąpień w sekcji piątej pt. „Od folkloru do kultury po-

pularnej”. Referaty wygłosili: mgr Lidia Biały (KUL, Lublin), która omówiła działalność Marii i Józefa Dziedziców w kategorii folkloru i folkloryzmu, mgr Aya Lidia Al Azab (KUL, Lublin) rozpatrująca muzykę bluesową jako przejaw folkloru, folku i muzyki popularnej, mgr Taras Paska (UMCS, Lublin, Przykarpaccy Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka, Iwano-Frankiowski), który mówił o ruchu etnofestiwalowym na Huculszczyźnie, i mgr Agata Krajewska (UŚ, Katowice) poruszająca zagadnienie transformacji tradycyjnej muzyki ludowej w Polsce.

W kolejnej sekcji wysłuchaliśmy referatów: mgr Ewy Kuszewskiej (KUL, Lublin) o wpływie sposobów kołysania i roli folkloru w rozwoju mowy małego dziecka, mgr Beaty Maksymiuk-Pacek (UMCS, Lublin), która omówiła temat folkloryzmu współczesnego wesela, mgr Alicji Baczyńskiej-Hryhorowicz (UMCS, Lublin) referującej zagadnienie wybranych wzorów ludowych (m.in. łowickiego, opolskiego) w kulturze współczesnej i świadomości młodych Polaków (na podstawie wyników badań ankietowych) oraz mgr. Łukasza Ciemińskiego (Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu), który zajął się problemem rekonstrukcji i dekonstrukcji rzeźby ludowej.

Ostatnia sekcja dotyczyła folkloru w czasach popkultury. Referaty wygłosili: mgr Ewa Kozik (UŚ, Katowice), która poruszyła temat mitu o złym uchodźcy z Bliskiego Wschodu, jaki funkcjonuje w folklorze internetowym. Mgr Gracja Grzegorzczak (UMCS, Lublin) zaprezentowała współczesny horror folklorystyczny na przykładzie twórczości Roberta Eggersa. Mgr Patrycja Szura (UMCS, Lublin) omówiła funkcje folkloru (etyczną, estetyczną, psychologiczną i narodową) w reklamie na przykładzie kampanii oleju Kujawskiego. Sekcję zamknęło wystąpienie Marty Zudek (SKNE UMCS, Lublin) na temat epidemii koronawirusa w opiniach pojawiających się w Internecie po wpisie Marcina Roli, blogera i komentatora politycznego. Konferencję podsumowały i zamknęły dr hab. Joanna Szadura i dr Agata Kusto.

Międzynarodowa konferencja naukowa „Folk – folklor – folkloryzm” to kolejne udane spotkanie naukowe organizowane w ramach Festiwalu „Mikołajki Folkowe”. W tym roku niezwykle cennym jej elementem była dyskusja panelowa. Owocem konferencji będzie publikacja artykułów w tomie pokonferencyjnym, który ukaże się jako kolejna część w serii wydawniczej „EtnoBiblioteka”.

Magdalena Wołoszyn
Instytut Filologii Polskiej UMCS

Nasza współpraca z Uniwersytetem jest przykładem dla uczelni w całej Polsce

Rozmowa z prezesem Zarządu KU AZS UMCS Lublin – Rafałem Walczykiem.

Rok 2020 dobiegł końca. Dla wszystkich był to trudny czas. Także dla świata sportu. Jak z perspektywy prezesa Zarządu KU AZS UMCS Lublin oceniasz aktualną sytuację klubu? Ten również odczuł przecież skutki pandemii.

Ten rok był naprawdę bardzo trudny. Największym problemem, jaki z perspektywy prezesa dostrzegam, było to, że bardzo trudno było budować pewne plany, w tym również te finansowe, gdyż tak naprawdę wszystko zależało od tego, co przyniesie nam kolejny dzień. To sprawiało, że budżet klubu momentami był jak żywy organizm, co na pewno przy tak szeroko zakrojonej działalności nie jest komfortowe i sprawia, że często musieliśmy podejmować niełatwe, ale konieczne decyzje – natychmiast. Dziś mogę powiedzieć, że w dużej mierze udało nam się zapanować nad tym wszystkim i zakończyliśmy rok w dobrych nastrojach, z dużą nadzieją na przyszłość. Co do skutków pandemii myślę, że one dopiero przed nami. Musimy pamiętać, że wszystkie restrykcje dotknęły nas w trakcie roku budżetowego, w trakcie trwających sezonów (czy to 19/20 czy też 20/21). W mojej ocenie dopiero rok 2021 przyniesie nam odpowiedź na pytanie, na ile poradziliśmy sobie z pandemią i jej skutkami. Nie raz udowadniałiśmy, że potrafimy wyjść z trudnej sytuacji. Jestem przekonany, że i tym razem tak będzie.

Chciałbym jeszcze nieco wrócić do początku zeszłego roku. Koniec stycznia 2020: do klubu dołącza wicemistrz Europy w trójskoku – Karol Hoffmann, chwilę po nim medalistka Mistrzostw Świata i Europy w sztafecie 4x400 m – Małgorzata Hołub-Kowalik. W połowie lutego koszykarki Pszczółki Polski Cukier AZS UMCS Lublin co prawda przegrywają, ale dopiero po dogrywce z potentatem ligi – Arką Gdynia. Akademicki jako jedyna drużyna w stawce stawiają się faworytkom do mistrzostwa. Pierwsze miesiące były chyba obiecujące.

Archiwum KU AZS UMCS Lublin

↑ Rafał Walczyk

Jak najbardziej! Pierwsze miesiące 2020 r. napawały dużym optymizmem. Wierzyliśmy, że Pszczółki powalczą w play-offach, bo mieliśmy do tego wymarzoną pozycję (od początku sezonu chcieliśmy zająć 4. miejsce po rundzie zasadniczej). Transfery w lekkiej atletyce dawały gwarancję, że na planowanych jeszcze wtedy Igrzyskach Olimpijskich mamy większe szanse medalowe. To cieszyło tym bardziej, iż rok 2020 miał stać wyłącznie pod znakiem Igrzysk. Niestety pandemia pokrzyżowała nasze plany, ale nie zwalniamy tempa i z niecierpliwością czekamy na pierwsze starty w roku 2021. Do naszej ekipy pływaków dołączył Marcin Cieślak, a to kolejna nadzieja na świetne starty podczas przełożonych Igrzysk Olimpijskich.

Z czasem kolejne rozgrywki były najpierw zawieszane, a następnie zakańczane, m.in. koszykarska Energa Basket Liga Kobiet. Lublinianki zostały sklasyfikowane na historycznym 4. miejscu. Ten sukces smakował tak jak powinien czy jednak, patrząc na jego okoliczności, to nie było to samo?

Nie będę ukrywał, że bardzo cieszyliśmy się z 4. miejsca. To w końcu historyczny sukces naszej drużyny i efekt wieloletnich starań, chociażby mojego poprzednika Dariusza Gawła czy też byłego rektora prof. Stanisława Michałowskiego. Pozostawał jednak pewien niedosyt, ponieważ wejście do fazy play-off z 4. miejsca dawało nam realne szanse na walkę o medale. W obecnym sezonie zbudowaliśmy nieco inny, młodszy skład. Jednak wierzę, że mamy szansę powtórzyć wynik z poprzedniego roku, a może nawet sprawić jakąś większą niespodziankę na koniec rozgrywek.

Mimo braku wydarzeń sportowych klub nie był bierny, zorganizował AZS Balkon Run – domowy bieg na dystansie 5 km. Jego celem była zbiórka pieniędzy na zakup środków ochrony osobistej dla Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 4 w Lublinie. Akcję wsparło prawie 200 osób, udało się zebrać ponad 4700 zł. Można powiedzieć, misja zakończona sukcesem. Opowiedz nieco o kulisach tego przedsięwzięcia.

Kiedy wybuchła pandemia, wszyscy na chwilę się zatrzymaliśmy. My jako młodzi ludzie nie mogliśmy się z tym pogodzić. Po kilku dniach po prostu zrobiliśmy burzę mózgów na temat tego, co można w tym trudnym czasie zrobić, aby to zmienić. Nie ukrywam, pomysłów nie brakowało. Jednak postawiliśmy na aktywność fizyczną połączoną z dobroczynnością. Balkon Run to inicjatywa, która miała na celu rozruszanie społeczeństwa, a dodatkowo zebranie środków dla jednego z lubelskich szpitali. Cel, jaki sobie założyliśmy na jednym z portali prowadzących zbiórki, to 2000 zł. Zebraliśmy ponad dwa razy tyle. Tylko dzięki pracy zespołowej oraz zaangażowaniu naszej grupy biegowej UMCS Biega mieliśmy szansę zrealizować to przedsięwzięcie. Dziękuję całemu zespołowi za zaangażowanie, bo nasza inicjatywa spotkała się z uznaniem władz AZS i otrzymała nagrodę Fair play za rok 2020.

Po decyzji o odmrożeniu sportu najpierw wystartowały zawody lekkoatletyczne. W nich reprezentanci AZS UMCS pokazywali się z naprawdę dobrej strony. Malwina Kopron osiągała jedne z lepszych odległości na świecie w konkursach rzutu młotem, Sofia Ennaoui biła 39-letni rekord Polski na dystansie 1000 m, a 18-letni skoczek wzwyż – Jakub Hołub

← Dariusz
Gawł

niemal co zawody poprawiał swoje życiówki. Zwieńczeniem świetnych startów lekkoatletów było drużynowe mistrzostwo Polski w Lublinie. To był tak deszczowy dzień, że konieczne było wstrzymywanie zawodów. Byłeś na stadionie, jak go wspominasz?

To były bardzo ciekawe zawody nie tylko z uwagi na świetną rywalizację sportową, ale również pogodę, jaką mieliśmy. Przysnąję – warunki były bardzo trudne. Deszcz lał się strumieniami, a obsługa techniczna nie nadążała z odprowadzaniem wody z bieżni. Jednak kluczową sprawą były starty naszych lekkoatletów i tutaj duże ukłony dla naszych zarodników, że choć był to już ostatni start w tym sezonie, to pokazali ducha walki i charakter. Dziękuję również trenerom za to, że w tym trudnym roku potrafili zorganizować proces treningowy tak, że każdy z naszych zawodników mógł jak najlepiej przygotować się do swoich zawodów. Duża w tym wszystkim zasługa również naszych koordynatorów sekcji – Pawła Danielczuka i Wojtka Gałata. To oni przez cały rok pracowali nad tym, by zapewnić odpowiednie warunki treningowe, zorganizować obozy i wyjazdy, jak również odpowiednio rozliczyć wszelkie zobowią-

Archiwum KU AZS UMCS Lublin

zania sekcji. Duże ukłony dla całej ekipy lekkoatletycznej AZS UMCS Lublin za rok 2020. Wracając jeszcze do samych Drużynowych Mistrzostw Polski w Lekkiej Atletyce, nigdy nie zapomnę ceremonii medalowej, przy podium woda sięgała za kostki, deszcz lał tak, że po wręczeniu nagród, która trwała może 15 minut, z samej tylko marynarki można było wycisnąć wiadro wody.

Pora przejść do zmagania *stricte* studenckich. Po raz pierwszy w historii Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej wygrał klasyfikację medalową Akademickich Mistrzostw Polski. Który występ indywidualny bądź drużynowy był w Twoich oczach najbardziej wartościowy lub po prostu z jakiegoś powodu właśnie do niego będziesz najczęściej wracał myślami?

Walusza
Fotografia

Archiwum KU AZS UMCS Lublin

Przyznam szczerze, że sukces w rywalizacji studenckiej cieszy mnie w pewnym aspekcie najbardziej. To z uwagi na to, że od kiedy jestem w klubie i pracuję w Biurze Sportu UMCS, to właśnie tymi sekcjami zajmowałem się najwięcej. Dlatego też ich sprawy są dla mnie szczególnie ważne.

Trudno wskazać konkretny występ, który najbardziej zapadł w pamięć. Na pewno cieszą wyniki koszykówki 3x3, gdyż tam mamy kilku reprezentantów Polski. Na uwagę zasługuje wynik piłkarzy nożnych, którzy złoto przegrali dopiero po serii rzutów karnych. Świetnie zaprezentowali się lekkoatleci, a chyba jeszcze lepiej pływacy, którzy zdominowali swoją dyscyplinę. W pamięci utkwił mi również medal siatkarek, gdyż jest to historyczny wyczyn tej grupy. Potencjał pokazuje również medal we wspinaczce sportowej, którą chcemy reaktywować u nas na Uczelni. Na pewno ze świetnej strony zaprezentowali się również koszykarze, którzy od lat pokazują, że trzeba się z nimi liczyć. Zauważam również inne pozytywy płynące z tej edycji AMP. Przede wszystkim start naszych studentów w piłce nożnej kobiet czy unihokeyu. W tych rozgrywkach nie osiągnęliśmy jakichś spektakularnych wyników, ale już sam występ był w obecnych czasach dużym wyzwaniem.

Finalnie trzeba tak naprawdę pogratulować każdemu trenerowi oraz każdemu studentowi/doktorantowi czy pracownikowi Uczelni, który w tych trudnych czasach zmobilizował się i wziął udział w rywalizacji sportowej. Żaden sukces w AMP nie byłby możliwy, gdyby nie wzorowa współpraca Klubu Uczelnianego AZS UMCS Lublin z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Jesteśmy przykładem na skalę ogól-

Archiwum KU AZS UMCS Lublin

napolską tego, jak efektownie, ale i efektywnie prowadzić współpracę Uczelni z Klubem Uczelnianym. To z nas przykład biorą chociażby Uniwersytet Warszawski czy też inne uczelnie wyższe w Polsce. Ta współpraca nie układałaby się tak, gdyby nie poprzedni rektor prof. Stanisław Michałowski, ale również obecny rektor prof. Radosław Dobrowolski. Miniona edycja AMP, choć pierwotnie miała odbyć się za kadencji poprzedniego rektora, to finalnie w całości toczyła się już za kadencji prof. Radosława Dobrowolskiego, który musiał wykazać się dużym zaufaniem do naszych działań, byśmy dziś mogli wspólnie świętować sukces naszej *Alma Mater*.

Rok 2020 rozpoczęły w klubie głośne transfery. W podobny sposób rok się zakończył, bo do ekipy lubelskich pływaków dołączył wielokrotny mistrz Polski, medalista Mistrzostw Europy, finalista Mistrzostw Świata oraz uczestnik Igrzysk Olimpijskich – Marcin Cieślak. I od razu miał ogromny wkład w wygranie przez AZS UMCS klasyfikacji punktowej Zimowych Mistrzostw Polski, które odbywały się w Olsztynie. Czy można już teraz powiedzieć, że to kolejne bardzo trafne posunięcie klubu?

Bardzo cieszę się, że udało nam się dojść do porozumienia z Marcinem. Rozmowy trwały tak naprawdę od wakacji i kilka kwestii musieliśmy uszczegółowić. Na pewno patrząc na formę, jaką Marcin dziś prezentuje, możemy śmiało mówić o tym, że to jeden z najlepszych transferów pływackich w klubie w minionym czasie. Warto podkreślić, że ten transfer to pokłosie budowania silnej sekcji pływackiej przez kilka ostatnich lat. Duży w tym udział Mariusza Siembidy, który działa w naszej sekcji od jakiegoś czasu. Oczywiście ogromna rola trenera Jacka Kasperka, który jest odpowiedzialny za całość projektu pływania w naszym klubie. To dzięki współpracy i zaangażowaniu tych dwóch osób dziś możemy śmiało cieszyć się z tego, że jesteśmy jednym z najlepszych klubów pływackich w Polsce. Mnie cieszą najbardziej osiągnięcia grup młodzieżowych, w których z roku na rok notujemy coraz lepsze wyniki. To pokazuje, że proces całego szkolenia idzie w dobrą stronę.

Mimo wielu trudności AZS nieustannie wkracza na nowe pola. Dowodem na to jest choćby niedawno uruchomiona telewizja klubowa (jako kanał na platformie YouTube). To ważne wydarzenie w kontekście funkcjonowania klubu?

↑ Gala Sportu Akademickiego 2020

Żyjemy w czasach, w których widownia na trybunach to rzadkość. To zmusza nas do inwestowania w rozwój mediów społecznościowych oraz innych form dotarcia do widzów. Sport jest dla kibiców, a tylko dzięki odpowiednim kanałom komunikacji możemy do nich dotrzeć. Kanał YouTube to przede wszystkim miejsce, gdzie pokazujemy nasz klub z trochę innej strony. Chcemy, aby każda sekcja miała tam swoje miejsce, by pokazać naszych sportowców trochę z innej perspektywy. Nie tylko jako zawodników na zawodach, ale by mogli też trochę o sobie opowiedzieć. To dzieje się w programie Twarz w Twarz. Dodatkowo chcemy, żeby żadne nasze inicjatywy nie zginęły w gąszczu wydarzeń akademickich, dlatego stworzyliśmy AZS UMCS News. One gwarantują nam to, że żaden sukces, żadne wydarzenie nie zostanie pominięte. Prowadzimy też swoją stronę internetową, by każde nasze działanie dokumentować i jak najlepiej pokazywać opinii publicznej. Muszę przyznać, że klub to ludzie i tak jak sukcesy sekcji, to i ta inicjatywa nie zostałaby zrealizowana, gdyby nie ogrom pracy naszych studentów, w tym m.in. twój Kamilu, bo od lat współpracujesz z naszym Klubem i Uczelnią. To także zaangażowanie takich osób jak Patryk Jakubczak (również student UMCS), Michał Pietrzak, Maciej Wachek, Artur Godziszewski i wielu, wielu innych. To dzięki tym ludziom nasze inicjatywy w roku 2020 ujrzały światło dzienne.

Rok 2021 będzie spóźnionym rokiem olimpijskim, więc zapewne tym AZS będzie żył. Jakie ponadto są plany, oczekiwania na ten czas? Choćby w kontekście wyników sportowych zespołów ligowych czy też spraw czysto organizacyjnych. Jakie wyzwania Ty jako prezes Zarządu KU AZS UMCS Lublin stawiasz sobie w nadchodzącym roku?

Rok 2021 to, tak jak już wspominałem, prawdopodobnie bardzo trudny rok nie tylko organizacyjnie, ale i sportowo. Wiele imprez, w tym najważniejsza czyli Igrzyska Olimpijskie, zostało przeniesionych właśnie na najbliższy czas. Na pewno Igrzyska są priorytetem i tutaj zrobimy wszystko, by zapewnić jak najlepsze warunki naszym sportowcom do tego, żeby w sierpniu cieszyć się z ich wyników. W tym roku mamy również Uniwersjadę, w której liczymy na dużą reprezentację naszych studentów. Co do aspiracji w sporcie drużynowym, to na pewno będziemy walczyć o to, aby nasze siatkarki pozostały w 2. Lidze Kobiet, by jak najlepiej sezon zakończyli

nasz szczypiorniści rywalizujący także na tym samym szczeblu, tenisiści stołowi Akanzy powalczyli o awans do 1. Ligi, a szczypiornistki, jak to miało miejsce w latach ubiegłych, sięgnęły po medal AMP. Bardzo dobrze spisują się podopieczni Przemka Łuszczewskiego. Póki co są liderem 2. Ligi, ale na co ich stać, czas pokaże. Futsaliści po pierwszej części sezonu są trzecią siłą na zapleczu najwyższej klasy rozgrywkowej. Szykujemy kilka wzmocnień i mam nadzieję, że powalczymy minimum w barażach o Ekstraklasę, a może uda się zrealizować marzenia!

Jeśli chodzi o koszykarki, to te dobrze radzą sobie w Energa Basket Lidze Kobiet. Na pewno naszym celem jest przede wszystkim dobre miejsce po rundzie zasadniczej, co da nam realne szanse w fazie play-off. Jesteśmy gotowi na walkę o medal, jednak liga w tym roku jest bardzo nieprzewidywalna i tak naprawdę wszystko zweryfikuje parkiet. Pretendentów do walki o medal jest o wiele więcej niż w poprzednich latach, a rywalizacja jest bardzo wyrównana. Liczę, że Mistrzostwa Polski w Pływaniu odbędą się w Lublinie, tym samym nasi pływacy będą mieli możliwość walki o minima olimpijskie na swoim obiekcie. To na pewno priorytet dla tej sekcji na najbliższy czas. Lekkoatleci rozpoczynają sezon halowy naszymi imprezami, w tym Mistrzostwami Europy w Toruniu. Ten rok to również dla nich walka o minima, a dla części odpowiednie przygotowanie do Igrzysk Olimpijskich.

Od początku swojej kadencji powtarzam, że będę stawiał na młodzież i w tym roku liczę, że dzięki inwestycjom poczynionym w roku 2020 również i nasza młodzież jeszcze lepiej zaprezentuje się na arenie ogólnopolskiej. W 2020 r. zajęliśmy 6. miejsce wśród wszystkich klubów szkolących młodzież w Polsce, ale nie spoczywamy na laurach – chcemy więcej!

Warto wspomnieć, że wszystko to, co realizujemy, czy też będziemy realizować w roku 2021, jak również sukcesy w roku 2020 nie byłyby możliwe, gdyby nie wsparcie Miasta Lublin na czele z prezydentem Krzysztofem Żukiem, jak również panią prezydent Beatą Stepaniuk-Kuśmierzak. To właśnie Miasto Lublin wspiera nasz klub finansowo najbardziej i jest naszym Strategicznym Partnerem. O wsparciu i współpracy z UMCS-em już wspominałem, jednak należy podkreślić, że Uczelnia wspiera nas na każdej płaszczyźnie, w tym merytorycznej, co dla klubu o tak szerokim spektrum działania jest bardzo ważne. Bardzo dziękuję za otwarte i ciepłe podejście do naszych działań rektorowi

Archiwum KU AZS UMCS Lublin

◀ Od lewej:
Rafał Walczyk,
Beata Stepa-
niuk-Kuśmie-
rzak i Radosław
Dobrowolski

prof. Radosławowi Dobrowolskiemu. Dziś mogę śmiało powiedzieć, że widzę ogromne możliwości rozwoju klubu dzięki tak układającej się współpracy. Podziękowania za rok 2020 należą się również marszałkowi Jarosławowi Stawiarskiemu. To dzięki jego przychylnemu spojrzeniu na sport mamy możliwość dodatkowego wsparcia naszych najlepszych sportowców czy też innych inicjatyw, które podejmujemy. Jako najbardziej usportowiony marszałek niejednokrotnie pokazał, że duch sportu jest mu bliski, i wierzę, że tak będzie również w roku 2021.

Sukcesy w sportach drużynowych nie byłyby możliwe, gdyby nie wsparcie sponsorów. Tutaj ogromną rolę od lat pełni Krajowa Spółka Cukrowa oraz Fabryka Cukierków Pszczółka. Właśnie dzięki tej współpracy nasze „Pszczółki” od lat mogą z powodzeniem rywalizować w najlepszej lidze koszykówki kobiet w Polsce. Dziękuję takim sponsorom jak Perła Browary Lubelskie oraz Lotto za to, że każdego roku możemy liczyć na ich wsparcie w wielu inicjatywach podejmowanych przez klub. Do grona kluczowych partnerów dołączyła firma Luxiona. To naprawdę ciekawie zapowiadająca się współpraca, przynosząca już obopólne korzyści. Dzięki prosportowemu podejściu przedstawicieli firmy już dziś możemy mówić o ogromnym rozwo-

Archiwum KU AZS UMCS Lublin

ju naszej sekcji futsalu. Chociażby przez to, że udało nam się zorganizować wszystkie grupy młodzieżowe do rywalizacji w Młodzieżowych Mistrzostwach Polski (U13, U15, U17, U19), jak również wystawić jedną drużynę w futsalu kobiet (U18). Podziękowania należą się również wszystkim partnerom technicznym oraz przyjaciom AZS, którzy w tym trudnym czasie zostali z nami i nadal wspierają nasze działania!

↑ Wizyta
u marszałka
Jarosława
Stawiarskiego

Rozmawiał Kamil Wojdat

Sport jako istotny czynnik rozwoju i promocji marki Uniwersytetu

Rozmowa z prof. dr. hab. Stanisławem Michałowskim.

W 2020 r. po raz pierwszy w historii Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej wygrał klasyfikację medalową Akademickich Mistrzostw Polski, zdobywając 16 złotych, 6 srebrnych, 7 brązowych krążków. W klasyfikacji punktowej zawodnicy z UMCS-u zajęli najwyższe w historii 5. miejsce w kraju, a w typach uniwersytetów uplasowali się na wysokim 2. miejscu. Te spektakularne osiągnięcia w dziejach sportu na naszym Uniwersytecie pokazują, że UMCS to uczelnia kompletna, dbająca o rozwój różnych sfer aktywności akademickiej, w tym także tej sportowej.

Jak podkreśla obecny rektor prof. Radosław Dobrowolski: „Ostatnie osiągnięcie sportowców UMCS-u w Akademickich Mistrzostwach Polski to w dużej mierze zasługa mojego poprzednika – rektora Stanisława Michałowskiego, efekt konsekwentnie realizowanej polityki wizerunkowej. W obecnej kadencji tę ogólną wizję rozwoju uczelni kompletnej, zainicjowanej właśnie przez rektora Michałowskiego, chcę kontynuować. Wspomniane powyżej sukcesy nie byłyby także możliwe, gdyby nie ogromne zaangażowanie naszych pracowników i studentów oraz bardzo dobra współpraca na linii Uczelnia – Klub AZS UMCS Lublin”.

O tym, co legło u podstaw wizji rozwoju i promocji Uniwersytetu poprzez sport, a także o pasjach sportowych rozmawiamy z rektorem UMCS-u w latach 2012–2020 prof. dr. hab. Stanisławem Michałowskim.

Panie Rektorze, zanim przejdziemy do spraw związanych *stricto* z Uczelnią, proszę powiedzieć, jak się zaczęło Pana zainteresowanie sportem, czy uprawiał Pan jakąś dyscyplinę?

Zainteresowanie sportem przejawiałem od młodych lat, przede wszystkim jako kibic. Czynne zainteresowanie piłką nożną zakończyłem na amatorskim poziomie klasy B. Swoje mecze rozgrywaliśmy na boisku Avii Świdnik. Piłkarzom i świetnym siatkarzom tej drużyny kibicowałem długo. Moja fascynacja piłką nożną wiąże się zwłaszcza z Górnikiem Zabrze i pięknymi latami, gdy w drużynie

grali Włodzimierz Lubański, Zygfryd Szołtysik, Jerzy Gogoń i wielu innych fantastycznych piłkarzy. I tak zostało do dzisiaj. Stale śledzę losy tego klubu. Bardzo wcześnie zacząłem też kibicować koszykarzom. Pamiętam wspinałem lata sześćdziesiąte poprzedniego wieku, kiedy w I lidze grał zarówno Start, jak i Lublinianka, gdy mieliśmy w Lublinie świetnych koszykarzy, takich jak Waldemar Kozak czy Andrzej Kasprzak. W tym okresie w Starcie Lublin zaczął grać Kent Washington, Amerykanin, który pokazywał nieznane dla nas wówczas świetne zagrania, przyczyniając się tego, że Hala MOSiR pękała w szwach. Nie może dziwić więc fakt, że gdy tylko pojawiły się możliwości oglądania meczów NBA, to oglądałem je nawet w środku nocy z zapartym tchem, a moją ulubioną drużyną stało się Chicago Bulls z Michaeliem Jordanem na czele. Można by długo o tym opowiadać. Dodam tylko, że podobnie jak miliony Polaków wiernie kibicowałem też naszym wspinałom kolarzom czy lekkoatletom.

W pierwszym okresie pracy na Uczelni, w ramach swej aktywności na rzecz członków Spółdzielni Mieszkaniowej „Czechów”, angażowałem się także w sportowe działania na rzecz dzieci i młodzieży w ramach Klubu „Fryderyk”. Po kilku latach zacząłem wspierać sport akademicki, zwłaszcza w sytuacji, gdy z woli studentów zostałem prodziekanem Wydziału Politologii ds. studenckich. Kibicowałem wówczas rywalizacji sportowej pomiędzy wydziałami UMCS, organizowanej przez niezastąpionego dr. Tomasza Bieleckiego. Dane mi też było kilkakrotnie uczestniczyć w meczach piłki nożnej pomiędzy między studentami a naszą kadrą naukową. Studenci zdecydowali, że mogłem też rozpocząć wspieranie sportu już w wydaniu uniwersyteckim, gdy powierzono mi funkcję prorektora ds. studenckich.

Od początku swojej pierwszej kadencji rektorskiej starał się Pan Rektor realizować wizję uczelni kompletnej, która zakłada wszechstronny rozwój studentów, także ten sportowy. To z kolei po latach zaowocowało chociażby ostatnim sukcesem naszych zawodników w Akademickich Mistrzostwach Polski, na których po raz pierwszy w historii wygrali klasyfikację medalową. Jest to także Pana sukces. Ta wizja mogła się właśnie w taki sposób zrealizować w praktyce. Skąd wziął się pomysł uczelni kompletnej?

Fot. Bartosz Proll

Wizja uczelni kompletnej była trochę wzorowana na tym, jak funkcjonują uniwersytety zachodnie, zwłaszcza amerykańskie, które obok wysokiego poziomu badań i dobrego wykształcenia, stawiają bardzo mocno na rozwój sportu akademickiego.

Inna przesłanka, która legła u podstaw jej przyjęcia, to przekonanie, że sport akademicki stanowi świetną płaszczyznę promocji uczelni. Oczywiście to wszystko musi być poukładane w odpowiednich proporcjach. Wiadomo, że najważniejszą rzeczą jest bardzo dobry poziom naukowy oraz dydaktyczny uczelni, w której studenci mogą uzyskać odpowiednią wiedzę, dobre wykształcenie oraz przygotowanie do pracy zawodowej, jednocześnie mając szansę realizacji swoich pasji i zainteresowań.

Nie miałbym też takiej determinacji, żeby rozwijać sport na Uniwersytecie, gdybym nie był świadomy, że kondycja fizyczna młodzieży rozpoczynającej studia jest słaba. Potwierdzały to m.in. badania realizowane przez pracowników Centrum Kultury Fizycznej, organizowane przez doktorów Krzysztofa Krawczyka i Tomasza Bieleckiego. Ten stan bardzo niepokoił też członków Komisji Sportu Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, w której pracach uczestniczyłem. Wychodziliśmy więc z założenia, że trzeba tę sytuację zdecydowanie poprawiać, w pierwszej kolejności postawiliśmy więc na jakość zajęć z wychowania fizycznego oraz ich różnorodność (w pewnym momencie mieliśmy do wyboru ponad dwadzieścia sekcji). A dalej, dla zainteresowanych, tworzyliśmy już wyższy poziom – poziom wyczynowy. To doprowadziło do zbudowania spójnego, ząbwiącego się systemu, który z czasem obejmował coraz szersze grupy, także dzieci i młodzież ze szkół. Nie

ma bowiem sportu wyczynowego bez pozyskiwania młodych adeptów do poszczególnych dyscyplin i zespołów.

Zakładałem też, chociaż może to zabrzmieć górnolotnie, że jeśli chcemy, żeby nasze państwo było w miarę sprawne i silne, jeśli mamy gdzieś szukać przysłowio- wych „obrońców ojczyzny”, to musimy tych młodych ludzi odpowiednio przygotować pod względem „tę- żyzny fizycznej”. Inaczej nigdy nie podołają tym obo- wiązkom. Dbamy zatem o Uniwersytet i jego promo- cję, ale myślimy także szerzej, realizując zobowiązania wobec państwa i ojczyzny.

Minione osiem lat – dwie kadencje Pana na stanowisku rektora to okres niesamowitego rozwoju sportu na UMCS-ie. Było to możliwe dzięki podjęciu przez władze rektorskie wszechstronnych działań, począwszy od zmian organizacyjnych, poprzez poprawę infrastruktury i wdrożenie programów szkoleniowych dla dzieci, młodzieży i studentów czy stworzenie możliwości uprawiania sportu dla pracowników. Co według Pana było największym sukcesem?

Działania te ściśle ze sobą się ząbwiąły. Niestęchanie ważną rolę odgrywały te organizacyjne. Nigdy nie mieliśmy takiego poziomu funkcjonowania sportu na Uczelni, gdyby nie było instytucjonalnej obudowy. Do dyspozycji studentów i pracowników pozostaje dobra baza w postaci kompleksowo zmodernizowanego Akademickiego Ośrodka Sportowego i oddanych pracowników Centrum Kultury Fizycznej, kierowanych przez dyrektora Tomasza Bieleckiego – wielkiego pasjonata sportu. Wielką rolę odgrywa od kilku lat nasze Biuro Sportu (inspiracja dotycząca jego utworzenia wyszła od

dr. Jakuba Kosowskiego), którego organizację, a następnie kierowanie powierzyłem młodemu absolwentowi naszej Uczelni – Darkowi Gawłowi. Sprawdził się świetnie w tej roli, którą przez kilka lat bardzo udanie łączył z kierowaniem naszym klubem sportowym – AZS-em. Obecnie funkcję prezesa pełni kolejny młody człowiek Rafał Walczyk. To, że postawiłem właśnie na młodych ludzi, zaufałem im i oni się świetnie z tego zadania wywiązali i wywiązują, to jest mój wielki sukces, ale jednocześnie również ich, bo podołali tym niełatwym obowiązkom.

Jeśli mówimy o rozwoju sportu, to trzeba podkreślić, że nie byłoby to możliwe bez pozyskania sponsorów. Uważam, że to też nam się udało. W tym momencie chciałbym podziękować Miastu Lublin i Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Lubelskiego, a także spółkom i firmom, które od wielu lat nas wspierają, takim jak: Polski Cukier, Fabryka Cukierków „Pszczółka”, Perła – Browary Lubelskie czy Oddział lubelski Lotto oraz wielu innym instytucjom, które wspierały nas, które były przekonane do tego, że warto w sport na Uczelni zainwestować.

Należy też dodać, że nie byłoby wielu sukcesów, gdyby nie wsparcie organizacyjne Miasta Lublin, które podjęło decyzję o budowie Aqua Lublin, gdzie można pływać na poziomie wyczynowym, oraz o modernizacji stadionu lekkoatletycznego. Naszym wspólnym sukcesem – środowiska AZS-u, władz rektorskich i interesariuszy zewnętrznych, którzy nas wspierali, jest to, że powierzono nam zbudowanie wyczynowych sekcji lekkoatletycznej i pływackiej na wysokim poziomie, w których mamy olimpijczyków, mistrzów świata i mistrzów Europy. Jest to wyraz uznania dla naszej działalności, dowód na to, że potrafimy się wywiązać z powierzonych zadań.

Czy trudno było zainteresować sportem akademickim otoczenie społeczno-gospodarcze i pozyskiwać sponsorów?

Nie jest łatwo o sponsorów, zwłaszcza na Lubelszczyźnie. Wiemy dobrze, że nie ma tutaj zbyt wielu podmiotów, które mogą sobie pozwolić na udzielenie takiego wsparcia. Dlatego też w dużej mierze opieramy się na współpracy z samorządem miasta i województwa. Pragnę podkreślić, że przy wszelkich rozmowach z potencjalnymi sponsorami prezentowałem atuty naszego Uniwersytetu takie jak m.in. piękne tradycje, kilkuset-tysięczna „armia” absolwentów, duża liczba studentów (od 20 do 30 tys.), które powodowały, że promocja da-

nej firmy poprzez sport akademicki mogła osiągnąć ogromny zasięg. Zwracałem także uwagę na wspólną misję, jaką jest dbanie o zdrowie naszej inteligencji.

W zabiegach o pozyskanie wsparcia finansowego pomagało mi też moje spore doświadczenia samorządowca, ale także pozycja rektora, zwłaszcza w rozmowach z naszymi absolwentami, wśród których są tak znani fani sportu, jak: prezydent Lublina Krzysztof Żuk i marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiariski. Warto wreszcie podkreślić, że udało się nam zachęcić pracowników Uniwersytetu do wspierania naszych sportowców w ramach Klubu 100. To naprawdę cieszy i serdecznie za to dziękuję.

Chciałbym również powiedzieć, że mimo wielu sukcesów nie wszystko udało się jednak zrealizować. Najbardziej żałuję, że nie udało się zbudować hali sportowej na Kampusie Zachodnim, ponieważ koszty jego budowy tak wzrosły, że po prostu zabrakło nam środków na kolejną inwestycję. Być może w przyszłości uda się to zrealizować. Na pewno Klub AZS UMCS nie może także rywalizować pod kątem posiadanych środków finansowych z wieloma innymi klubami (np. Arką Gdynia, CCC Polkowice czy AZS-em Gorzów), co powoduje, że nasze Pszczółki walczą o miejsca na podium, a nie o mistrzostwo Polski, a zarazem nie możemy czasem zrealizować ligowych aspiracji innych drużyn.

Przed pandemią można było Pana spotkać na meczach. Obecnie rywalizacja sportowa odbywa się bez udziału publiczności. Czy brakuje Panu tych spotkań na żywo?

Śledzę, jeśli jest to możliwe, wszystkie wydarzenia sportowe z udziałem naszych zawodników i naszych drużyn w telewizji i Internecie. Jestem na bieżąco po względem osiągniętych przez nich wyników. Oczywiście, jak wszystkim kibicom, brakuje mi możliwości oglądania spotkań na żywo. Na pewno, gdy pojawi się taka możliwość, to pojawię się na trybunach. Przy okazji chcę zapewnić, że nadal zamierzam wspierać nasze zespoły, oczywiście na ile będę mógł. Na koniec pragnę serdecznie podziękować mojemu następcy – rektorowi prof. Radosławowi Dobrowolskiemu, że kontynuuję wypracowaną przez nas w poprzedniej kadencji wizję funkcjonowania Uczelni, w której kultura fizyczna i sport mają ważną rolę do odegrania.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Nowe projekty w Instytucie Matematyki: „Ucz się z MaFiI-a” i „Umiem Matmę Czeka mnie Sukces”

W sierpniu 2020 r. w Instytucie Matematyki UMCS rozpoczęto realizację dwóch projektów popularyzujących matematykę – „Ucz się z MaFiI-a”, finansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki”, oraz „Umiem Matmę Czeka mnie Sukces”, realizowanego przy wsparciu Fundacji mBanku.

Działania w ramach obu projektów skierowane są do młodzieży głównie ze szkół podstawowych. W listopadzie 2020 r. rozpoczęliśmy prowadzenie zajęć w ramach Koła Olimpijskiego i Warsztatów Olimpijskich dla uczniów klas IV–VIII. Dotychczas odbyły się trzy spotkania i każdorazowo wzięło w nich udział 220 uczniów. Celem zajęć koła i warsztatów jest praca z uczniami uzdolnionymi matematycznie, rozwijanie ich pasji, a także przygotowanie ich do udziału w konkursach matematycznych, w tym w konkursie przedmiotowym z matematyki organizowanym przez Lubelskie Kuratorium Oświaty oraz Olimpiadzie Matematycznej Juniorów.

Kolejnymi zajęciami proponowanymi w ramach projektu są Korki z Matmy. Ich adresatami są uczniowie klas VIII szkoły podstawowej przygotowujący się do egzaminu ósmoklasisty. Spotkania odbywają się co dwa tygodnie i uczestniczy w nich 80 osób.

Kolejną aktywnością skierowaną do uczniów szkół podstawowych jest Lubelska Matematyczna Liga Zadaniowa. W jej ramach uczniowie mają do rozwiązania trzy zestawy zadań z różnych działów matematyki: algebry, analizy, logiki, kombinatoryki, rachunku prawdopodobieństwa i lingwistyki matematycznej. Przesłane rozwiązania zadań konkursowych zostaną sprawdzone i ocenione przez pracowników Instytutu Matematyki, a zwycięzcą zostanie osoba z największą sumaryczną liczbą punktów. Jest to druga edycja wydarzenia, które w poprzednim roku szkolnym cieszyło

się bardzo dużą popularnością. Rozwiązania do wszystkich zestawów zadań przesłało wówczas 150 uczniów szkół z terenu województwa lubelskiego.

Ostatnim, rozpoczętym w listopadzie zadaniem jest konkurs „Zrozum, Zalicz, Zostań Matematykiem”, skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych. Jest to już trzecia edycja konkursu, a w tym roku akademickim do udziału zgłosiło się 35 osób. Uczestnicy mają możliwość zapoznania się z tradycyjną, akademicką formą prowadzenia zajęć, gdyż każde spotkanie składa się z wykładu z wybranego działu matematyki wyższej, konwersatorium oraz sprawdzianu dotyczącego omówionego materiału. Laureaci konkursu uzyskają indeks na kierunek matematyka.

W najbliższym czasie planujemy zorganizowanie dla nauczycieli i studentów kierunków nauczycielskich konferencji „Praca z uczniem zdolnym”. W jej ramach odbędą się wykłady i ćwiczenia podczas, których uczestnicy będą mogli zdobyć i rozwinąć umiejętność pracy z uczniem uzdolnionym matematycznie.

Ze względu na aktualną sytuację wszystkie działania realizowane są w formie zdalnej z wykorzystaniem platformy e-learningowej <http://moodle.umiemymatme.umcs.pl>, umożliwiającej publikację zadań i materiałów edukacyjnych oraz prowadzenie zajęć online w formie wideokonferencji. Udział we wszystkich zajęciach jest bezpłatny.

Anna Gqsior

Rosja w zwierciadle symboli architektury – kolejna edycja konkursu plastycznego

W grudniu 2020 r. podsumowano wyniki VII Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Rosja w zwierciadle symboli architektury” dla uczniów szkół podstawowych, organizowanego przez Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS.

Konkurs został ogłoszony we wrześniu i po raz pierwszy odbywał się w trzech kategoriach wiekowych (dotychczas były to dwie): I: klasy 1–3, II: klasy 4–6, III: klasy 7–8. Prace można było nadsyłać do 27 listopada.

Z uwagi na niesprzyjające warunki epidemiczne po raz pierwszy organizatorzy zrezygnowali z uroczystego podsumowania konkursu połączonego z wręczeniem nagród, na które zawsze zapraszaliśmy laureatów konkursu wraz z rodzicami oraz opiekunami. Wyniki zostały ogłoszone na stronie internetowej Centrum, wszystkie zaś nagrody oraz dyplomy rozesłano drogą pocztową.

Laureatami konkursu zostali:

KATEGORIA I (klasy 1–3)

I miejsce: MARIA GOŁUŁKA (8 lat), Szkoła Podstawowa w Miąsowej; praca: „Suzdal – święta brama”;
 II miejsce: JOANNA PORĘBA (7 lat), Szkoła Podstawowa nr 1 im. ks. S. Konarskiego w Lublinie; praca: „Smolny Monaster Zmartwychwstania Pańskiego”;
 III miejsce: ANIA SĘDŁAK (kl. III), Szkoła Podstawowa w Dąbrowicy; praca: „Ermitaż w Sankt-Petersburgu”.
 Wyróżnienia:

- EMILIA KOSARZYCKA (7 lat), Szkoła Podstawowa nr 1 im. ks. S. Konarskiego w Lublinie; praca: „Sobór św. Wasyla w Moskwie”;
- MARCELINA SZWECOW (7 lat), Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Wólce Dobryńskiej; praca: „Rosja w zwierciadle symboli architektury”;

Fot. Elwira Michańska

- NICOLA SZWECOW (8 lat), Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Wólce Dobryńskiej; praca: „Rosja w zwierciadle symboli architektury”;
- ZOFIA ŻŁOTKOWSKA (8 lat), Szkoła Podstawowa nr 1 im. ks. S. Konarskiego w Lublinie; praca: „Sobór Narodzenia Matki Bożej w Suzdalu”.

KATEGORIA II (klasy 4–6):

I miejsce: SARA WOŹNIAK (11 lat), Zespół Szkolno-Przedszkolny w Tucznaj; praca: „Sobór Wasyla Błogosławionego”;

II miejsce: ANNA ŻŁOTKOWSKA (11 lat), Szkoła Podstawowa nr 1 im. ks. S. Konarskiego w Lublinie; praca: „Sobór Wasyla Błogosławionego w Moskwie. Monastyr Sołowiecki. Sobór Smolny w Petersburgu”;

III miejsce: IGOR CZUBLA (kl. IV), Zespół Szkolno-Przedszkolny w Tucznaj; praca: „Sobór Wasyla Błogosławionego”.

Wyróżnienia:

- ZOFIA JÓŹWIAK (11 lat), Szkoła Podstawowa nr 166 im. 19 Stycznia w Łodzi; praca: „Sobór Wasyla Błogosławionego”;
- KLAUDIA PYKACZ (12 lat), Zespół Placówek Oświatowych – Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Chotyłowcu; praca: „Kreml”;
- OLIVIA SZTAJER (10 lat), Szkoła Podstawowa nr 166 im. 19 Stycznia w Łodzi; praca: „Zabytki Rosji”.

KATEGORIA III (klasy 7–8):

I miejsce: KINGA GAŚSIOR (12 lat), Studio Galeria – Malarstwo Lublin; praca: „Moskiewski wieczór”;

II miejsce: ADAM DUTKIEWICZ (13 lat), Szkoła Podstawowa nr 166 im. 19 Stycznia w Łodzi; praca: „Jak z bajki – Cerkiew Wasyla Błogosławionego”;

III miejsce: WERONIKA TUR (13 lat), Zespół Placówek Oświatowych – Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Chotyłowcu; praca: „Sobór św. Izaaka”.

Wyróżnienia:

- MAGDA HARASIM (13 lat), Szkoła Podstawowa nr 21 w Lublinie; praca: „Sobór Wasyla Błogosławionego”;

„Studencki Okrągły Stół” poświęcony Antoniemu Czechowowi

- PATRYCJA KAMIŃSKA (14 lat), Szkoła Podstawowa nr 1 im. św. Królowej Jadwigi w Terespolu; praca: „Plac Czerwony w Moskwie – Kreml. Sobór Wasyla Błogosławionego”;
- EMILIA OZIOMEK (14 lat), Szkoła Podstawowa nr 11 im. I. Sendlerowej w Chełmie; praca: „Plac Czerwony”;
- JULIA PONIATOWSKA (14 lat), Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Starych Kobiątkach; praca: „Москва”;
- FILIP TEODORCZUK (kl. VII), Szkoła Podstawowa nr 2 im. A. Mickiewicza w Mrozach; praca: „Teatr Wielki”.

Łącznie nadesłano niemal 100 prac. Wśród uczestników dominowali uczniowie ze szkół województwa lubelskiego, otrzymano również prace z województw: podlaskiego, świętokrzyskiego, mazowieckiego, dolnośląskiego i łódzkiego.

Wszystkie prace przedstawiały osobliwości architektoniczne Rosji, zarówno te najbardziej charakterystyczne, rozpoznawalne na całym świecie: Sobór Wasyla Błogosławionego, Sobór Chrystusa Zbawiciela, Teatr Bolszoi, wieże kremlowskie, centrum biznesowe „Moskwa – City” i inne (Moskwa); Cerkiew Zbawiciela na Krwi, Sobór Św. Trójcy, Sobór Św. Izaaka, Ermitaż, mosty na Newie, Sobór Smolny, pałac w Carskim Siole i inne (Sankt-Petersburg), jak i te mniej znane, ale również unikalne w skali światowej: zespół architektoniczny na wyspie Kiży, meczet Kul-Szarif w Kazaniu, Sobór Zaśnięcia Matki Bożej w Jarosławiu, Sobór Narodzenia Matki Bożej w Suzdalu, Kreml w Rostowie, Sobór Zaśnięcia Matki Bożej w Omsku, Sobór w Archangielsku, Cerkiew Zamkowa pw. św. Mikołaja w Izborsku i wiele innych.

Nagrodzone oraz wyróżnione prace można podziwiać w Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej. Z pracami można zapoznać się także dzięki specjalnej galerii na stronie Centrum: www.cjkr.umcs.pl oraz na profilu na Facebooku: www.facebook.com/CJKRUMCS.

Gratulujemy laureatom i zachęcamy do udziału w kolejnych edycjach konkursu!

Elwira Michalska, CJKR UMCS

Jedną z tradycji Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS jest organizacja tzw. studenckich okrągłych stołów – konferencji upamiętniających ważne wydarzenia historyczno-kulturalne (takie jak np. 300. rocznica urodzin uczonego encyklopedysty Michaiła Łomonosowa, 55. rocznica otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez Borysa Pasternaka, 100. rocznica urodzin Aleksandra Sołżenicyna i inne).

Jest to również doskonała okazja dla studentów, którzy mogą spróbować swoich sił w wystąpieniu publicznym na pierwszej, jak się często okazuje, konferencji.

Tegoroczna, jedenasta już edycja tego wydarzenia odbyła się 11 grudnia 2020 r. i została poświęcona 160. rocznicy urodzin Antoniego Czechowa, rosyjskiego nowelisty i dramaturga, klasyka literatury rosyjskiej. Z uwagi na niesprzyjające warunki epidemiczne konferencja po raz pierwszy odbyła się w nowej formule – online na platformie Teams. W spotkaniu wzięli udział studenci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, a także młodzi rusycyści z Uniwersytetu Gdańskiego oraz Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej – razem 25 osób.

Moderatorem obrad był dr Artur Sadecki (Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego, Instytut Neofilologii UMCS) specjalizujący się w twórczości A. Czechowa. W swoich wystąpieniach studenci skupili się zarówno na wątkach biograficznych, jak i na analizach utworów klasyka (np. „Wybrane zagadnienia z zakresu poetyki opisowej na przykładzie zbioru *Moje życie i inne opowiadania*”; „*Narzeczony i tatuś* – Czechowska parodia sceny oświadczyń” czy „Czechow i kobiety”).

Gratulujemy wszystkim prelegentom i zapraszamy do udziału w kolejnych „okrągłych stołach” już – miejmy nadzieję – w naszym Centrum.

Elwira Michalska, CJKR UMCS

UMCS Bohaterom w czasach pandemii

W 2020 r. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie po raz kolejny przyłączył się do akcji „Rodacy Bohaterom” organizowanej przez Stowarzyszenie Odra-Niemen z siedzibą we Wrocławiu. Projekt został zainicjowany w 2010 r. dzięki współpracy stowarzyszenia z płk Weroniką Sebastianowicz, prezesem Stowarzyszenia Żołnierzy AK na Białorusi. Jego celem jest pomoc polskim kombatanom, pedagogom, działaczom, seniorom oraz rodzinom w Polsce i na Kresach. Od kilku lat zakres podejmowanych działań się poszerza i poza zbiórką darów obejmuje m.in. renowacje miejsc pamięci czy szeroko pojmowaną edukację historyczną.

Zeszłoroczna zbiórka darów „UMCS Bohaterom!” na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie odbywała się w dn. 9 listopada–18 grudnia. Artykuły chemii gospodarczej, środki ochrony indywidualnej przed COVID-19, żywność, kartki oraz listy z ogólnymi życzeniami i wsparciem dla kombatanów można było przynosić do Stołówki akademickiej „Trójka” i zostawić w recepcji lub przekazać kierownikowi obiektu – p. Magdalenie Zawadzkiej. Akcję można było wesprzeć także finansowo, dokonując wpłaty na konto Stowarzyszenia Odra-Niemen.

Podobnie jak w ubiegłych latach, także i w tym roku społeczność akademicka UMCS oraz firmy i instytucje współpracujące z Uczelnią wykazały się wielkim sercem, szczodrością i zaangażowaniem. Okazana pomoc jest szczególnie wartościowa ze względu na aktualną, trudną sytuację społeczną i gospodarczą w kraju wywołaną pandemią koronawirusa SARS-CoV-2. Pomimo wszechobecnego kryzysu w trakcie akcji zebrano łącznie 30 paczek, w tym 24 paczki spożywcze oraz 6 paczek chemii gospodarczej i środków ochrony przed COVID-19. Wraz z darami kombatan ci otrzymali ogrom wsparcia i bezinteresownej życzliwości zawartej w kartkach świątecznych, listach i ręcznie wykonanych pracach. Dodatkowo w ramach zbiórki na konto stowarzyszenia wpłynęła kwota 1150,00 zł.

Zebrane w trakcie akcji dary rzeczowe otrzymali członkowie Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Lublin, członkowie Polskiego Związku Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych ze Świdnika, członkowie Antykomunistycznego Związku Więźniów Politycznych 1939–1956 z Puław, a także kombatan ci z Chełmskiego Środowiska Żołnierzy 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej. Wsparcie finansowe zostało przekazane środowiskom kombatanckim i Polakom mieszkającym na Białorusi.

Współpraca Uczelni z Lubelskim Oddziałem Stowarzyszenia Odra-Niemen trwa nieprzerwanie od sześciu lat. Począwszy od 1 grudnia 2014 r. do 21 kwietnia 2017 r. Koło Naukowe „Doradztwo i Komunikacja w Biznesie” cyklicznie przeprowadzało na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS zbiórki żywności oraz środków czystości i pielęgnacji dla kombatanów. Od 2018 r. do akcji włączyły się pozostałe wydziały Uniwersytetu. W międzyczasie na WFIS UMCS odbyło się wiele spotkań z byłymi żołnierzami Armii Krajowej, podczas których studenci otrzymali prawdziwe lekcje patriotyzmu i umiłowania ojczyzny. Władze UMCS-u i WFIS UMCS miały zaszczyt gościć w murach Uczelni m.in. ppłk. Waldemara Kruszyńskiego, ps. „Trzynastka” – majora, kombatan ta z czasów okupacji oraz drugiej konspiracji, obecnie prezesa Zarządu Obwodu Warszawa Zrzeszenia WiN; kpt. Tadeusza Jurkowskiego, ps. „Szary” – żołnierza Grupy „Północ” AK; kpt. w st. spocz. Longina Rozwadowskiego, ps. „Wilki” – żołnierza walczącego w oddziałach partyzanckich AK i WiN, przedstawiciela Okręgu Lubelskiego Związku Oficerów Rezerwy RP oraz śp. mjr. Jana Jabłońca, ps. „Fiat” – żołnierza walczącego w oddziale AK Zdzisława Brońskiego, ps. „Uskok” w 1944 r.

Trzech bohaterów na przestrzeni ostatnich lat odeszło na wieczną wartę. Byli to mjr. Jerzy Juskiewicz, ps. „Leliwa” (zm. 12 lipca 2016 r. w Warszawie) – żołnierz grupy dywersyjno-sabotażowej Korpusu Armii Krajowej „Jodła” i zastępca kierownika komórki wywiadowczej „Syrena-Wiśła” Komendy Głównej WiN, ppłk. Mieczysław Banaczyk, ps. „Sęp”, „Promienny” (zm. 11 maja 2020 r. w Warszawie) – żołnierz NSZ i Korpusu Armii Krajowej „Jodła”, a także mjr. Jan Jabłonec, ps. „Fiat” (zm. 12 stycznia 2021 r. w Lublinie) – żołnierz Armii Krajowej walczący w oddziale kpt. Zdzisława Brońskiego ps. „Uskok” w 1944 r.

Fot. Daniel Matys

W spotkaniach udział brali także członkowie Zarządu Stowarzyszenia Odra-Niemen we Wrocławiu – Ilona Gosiewska, Eugeniusz Gosiewski, Małgorzata Suszyńska oraz członkowie Zarządu Lubelskiego Oddziału Stowarzyszenia Odra-Niemen – Władysław Maławski i Małgorzata Kusz. Przykładowo podczas podsumowania zbiórki darów dla kombatanatów, która odbyła się od 25 listopada do 20 grudnia 2019 r., mieliśmy również okazję gościć m.in. Iwonę Pidek – córkę ppłk. Zbigniewa Matysiaka, ps. „Kowboj”, „Dym” (zm. 13 września 2018 r. w Lublinie) – żołnierza walczącego w oddziale mjr. Hieronima Dekutowskiego, ps. „Zapora”, Okręgu Lubelskiego Związku Oficerów Rezerwy RP. Spotkanie odbyło się 4 marca 2020 r. na Auli Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS, a uczestniczyli w nim rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – pełniący wówczas funkcję prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS, dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS – dziekan Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS, śp. mjr Jan Jabłonec, ps. „Fiat”, Władysław Maławski, Małgorzata Kusz, koordynatorzy z poszczególnych wydziałów UMCS oraz społeczność akademicka. Udział w zbiórce wzięło wówczas sześć wydziałów UMCS: Wydział Biologii i Biotechnologii, Wydział Ekonomiczny, Wydział Filozofii i Socjologii, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Wydział Pedagogiki i Psychologii oraz Wydział Politologii i Dziennikarstwa, na których łącznie zebrano kilkadziesiąt paczek z żywnością. W ramach spotkania prof. Radosław Dobrowolski oficjalnie podziękował osobom zaangażowanym w akcję oraz oddał hołd bohaterom, którzy

Fot. Daniel Matys

Fot. Małgorzata Kocz

niejednokrotnie poświęcali własne życie w celu obrony niepodległości ukochanej ojczyzny.

Zgodnie z dotychczasową tradycją, o ile umożliwią to obowiązujące przepisy sanitarno-epidemiologiczne, na przełomie lutego i marca 2021 r. odbędzie się oficjal-

ne podsumowanie zeszłorocznej zbiórki i tak oczekiwane przez wszystkich spotkanie z byłym żołnierzami Armii Krajowej, Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” i Narodowych Sił Zbrojnych. Z optymizmem patrzymy w przyszłość i mamy nadzieję, że już niebawem będziemy mieli zaszczyt ponownie gościć bohaterów w murach naszej *Alma Mater*.

Sam sukces przedsięwzięcia nie byłby możliwy, gdyby nie darczyńcy: Biuro Sportu UMCS, AZS UMCS Lublin, Biuro Promocji UMCS, a przede wszystkim partnerzy Klubu Uczelnianego AZS UMCS – Akanza i Luxiona Poland S.A. Obydwie firmy udowodniły, że idea społecznej odpowiedzialności biznesu posiada nie tylko prospołeczny, ale i propatriotyczny wymiar. Na szczególne wyróżnienie zasługują również dwie instytucje opiekuńczo-wychowawcze, a w szczególności dyrekcja, nauczyciele, rodzice i dzieci tychże: Przedszkole nr 46 w Lublinie oraz Niepubliczne przedszkole „Moje przedszkole” w Lublinie. Kształtowanie postaw patriotycznych i wychowanie według wartości posiadają wymiar ponadczasowy. Długie godziny spędzone na wykonywaniu małych dzieł sztuki okraszone lekcjami historii okazały się dla dzieci niezwykle cennym i wzbogacającym doświadczeniem. Wykonane prace co roku wywołują na twarzach kombatanów prawdziwą

symfonię wzruszeń i tak bezcenny w dzisiejszych trudnych czasach uśmiech. Ogromne podziękowania skierować należy również do dyrektora Stołówki akademickiej „Trójka” oraz wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób zaangażowali się w akcję, w tym pracowników, studentów, doktorantów i absolwentów UMCS, całej społeczności akademickiej, wreszcie osób niezwiązanych z Uczelnią, ale o dobrym sercu, którym nie jest obojętny los bohaterów, dzięki którym żyjemy w niepodległej Polsce.

Trudne i nieprzewidywalne czasy będące skutkiem globalnej pandemii nakładają na nas jeszcze większy obowiązek pomagania i solidarności z tymi, których postawa życiowa i wyznawane wartości stanowić powinny wzór do naśladowania dla obecnych i przyszłych pokoleń. Na zakończenie jednego z uczelnianych spotkań śp. mjr Jan Jabłoniec, ps. „Fiat” skierował do słuchaczy znamienne słowa: „Dziękujemy za pamięć i za to, że o nas nie zapomnieliście. To dzięki Wam wiemy, że nasze poświęcenie miało sens”. Społeczność akademicka UMCS po raz kolejny nie zawiodła pokładanych w niej nadziei i solidarnie stanęła na wysokości zadania w ramach pomocy polskim kombatanom. Chwała bohaterom! Cześć ich pamięci!

Monika Baczevska-Ciupak

Zmarł dr hab. Paweł Sikora

Kiedys powiedział o sobie, że jest trochę punkiem, a trochę filozofem – nie chciał być identyfikowany wyłącznie z jednym z tych określeń. Chciał zachować swoją indywidualność i być poza jakąkolwiek kategorią. Łączył w sobie punkowy bunt, pełnokrwisty indywidualizm z ostrą dyscypliną intelektualną – tego też wymagał od nas, swoich studentów, na prowadzonych przez siebie zajęciach i seminariach.

Czujemy się osieroceni, ponieważ straciliśmy kogoś bardzo ważnego. Wyjątkowego wykładowcę i zaangażowanego promotora. Kogoś, kto odważnie i w zgodzie z własnym sumieniem, zabierał głos w sprawie istot-

nych problemów świata akademickiego oraz społecznego. Jako jeden z niewielu przedstawicieli społeczności akademickiej otwarcie wspierał studentów w walce o ich prawa, wypowiadał się i brał udział w wydarzeniach organizowanych przez młodszych kolegów, za każdym razem stojąc po stronie młodych. Zawsze w nas wierzył i nam pomagał. Żegnamy zatem nie tylko świetnego naukowca i nauczyciela akademickiego, ale również niezastąpionego przyjaciela.

Rest in punk.

Seminarzyści profesora Sikory

Nowości Wydawnictwa UMCS

Oprac. Krzysztof Trojnar

Zagrożenia bezpieczeństwa w procesach globalizacji. Zagrożenia polityczne

Red. Henryk Chałupczak,
Katarzyna Marzęda-Młynarska,
Marek Pietraś, Ryszard Suduł

Oddawana w ręce czytelników monografia o charakterze zbiorowym jest próbą zdiagnozowania i reinterpretacji wybranych współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa w warunkach procesów globalizacji. [...] Niniejszy tom składa się z analiz odnoszących się zarówno do aspektów teoretycznych, jak i empirii współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa. [...] Odpowiadając na rosnące zainteresowanie problematyką bezpieczeństwa, mają oni [autorzy] nadzieję, że niniejsza publikacja, otwierająca cykl monografii o charakterze zbiorowym, przyczyni się do pogłębienia wiedzy i lepszego zrozumienia współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa w zglobalizowanym świecie.

Ze wstępu

Między Wilnem a Berlinem. Wybrane publikacje z prasy niemieckiej z lat 1928–1935 [Zwischen Vilna und Berlin. Ausgewählte Veröffentlichungen aus der deutschen Presse in den Jahren 1928–1935]

Włodzimierz Samojło
Słowo wstępne: Vitaut Kipel, Walenty Baluk
Opracowanie, wprowadzenie i komentarze: Jerzy Garbiński

Wydanie wybranych publikacji Włodzimierza Samojły w prasie niemieckiej z lat 1928–1935 pt. *Między Wilnem a Berlinem* należy uznać za udane przedsięwzięcie

naukowe w zakresie popularyzacji twórczości działaczy białoruskiego odrodzenia narodowego. Publikowany dorobek publicystyczny Włodzimierza Samojły przybliży polskiemu czytelnikowi meandry procesu narodotwórczego Białorusinów z początku XX w., którzy po latach sowietyzacji pod koniec wieku stanęli przed podobnymi wyzwaniem narodotwórczymi i państwowotwórczymi.

prof. dr hab. Walenty Baluk

Niepewność sytuacji prawnej jednostki w sferze stanowienia i obowiązywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Anna Ostrowska

Książka wnosi do przestrzeni wydawniczej z zakresu nauk prawnych nową jakość. Perspektywa „interesu jednostki” w sferze stanowienia i obowiązywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego została przedstawiona z dużym wyczuciem i benedyktyńską precyzją w doborze poszczególnych wątków badawczych. Wyodrębnienie pięciu płaszczyzn niepewności sytuacji prawnej jednostki, jak to uczyniła Autorka, nie było obecne w doktrynie prawa, co niewątpliwie świadczy o umiejętności dostrzegania ważnych, aktualnych i kluczowych dla nauki prawa administracyjnego obszarów badawczych. [...]

Autorka nie utknęła w okowach myśli już napisanych (co poczytuję za przejaw znajomości materii), ale poszerzyła pole badawcze, przenosząc te rozważania w dojrzały sposób na bodaj najważniejszą płaszczyznę działań samorządu terytorialnego, jaką jest stanowienie prawa miejscowego, rokując tym samym na praktyczną przydatność wyników badań. [...]

Z recenzji dr hab. Marty Woźniak, prof. UO

Wolność wypowiedzi w społeczeństwie informacyjnym

Agnieszka Demczuk

Niniejsza monografia dotyka wielowymiarowego i skomplikowanego zagadnienia wolności wypowiedzi w środowisku nasyconym mediami i informacjami. Zaprezentowana tematyka jest niewątpliwie aktualna i ważna, tak ze względu na potrzeby badawcze dyscyplin: nauki o polityce, nauki o mediach i komunikowaniu społecznym oraz nauk prawnych, jak i ze względu na potrzeby społeczne wynikające z nadmiaru informacji, braku umiejętności jej selekcji oraz dewaluacji w procesie informowania i komunikowania takich wartości jak prawda, rzetelność i uczciwość. Tytuł książki – krótki i prosty – wskazuje na zasadniczy przedmiot analizy złożonej materii, jaką jest wolność wypowiedzi, w społecznym kontekście społeczeństwa informacyjnego.

Z recenzji dr hab. Agnieszki Pawłowskiej, prof. UR

Procedura zamówień publicznych, t. 2

red. Mariusz Filipek

Iuris prudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia. Zgodnie z brzmieniem tej paremii biegłość w prawie to znajomość rzeczy boskich i ludzkich oraz wiedza o tym, co sprawiedliwe i niesprawiedliwe. Kluczem do prawidłowego stosowania prawa są zatem jego znajomość i odpowiednie rozumienie po-

zwalające na ocenę zdarzeń zarówno w kontekście sprawiedliwości, jak też szeroko rozumianej prawidłowości stosowania obowiązujących norm. Na gruncie prawa zamówień publicznych, które de facto nie funkcjonowało w czasach, gdy język łaciński był powszechniejszy niż obecnie, maksyma ta jest nadal aktualna i stanowić powinna zachętę do ciągłego poszerzania wiedzy.

Mariusz Filipek

Dziennikarki prasy dla kobiet w Polsce 1918–1939. Portret zbiorowy na podstawie publicystycznego samoopisu

Ewa Maj

Należy docenić trud opracowania zagadnienia związanego z miejscem, rozwojem osobistym i zawodowym, warsztatem i posłannictwem dziennikarek. Za bardzo istotne dla poszerzenia dotychczasowej wiedzy o prasie dla kobiet należy uznać części wstępne pracy, w których Autorka dogłębnie i wyczerpująco przedstawiła cechy charakterystyczne periodyków dla kobiet wychodzących w dwudziestolecie międzywojennym. Zaufanie budzą fragmenty monografii odnoszące się do oceny profesjonalizmu pracy dziennikarek, które – jak ustaliła Autorka – integrowały odbiorczynię, wychodziły naprzeciw ich potrzebom społecznym, życia codziennego, wyzwaniom intelektualnym, problemom i troskom, dotyczącym ich samych oraz otoczenia społecznego, w którym funkcjonowały. Dziennikarki, wydawczynie, redaktorki i współpracowniczki tych pism budowały zaufanie wśród kobiet, kształtowały trwałe więzi z czytelniczkami, wywierając wpływ na ich poglądy, zachowania, przyjmowane wzorce. Uświadamiały również politycznie i społecznie czytelniczki, przyczyniały się do zmian obyczajowych w społeczeństwie. Kobiety piszące w periodykach dla kobiet posiadały specjalne predyspozycje, talenty, fachowe przygotowanie i wrażliwość,

umiejętność obserwacji zjawisk społecznych i ich prezentacji wśród czytelniczek (w części także i czytelników).

Z recenzji hab. dr hab. Małgorzaty Dajnowicz

Państwo i społeczeństwo w Polskiej Kronice Filmowej 1944–1956. Obrazy komunikowania politycznego

Łukasz Jędrzejki

Książka pokazuje źródła inspiracji wewnętrznych i zewnętrznych procesów komunikacyjnych PKF w latach 1944–1956, autorów komunikatów politycznych, kompetencje merytoryczne twórców komunikatów politycznych magazynu filmowego, propagandowy obraz pożądanego kształtu systemu politycznego i stylu przywództwa politycznego w powojennej Polsce, cechy pożądanego obrazu wzorca osobowego przodownika pracy, chłopca, inteligenta i duchownego oraz sposób, w jaki dokonywano dyskryminacji politycznej wrogów politycznych. W tym procesie badawczym pomogła Autorowi znajomość stosownej literatury – różnorodnych materiałów archiwalnych.

prof. dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk

Epoka wielkiego zamętu. Szkice o literaturze nowoczesnej (1818–1939)

Aleksander Wójtowicz

Książka Aleksandra Wójtowicza to jedna z najważniejszych w ostatnich latach prac dotyczących „wykuwania” samoświadomej nowoczesności w Polsce. Badacz podsuwa odbiorcom starannie dobrane, erudycyjnie doszlifowane pryzmaty pozwalające na wieloraki ogląd międzywojennych imaginariów społecznych. Udała mu się rzadka sztuka łączenia bogactwa problemowego z naukową klarownością i zwięzłością. Układ treści jest głęboko przemyślany, poszczególne rozdziały i podrozdziały wchodzą ze sobą w intrygujące, pełne wiedzy, dialogi. Całość pracy przekonująco spaja tytułowa fraza o Wellsowskim rodowodzie.

*Z recenzji dr hab. Beaty Śniecikowskiej
(prof. IBL PAN)*

Definiowanie i profilowanie pojęć w (etno)lingwistyce

Stanisława
Niebrzegowska-Bartmińska

Monografia Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej *Definiowanie i profilowanie pojęć w (etno)lingwistyce* to dzieło bardzo potrzebne, będące owocem wielu lat pracy analitycznej (także leksykograficznej), wielu przemyśleń, także mnóstwa spotkań, rozmów i dyskusji z etnolingwistami polskimi i zagranicznymi, zwłaszcza rosyjskimi. Ich owocem jest praca w pierwszym rzędzie porządkująca rozległy dziś obszar etnolingwistyki [...]. Monografia ta ma także wymiar ściśle teoretyczny, zwłaszcza metodologiczny, przynosząc nowe propozycje rozwiązań eksplikacyjnych w szerszym sensie słowa (profilowanie jest także *sui generis* eksplikowaniem treści znaczeń, pojęć, konceptów, stereotypów). Monografia przynosi wreszcie modelowe analizy istotnych społecznie konceptów z EUTANAZJĄ, SOLIDARNOSCIĄ, ZIEMIĄ i PRACĄ na czele.

Z recenzji prof. dr. hab. Wojciecha Chlebudy

Zwierzęta domowe w języku i kulturze. Studium etnolingwistyczne

Olga Kielak

Monografia otwiera przed czytelnikiem kilka perspektyw, dzięki temu, że autorka sięgnęła po różnoraki materiał. Mamy tu przykłady ze współczesnej polszczyzny ogólnej, polszczyzny historycznej, a także gwar i socjolektów. Uwzględnienie tak różnorodnego materiału i wpisanie go w trzy porządki (potoczny, mitologiczny i religijny) pozwoliło autorce na zrekonstruowanie pełnego językowego obrazu zwierząt domowych. Zastosowanie definicji kognitywnej wypracowanej przez lubelską szkołę etnolingwistyczną [...] sprawia, że w *Zwierzętach domowych w języku i kulturze* mamy do czynienia z prawdziwą ścisłością i szczegółowością naukową [...]. Olga Kielak przygotowała monografię, którą świetnie się czyta i która z pewnością znajdzie odbiorców także poza językoznawcami. Odpowiada za to, po pierwsze, bardzo komunikatywny, przyjemny styl, pozbawiony naukowej koturnowości, a po drugie, w książce (która liczy 10 rozdziałów) wyraźnie zaznaczyła się nić narracyjna, która prowadzi czytelnika i zachęca do dalszej lektury.

Z recenzji wydawniczej dr hab. Macieja Raka, prof UJ

Słownik stereotypów i symboli ludowych t. 2, z. V, Rośliny, drzewa owocowe i iglaste

Red. Jerzy Bartmiński

Piąty zeszyt drugiego tomu *Słownika stereotypów i symboli ludowych (Rośliny)* poświęcamy drzewom owocowym i iglastym. Kolejny obejmie drzewa liściaste. [...] Przypominamy, że nasze opisy drzew odpowiadają konceptualizacji potocznej, a nie naukowej; prezentujemy hasła najważniejsze z punktu widzenia ludowej lingwokultury, nie zaś wszystkie dające się objąć mianem drzew, bo nie wszystkie mają wyraziste wizerunki językowo-kulturowe. [...] Opracowanie haseł jest intensywne, wieloaspektowe, oparte na tych samych zasadach, co tom *Kosmos* (opublikowany w czterech częściach w latach 1996–2012) i pierwsze cztery zeszyty tomu *Rośliny*, wydane w latach 2017 (*Zboża*), 2018 (*Warzywa, przyprawy, rośliny przemysłowe*) i 2019 (*Kwiaty oraz Ziola*).

Jerzy Bartmiński

Joseph Conrad kresowy i uniwersalny: Amy Foster

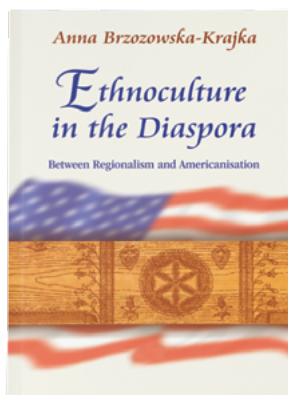

red. Wiesław Krajka

Seria *Joseph Conrad a Polska, Europa Środkowo-Wschodnia i Świat* zawiera polskie przekłady tekstów, które ukazały się wcześniej w tomach I (1992) – XXIX (2020) serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives* publikowanej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz East European Monographs w Boulder (do roku 2012) i Columbia University Press w Nowym Jorku. Są to istotne dla polskiej kultury narodowej studia nad wszelkimi możliwymi rodzajami związków Josepha Conrada z obszarem geograficzno-kulturowym Polski (w tym byłej Rzeczypospolitej Obojga Narodów) i Europy Środkowo-Wschodniej. Prezentują punkty widzenia międzynarodowych badaczy.

Wiesław Krajka,

z „Założeń programowych serii *Conrad a Polska, Europa Środkowo-Wschodnia i Świat*”

Publikacja „Ethnoculture in the Diaspora: Between Regionalism and Americanisation” Anny Brzozowskiej-Krajki

Nakładem Wydawnictwa UMCS i Columbia University Press New York ukażała się anglojęzyczna wersja monografii *Etnokultura w diasporze: między regionalizmem a amerykańizacją* pt. *Ethnoculture in the Diaspora: Between Regionalism and Americanisation* w tłumaczeniu Roberta A. Orra.

Problem etnokultury w warunkach „przeszczepienia”, translokacji należy do centralnego obszaru badań etnicznych (*ethnic studies*) w humanistyce amerykańskiej, zwłaszcza od lat 70. XX w., kiedy to nastąpiło wyraźne „odrodzenie etnicznej Ameryki”, a zatem zmieniła się strategia amerykańskiej polityki kulturalnej przeciwstawiającej teorię „prostej linii”, stapiania kultur (*melting pot*), strategii „zszywania” (metafora *patchworku*) czyli pluralizmu kulturowego, zgodnie ze starożytnym mottem *e pluribus unum*. Zainteresował on zwłaszcza historyków emigracji, socjologów, psychologów, w niewielkim stopniu antropologów, folklorystów czy generalnie badaczy z kręgu studiów kulturowych (*cultural studies*), obejmujących „wiele zróżnicowanych perspektyw i punktów widzenia”, wiele języków teoretycznych, „w których można by je opisać”, zorientowanych na analizę sytuacyjną, „która ma ustalony i swoisty dla danego kontekstu i momentu historii charakter”. Właśnie w tym ostatnim nurcie, czyli studiach kulturowych jako formacji dyskursywnej tzn. „zbioru [...] idei, obrazów i praktyk, które dostarczają sposobów mówienia o konkretnym

temacie, działaniu społecznym lub pozycji instytucjonalnej w społeczeństwie, a także kojarzonych z nimi form wiedzy i postępowania”, mieści się monografia *Ethnoculture in the Diaspora: Between Regionalism and Americanisation*, której idea dojrzała dość długo. Wybór określonej subgrupy etnicznej w ramach Polonii amerykańskiej jako znaczącego obiektu kulturowych ekspresji nie był przypadkowy. Poprzedziły go wieloletnie gruntowne studia „kultury wyjścia”, czyli zainteresowania autorki fenomenem góralszczyzny w aspekcie literacko-kulturowym w warunkach polskich. Potwierdzenie tegoż fenomenu w warunkach amerykańskich jako naturalne przedłużenie prowadzonych wcześniej obserwacji kulturowych z zakresu regionalizmu podhalańskiego było zadaniem o wiele bardziej skomplikowanym, wymagającym przede wszystkim uwzględnienia trzech perspektyw oglądu badanych zjawisk, czyli „kultury dojścia”: polskiej, polonijnej i amerykańskiej.

Pierwsze zetknięcie autorki z amerykańskim wariantem regionalizmu podhalańskiego nastąpiło w drugiej połowie lat 70. XX w. podczas kompletowania bazy materiałowej dla realizacji tematu rozprawy doktorskiej pt. *Kształt i tendencje rozwojowe współczesnej ludowej poezji podhalańskiej* (obronionej w UMCS w 1982 r.). Wśród materiałów tych jako źródło kontekstowe znalazło się czasopismo „Tatrzański Orzeł/The Tatra Eagle” wydawane nieprzerwanie w latach 1947–2019 przez rodzinę Gromadów z New Jersey. I właśnie od tego pisma wyszedł ów pierwszy impuls, aby w przyszłości, w sprzyjających warunkach skonfrontować te dwie kultury: „kraju wyjścia” i „kraju dojścia”, osadzając je w teoretycznym kontekście „figury zmiany”, lecz w specyficznym kształcie, właśnie z ka-

tegorią „między – pomiędzy” jako stanem permanentnym charakterystycznym dla kulturowych ekspresji góralskiej diaspory na Ziemi Waszyngtona. Te sprzyjające okoliczności pojawiły się po raz pierwszy pod koniec lat 90. XX w., kiedy mogłam wyjechać wraz z całą rodziną (dzięki wizytującej profesurze mojego męża na Uniwersytecie Illinois) do Chicago, centrum amerykańskiej góralszczyzny, aby zainicjować realizację mojego nowego profilu badawczego, mojego „naukowego marzenia” (wzmacnianego nieustannie rodzinną mitologią – dziadka, amerykańskiego imigranta). Kontakt z żywą kulturą polonijną i góralską oraz wstępny rekonesans badawczy w bibliotekach chicagowskich utwierdziły mnie w przekonaniu, iż mój projekt naukowy jako *case study* nie jest pozbawiony sensu. Powinien też stanowić propozycję dwupłaszczyznową: z jednej strony obejmującą, formułując najogólniej, zagadnienie „widoczności i niewidoczności kulturowej” (kształt tradycji dziedziczonej w obrębie konkretnej subgrupy etnicznej w „tęczy” amerykańskich etniczności), z drugiej zaś determinanty kontekstowe (kody kulturowe) te same „widoczności/niewidoczności” istotne z perspektywy dynamicznych procesów w obrębie kulturowego obrazu współczesnej Ameryki (stopnie/skala etniczności i jej formy, „markery” etniczności z uwzględnieniem roli lokalizacji etnograficznej, *mainstream America* a kultury etniczne). Kolejne wyjazdy za „Wielką Wodę” w latach 1999–2019 poszerzone o kulturową eksplorację Wschodniego Wybrzeża przyniosły obszerny materiał egzemplifikacyjny i teoretyczny pozwalający na zaproponowanie nowego profilu w polonijnych badaniach kulturowo-literackich w USA z uwzględnieniem zwrotu topograficznego i problemu geotożsamości diasporycznej, a zatem regionalnej kultury przeszczepionej o podwójnej translokacji – terytorialnej, międzykontynentalnej i społecznej w procesie przemian.

Stąd struktura *Ethnoculture in the Diaspora: Between Regionalism and Americanisation* obejmuje dwie części. Pierwsza z nich, zatytułowana „*Betwixt-and-Between*”: *Diasporic Experience in Macroperspective* (Między – pomiędzy: doświadczenia diasporyczne w makroperspektywie), buduje podstawę dla badań zasadniczych. Zawiera próbę stworzenia formalnego języka preferowanej w niniejszej monografii analizy kulturowej – propozycję swoistego „słownika” studiów etnicznych

specyficznego dla badań amerykańskiej wielokulturowości, różnej niż europejska (wszakże przedmiot badań pochodzi z tamtego obszaru kulturowego) oraz ogólną charakterystykę pól zainteresowań, tendencji i metodologicznych wyborów w obrębie badań polskiej diaspory w Ameryce ze wskazaniem na obszary dotychczas słabo rozpoznane w tym bogatym stanie badań. W części II książki: „*Betwixt-and-Between*”: *Diasporic Experience in Microperspective* (Między – pomiędzy. Doświadczenia diasporyczne w mikroperspektywie) znajdziemy dwanaście autonomicznych mikroanaliz układających się w ciąg myślowy: od ideowych znaczników podhalanizmu (jako „religii wiary” i „religii wierności”), po regionalne markery tożsamości etnicznej (imitacyjnej i kreatywnej) w amerykańskiej kulturze zurbanizowanej, wpisane w różne formy działań zinstytucjonalizowanych, oraz znaczniki figury zmiany charakteryzujące „publiczną twarz” etniczności (*public face of ethnicity*).

Owe mikroanalizy z akcentem na współczesność doświadczeń diasporycznych odświeżają szereg prawidłowości odnoszących się do „etnokrajobrazów” tożsamości, przede wszystkim grupowej, w warunkach przestrzennej deterytorializacji, prowokując przy tym do polemiki z sądami dotyczącymi globalnych interakcji kulturowych we współczesnym świecie, którego jedną z cech są wędrówki ludzi i kultur (wędrujące kultury). Czy jednak istotnie ta „nowoczesność” pozbawiona jest granic, za czym opowiada się Arjun Appadurai, czy istotnie jest to Baumanowska „płynna lub roztopiona nowoczesność”? Góralska subgrupa etniczna w amerykańskiej mozaice kultur jest tych przemysłów odpowiednią ilustracją, z potwierdzeniem tezy, że „kostium z »garderoby natury«” (determinizm etniczny) nie może być swobodnie zastępowany „kostiumem z garderoby kultury” (wolny wybór tożsamości etnicznej) w przypadku diaspory funkcjonującej w oparciu o ideę pierwotnej więzi społecznej, o „silną świadomość grupową podtrzymywaną przez długi czas i opartą na przekonaniu o wyjątkowości, wspólnej historii i losie”.

Dołączona do monografii bardzo obszerna bibliografia potwierdza sygnalizowane trzy perspektywy ogłędu badanych zjawisk.

Anna Brzozowska-Krajka
(ze Wstępu i Zakończenia)

Refleksje z okazji wydania dziesięciu tomów „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales”

Publikacja dziesiątego tomu „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales” zmotywowała mnie, założycielkę czasopisma, redaktor naczelną i naukową, do podzielenia się z naszymi czytelnikami refleksjami z prowadzonej systematycznie od siedmiu lat pracy.

Od założenia „Anuario Latinoamericano” w 2014 r. pracę redakcji periodyku ukierunkowują trzy podstawowe zasady. Po pierwsze, stałe podnoszenie poziomu jakości czasopisma, po drugie, zwiększanie jego widoczności i oddziaływania, a także rozwój współpracy z politologicznym środowiskiem badaczy regionu Ameryki Łacińskiej i Karaibów w Polsce i zagranicą. „Anuario Latinoamericano” powstało jako rocznik, mając jednak na uwadze stały wzrost rozpoznawalności czasopisma w środowisku naukowym i rosnące grono badaczy publikujących wyniki swojej pracy w naszym czasopiśmie, w 2019 r. postanowiliśmy przekształcić je w półrocznik, zaś od 2021 r. będzie wydawane jako kwartalnik.

O jakości czasopisma naukowego decydują stosowane zasady i praktyki, począwszy od starannego doboru autorów i tematów monograficznych tomów, poprzez stosowanie obiektywnej procedury recenzowania i korzystanie z programu antyplagiatowego, aż do przemyślanej struktury organizującej treść każdego woluminu. W przypadku „Anuario Latinoamericano” zdecydowaliśmy się oprzeć strukturę na trzech sekcjach. Pierwszą jest monograficzne „Dossier”, gdzie autorzy mają moż-

liwość publikowania rezultatów badań na temat proponowany przez redaktorów naukowych danego tomu. Tematy są dobierane tak, aby dotyczyły problemów aktualnie dyskutowanych w latynoamerykanistycznym środowisku naukowym. Kolejna sekcja czasopisma, zatytułowana „Artykuły i eseje”, pełni bardzo ważną funkcję uzupełniającą, gdyż umożliwia wszystkim autorom publikację wyników badań niezależnie od głównego tematu tomu przewidzianego w sekcji „Dossier”. Trzecia sekcja, „Artykuły recenzyjne i sprawozdania”, została zainaugurowana w tomie 2/2015 w celu wzbogacenia debaty naukowej o recenzje politologicznych nowości wydawniczych oraz upowszechniania wiedzy na temat latynoamerykanistycznych sympozjów, konferencji i kongresów, które miały miejsce w kraju i za granicą.

Na łamach dziesięciu tomów „Anuario Latinoamericano” ukazały się 124 artykuły, 22 recenzje książek i 16 sprawozdań. Mamy ogromną satysfakcję, że mogliśmy współpracować ze 145 autorami i 96 recenzentami z 28 krajów. Wśród nich są naukowcy z Argentyny, Boliwii, Brazylii, Chile, Kolumbii, Gwatemali, Meksyku, Paragwaju, Peru, Urugwaju, Wenezueli, Niemiec, Chin, Stanów Zjednoczonych, Hiszpanii, Francji, Wielkiej Brytanii, Grecji, Izraela, Litwy, Polski, Portugalii, Czech, Rosji, Serbii, Szwajcarii i Szwecji. W przygotowaniu sekcji „Dossier” uczestniczyli zaproszeni do współpracy jako redaktorzy naukowcy specjaliści z zagranicznych i krajowych ośrodków naukowych. Tom pierwszy (1/2014) pt. „América Latina: cambios a nivel regional y en su inserción internacional” współredagowała prof. Martha Ardila z Uniwersytetu Externado de Colombia. Tom drugi (2/2015) „América Latina: procesos y tendencias electorales” został przygotowany pod moją redakcją naukową. Trzeci tom (3/2016) pt. „América Latina: política

y religión” współredagowała dr Renata Siuda-Ambroziak z Centrum Studiów Latinoamerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego. Tom czwarty (4/2017) pt. „América Latina: violencia en México y Centroamérica” współredagowali prof. Marcos Pablo Moloeznik z Universidad de Guadalajara (Meksyk) i dr Paweł Trefler z Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu. Piąty tom (5/2017) pt. „América Latina: desarrollo y balance de la ciencia política” współredagowałam z dr. Pablo Bulcournem z Universidad de Buenos Aires (Argentyna) i dr. Paulo Raveccą z Universidad de la República en Montevideo (Urugwaj). Tom szósty (6/2018) pt. „América Latina y el Caribe: fronteras y zonas fronterizas” został przygotowany we współpracy z dr. Karolem Derwichem z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Siódmy tom (7/2019) pt. „América Latina: continuidad y cambio en el escenario regional” powstał pod moją redakcją naukową. Natomiast tom ósmy (8/2019) poświęcony tematowi „América Latina: género y política” miałam przyjemność współredagować z prof. Marią Eleną Martin z Universidad del Salvador w Buenos Aires (Argentyna). W 2020 r., w bardzo szczególnych warunkach pandemii COVID-19, wydaliśmy dwa kolejne numery. Tom dziewiąty (9/2020) pt. „América Latina: Venezuela” został przygotowany pod moją redakcją naukową oraz tom dziesiąty (10/2020) na temat „América Latina: la iniciativa china de la Franja y la Ruta” był współredagowany z dr. Danielem Moralesem Ruvalcaba z Centrum Studiów Latinoamerykańskich Uniwersytetu Sun Yat-sen (Chiny). Pełna zawartość wszystkich wydanych w języku hiszpańskim, portugalskim i angielskim tomów „Anuario Latinoamericano” jest dostępna na platformie czasopism UMCS: <https://journals.umcs.pl/al>.

Działalność publikacyjną „Anuario Latinoamericano” uzupełniają inne formy aktywności naukowej organizowanej pod patronatem czasopisma, w których biorą udział badający region Ameryki Łacińskiej i Karaibów oraz współpracujący z czasopismem naukowcy z krajowych i zagranicznych ośrodków uniwersyteckich. Przykładem jest sześć edycji Sympozjum Międzynarodowego z cyklu „Spotkania Naukowe z Ameryką Łacińską”, organizowanego od 2015 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS. Innym przykładem działalności naukowej są organizowane cyklicznie Międzynarodowe Konferencje Latinoamerykanistyczne, z których ostatnia i zarazem trzecia na temat „Ameryka Łacińska jako region stosunków międzynarodowych w XXI wie-

ku” odbyła się w listopadzie 2018 r. W konferencji wzięli udział politolodzy z Argentyny, Brazylii, Kolumbii, Meksyku, Czech, Hiszpanii, Litwy, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Polski. Celem tego cyklu spotkań jest stworzenie badaczom regionu możliwości międzynarodowej i interdyscyplinarnej debaty, a także rozwój i promowanie badań politologicznych prowadzonych przez polskich naukowców na temat regionu Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Organizowane przez redakcję międzynarodowe sympozja i konferencje latinoamerykanistyczne wpisują się w strategię Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS na rzecz umiędzynarodowienia nauki.

Niezwykle ważne dla potwierdzenia jakości, rozpoznawalności i oddziaływania czasopisma „Anuario Latinoamericano” oraz zapewnienia ciągłości jego publikacji były dwa granty pozyskane przez redaktor naczelną w konkursach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2018 r. i zrealizowane z sukcesem w latach 2019–2020. Dodać należy, że czasopismo otrzymało wysoką ocenę 95 punktów w 100-punktowej skali w ramach pierwszego konkursu „Wsparcia dla czasopism naukowych”. Za sukces należy także uznać umieszczenie czasopisma na liście Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Korzystając z przywileju bycia redaktor naczelną „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales”, dziękuję za owocną i profesjonalną współpracę przy wydaniu dziesięciu tomów czasopisma wszystkim autorom i recenzentom artykułów, redaktorom naukowym sekcji „Dossier” oraz członkom Komitetu Naukowego. Myśląc o wykonanej już pracy i tej, która nas czeka w przyszłości, szczególne podziękowania kieruję do członków redakcji za efektywny trud, determinację i kreatywność. Rozwój czasopisma „Anuario Latinoamericano” nie byłby możliwy bez stałego wsparcia ze strony władz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej oraz Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, a także niezawodnej współpracy z Wydawnictwem UMCS. Działalność wydawnicza i naukowa czasopisma „Anuario Latinoamericano” stanowi wkład w rozwój międzynarodowych badań regionu Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Pozostaje mieć nadzieję, że na łamach „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales” nadal będą się toczyć ważne i aktualne debaty, służące internacjonalizacji badań naukowych, przyczyniając się tym samym do rozwoju dziedziny nauk społecznych.

Dr hab. Katarzyna Krzywicka, prof. UMCS

Mikołajki w domach studenckich

Fot. Bartosz Proll

30. Mikołajki Folkowe

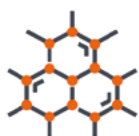
Fot. Adam Wójcik, Martyna Siwek

Rekrutacja zimowa 2020/2021

Studia II stopnia

GOSPODARKA PRZESTRZENNA

INŻYNIERIA NOWOCZESNYCH MATERIAŁÓW

IT CYBER SECURITY

ZAPISZ SIĘ >